



FUNDACJA
IM. STEFANA BATOREGO



Sprawozdanie **2009**



Fundacja im. Stefana Batorego

Sapieżyńska 10 a

00-215 Warszawa

tel. |48 22| 536 02 00

fax |48 22| 536 02 20

batory@batory.org.pl

www.batory.org.pl

KRS 0000101194

Konto bankowe:

Bank Handlowy

I Oddział Warszawa

81 1030 1016 0000 0000 6145 0000 (PLN)

75 1030 1016 0000 0000 6145 0011 (USD)

48 1030 1016 0000 0000 6145 0012 (EUR)

Opracowanie sprawozdania:

Katarzyna Szotkowska-Beylin

Opracowanie graficzne:

Marta Kusztra

Skład:

TYRSA Sp. z o.o.

Warszawa 2010

Druk:

Sowa-Druk na Życzenie

www.sowadruk.pl

Nakład: 100 egz.

ISSN 1234-7272

Dziękujemy wszystkim naszym darczyńcom z Polski

i zagranicy oraz współpracownikom i wolontariuszom –

dzięki Waszej pomocy możemy prowadzić naszą działalność.

Spis treści

O Fundacji	5
Nasi darczyńcy	13
Debaty Fundacji Batorego	15
Masz Głos, Masz Wybór	24
Instytucje Obywatelskie	32
Równe Szanse	36
Dla Tolerancji	44
Działania Strażnicze	47
Edukacja Prawna	49
Przeciw Korupcji	51
Partnerstwo Inicjatyw Społecznych	56
Memoria	60
Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej	63
Wschód–Wschód	66
Współpraca Międzynarodowa	71
Przeciwdziałanie Uzależnieniom	75
Skrócone sprawozdanie finansowe	77

O Fundacji

Fundacja im. Stefana Batorego, założona w 1988 roku przez George'a Sorosa, amerykańskiego finansistę i filantropa, oraz grupę przywódców polskiej opozycji demokratycznej lat 80-tych, jest niezależną organizacją pozarządową o statusie organizacji pożytku publicznego.

Celem Fundacji jest budowa otwartego, demokratycznego społeczeństwa, społeczeństwa ludzi świadomych swych praw i obowiązków, angażujących się w sprawy swojej wspólnoty lokalnej, swojego kraju i społeczności międzynarodowej. Do priorytetowych zadań Fundacji należą:

■ zwiększanie aktywności obywateli i wzmacnianie roli organizacji pozarządowych

Wspieramy inicjatywy, które zachęcają obywateli do udziału w życiu publicznym, tworzymy forum publicznej debaty nad ważnymi problemami krajowymi i międzynarodowymi. Działamy na rzecz kształtowania przyjaznego dla trzeciego sektora środowiska społeczno-prawnego oraz budowania instytucjonalnej i finansowej stabilności organizacji pozarządowych. Pomagamy lokalnym organizacjom, które przyczyniają się do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych i młodzieży z uboższych środowisk.

■ propagowanie zasad państwa prawa i przejrzystości w życiu publicznym

Wspieramy działania zapewniające obywatelom dostęp do pomocy prawnej i wymiaru sprawiedliwości oraz obronę ich praw przed nadużyciami ze strony władzy. Pomagamy organizacjom zajmującym się zwalczaniem przejawów nietolerancji i dyskryminacji. Upowszechniamy wiedzę prawną i metody społecznej kontroli nad działaniami instytucji publicznych oraz działamy na rzecz ograniczenia korupcji.

■ rozwijanie współpracy i solidarności międzynarodowej

Wspieramy działania sprzyjające wymianie doświadczeń związanych z przemianami politycznymi i społecznymi w regionie Europy Środkowo-Wschodniej oraz budowaniu dobrych relacji między Unią Europejską a jej wschodnimi sąsiadami. Włączamy się w debatę o przyszłości wspólnej Europy. Działamy na rzecz zwiększenia roli inicjatyw obywatelskich w stosunkach między narodami, w propagowaniu zasad demokracji i poszanowania praw człowieka.

Podstawową metodą działania Fundacji jest udzielanie dotacji organizacjom działającym na rzecz dobra publicznego. Fundacja realizuje też własne projekty: organizuje konferencje i debaty, wizyty studyjne i szkolenia, wydaje publikacje, prowadzi kampanie społeczne i działania rzecznicze, monitoruje funkcjonowanie instytucji publicznych.

Fundacja współpracuje z wieloma instytucjami z kraju i zagranicy. Jest członkiem Forum Darczyńców w Polsce i Grupy Zagranica, a także Europejskiego Centrum Fundacji (European Foundation Centre) i amerykańskiej Rady Fundacji (Council on Foundations).

W swojej działalności Fundacja przestrzega zasad przejrzystości i otwartości. Stosujemy jasne procedury podejmowania decyzji i przyznawania dotacji. Opieramy się na rekomendacjach komisji ekspertów, które opiniują wnioski i proponują sposób rozdziału funduszy. Nasze coroczne sprawozdanie finansowe poddane jest audytowi zewnętrznemu. O naszych działaniach, w tym o możliwości ubiegania się o dotacje, informujemy na bieżąco na stronie internetowej www.batory.org.pl.

W 2009 roku prowadziliśmy **14 programów krajowych i międzynarodowych**. Przekazaliśmy **350 dotacji** na łączną kwotę blisko **11,5 miliona złotych**. Na przedsięwzięcia prowadzone bezpośrednio przez nas – samodzielnie lub we współpracy z partnerami – wydaliśmy **3 miliony złotych**.

Podobnie jak w ubiegłym roku wiele naszych działań koncentrowało się wokół problemu niewielkiego udziału obywateli w życiu publicznym, co wynika z braku zaufania do instytucji demokratycznych, a manifestuje się m.in. niską frekwencją wyborczą i przekonaniem, że zwykły obywatel nie ma wpływu na to, co robią władze. Kontynuowaliśmy akcję „Masz głos, masz wybór. Samorząd jest Twój!”, której celem jest zachęcenie mieszkańców do udziału w życiu publicznym i do podejmowania świadomych decyzji wyborczych. W 2009 roku w akcji uczestniczyło 230 organizacji i grup nieformalnych działających na terenie 200 gmin. Uczestnicy akcji zorganizowali 200 debat mieszkańców z władzami, a także 216 wydarzeń (happeningów, festynów, konkursów, ankiet) włączających ludzi w sprawy ich lokalnych społeczności. Profrekwencyjna koalicja organizacji, zawiązana z naszym udziałem w 2007 roku, w 2009 roku pod hasłem *Pępek Europy* zachęcała do jak najliczniejszego udziału w eurowyborach. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego wzrosła w porównaniu z 2004 rokiem o prawie 4 punkty procentowe i wyniosła 24,53%.

Kolejna koalicja, w której działania byliśmy zaangażowani, powstała, by połączyć wysiłki różnych środowisk i pokazać, jak istotne dla Polski były przełomowe wybory roku 1989. W ich 20-stą rocznicę do Inicjatywy *RAZEM '89* włączyło się ok. 180 organizacji, instytucji, firm i grup nieformalnych. Przygotowały one ponad 280 wydarzeń przypominających tamten historyczny moment. Ponad dwadzieścia organizacji otrzymało dotacje na różnorakie działania upamiętniające rocznicę demokratycznych przemian. [*Masz Głos, Masz Wybór*]. Również dotacje instytucjonalne, przeznaczone na prowadzenie działalności statutowej, na wzmocnienie i rozwój, przekazaliśmy głównie organizacjom, które działają na rzecz zwiększenia aktywności obywateli w sferze publicznej, propagowania zasad państwa prawa i przejrzystości w życiu publicznym oraz rozwijania współpracy międzynarodowej [*Instytucje Obywatelskie*].

Nadal wspieraliśmy działania dotyczące obywatelskiego nadzoru nad funkcjonowaniem instytucji publicznych, przekazując dotacje na monitorowanie dostępu do informacji publicznej, wykorzystania funduszy publicznych, realizacji ustawowych zadań przez władze samorządowe i jednostki administracji publicznej [*Działania Strażnicze*]. W ramach programu *Przeciw Korupcji* monitorowaliśmy poczynania władz i partii politycznych pod kątem przestrzegania przepisów antykorupcyjnych i standardów przejrzystości, obserwowaliśmy proces stanowienia prawa, proponując rozwiązania legislacyjne, które zapewniają przejrzystość procesów decyzyjnych i stanowią zabezpieczenie przed praktykami korupcyjnymi.

Szereg spotkań w cyklu *Debaty Fundacji Batorego* poświęciliśmy dyskusji o stanie polskiej demokracji i polskiej polityce zagranicznej, o światowym kryzysie ekonomicznym oraz o sporach wokół pamięci i historii. Z okazji 20-lecia Fundacji Batorego i 20-lecia przemian demokratycznych w Polsce zorganizowaliśmy dwie debaty rocznicowe: „Kryzys, społeczeństwo otwarte i nowy ład światowy” oraz „Pytania 20-lecia. 1989–2009”.

Inny ważny nurt naszych działań dotyczył tolerancji i kształtowania postaw otwartości wobec różnic rasowych, etnicznych i religijnych. Dużo wiadomo o polskiej ksenofobii i antysemityzmie, niewiele natomiast o coraz większej grupie osób, którą badacze nazwali „anty-antysemitami”. Właśnie tacy ludzie, uczestnicy programu *Dla Tolerancji* – wśród nich m.in. studenci, nauczyciele, księża i strażacy – zrealizowali w całej Polsce 77 projektów, pracując nad przewyższaniem uprzedzeń i przelamywaniem milczenia o polsko-żydowskiej historii ich miast i miasteczek. Podsumowując cztery lata funkcjonowania programu szczególnie nacisk położyliśmy na promocję projektów zrealizowanych przez naszych grantobiorców i wyposażenie ich w umiejętności pomocne w dalszej pracy.

Odkrywaniu wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa służył też prowadzony we współpracy z niemiecką Fundacją Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość program międzynarodowych obozów wolontariackich, na których młodzi ludzie z Polski, Niemiec, Białorusi, Rosji i Ukrainy poznawali różne aspekty historii i kultury pogranicznych regionów oraz zdobywali wiedzę i praktyczne umiejętności w zakresie ochrony dóbr kultury. W czternastu wakacyjnych obozach wzięło udział 240 młodych wolontariuszy, którzy zajmowali się porządkowaniem i renowacją cmentarzy, świątyń różnych wyznań lub innych obiektów zabytkowych, zbierali świadectwa wielokulturowej przeszłości, tworzyli filmy, przygotowywali wystawy i strony internetowe. Program *Memoria*, w ramach którego wsparliśmy w ciągu trzech lat dwadzieścia organizacji z Polski i siedem z Ukrainy, podsumował swoje doświadczenia podczas przygotowanej wspólnie z programem Dla Tolerancji oraz Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „ę” trzydniowej akcji pod hasłem „Tolerancyjni. To się dzieje!”.

W 2009 roku, po dziesięciu latach, zakończył działania program *Edukacji Prawnej*, w ramach którego wspieraliśmy poradnictwo, pomoc i edukację prawną, a także działania mające zwiększyć otwartość i sprawność instytucji wymiaru sprawiedliwości. Jednym z naszych sukcesów jest włączenie bezpłatnego poradnictwa prawnego do agendy rządowej, co gwarantuje mu systemowe wsparcie w ramach środków publicznych.

Dzięki hojności darczyńców indywidualnych i komercyjnych oraz dzięki osobom, które przekazały nam 1% swojego podatku, kontynuowaliśmy pomoc dla lokalnych organizacji pozarządowych, prowadzących programy stypendialne dla młodzieży z małych miejscowości oraz projekty integracyjne dla dzieci niepełnosprawnych. Uzyskane przez nas środki, powiększone o fundusze zebrane lokalnie przez wspierane przez nas organizacje, pozwoliły na ufundowanie 1078 stypendiów oraz prowadzenie działań art-terapeutycznych z udziałem ponad 500 niepełnosprawnych dzieci i ich pełnosprawnych rówieśników [*Równe Szanse*].

W sferze współpracy międzynarodowej kontynuowaliśmy działania na rzecz liberalizacji polityki wizowej i podnoszenia standardów obsługi cudzoziemców na wschodniej granicy Unii Europejskiej. Uczestniczyliśmy też w debacie nad możliwością integracji z Unią krajów objętych Partnerstwem Wschodnim, a w ramach samego Partnerstwa braliśmy udział w pracach Forum Społeczeństwa Obywatelskiego. W związku z sytuacją polityczną w tych krajach szczególną uwagę poświęciliśmy Białorusi i Mołdawii, organizując dyskusje i wizyty studyjne [*Współpraca Międzynarodowa*].

Dzięki współpracy z Fundacją Boscha kontynuowaliśmy wspieranie współpracy trójstronnej: między Polską i Niemcami a Białorusią, Ukrainą i Rosją, służącej wzmocnieniu solidarności i dobrosąsiedzkich kontaktów oraz rozwiązywaniu problemów, z którymi borykają się kraje naszego regionu. Program *Partnerstwo Inicjatyw Społecznych*, zaplanowany na lata 2004–2010, przyczynił się do powstania ok. 30 trwałych trójstronnych partnerstw organizacji pozarządowych, a z naszej oferty szkoleniowej skorzystało w sumie ok. 300 organizacji z Niemiec, Polski, Rosji, Ukrainy i Białorusi. Podsumowaliśmy także sześcioletni program *Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej* finansowany ze środków Fundacji Forda. Wspierał on białoruskie i ukraińskie organizacje, które w swoich regionach pobudzają lokalne inicjatywy obywatelskie,

organizując konkursy małych grantów, a także angażują się w budowę partnerstwa organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi, w prowadzenie edukacji obywatelskiej i europejskiej oraz w rzecznicstwo interesów. W programie wzięło udział 55 partnerskich organizacji z Ukrainy i Białorusi, którym poza dotacjami na działalność programową i rozwój instytucjonalny (w ciągu sześciu lat było to w sumie 3,5 miliona dolarów) oferowaliśmy wsparcie merytoryczne: szkolenia, wizyty studyjne w Polsce, monitoring.

Kontynuowaliśmy też dwa programy regionalne, działające w ramach sieci Instytutu Społeczeństwa Otwartego w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, Azji Centralnej i Kaukazu: program *Wschód–Wschód: Partnerstwo Ponad Granicami*, zajmujący się wspieraniem międzynarodowej współpracy na rzecz przemian demokratycznych, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz upowszechniania nowatorskich rozwiązań problemów społecznych, a także program *Przeciwdziałanie Uzależnieniom*, upowszechniający polskie doświadczenia w dziedzinie terapii i profilaktyki uzależnień oraz reedukacji sprawców przemocy domowej.

Rada

Przewodniczący

prof. Marcin Król

dziekan Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego

Członkowie

Jan Krzysztof Bielecki

były premier RP

Bogdan Borusewicz

marszałek Senatu RP

Wojciech Fibak

przewodniczący

prof. Leszek Kołakowski

All Souls College, Uniwersytet Oksfordzki

Olga Krzyżanowska

lekarz

prof. Krzysztof Michalski

rektor Instytutu Nauk o Człowieku w Wiedniu

dr Andrzej Olechowski

wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Banku Handlowego, były minister spraw zagranicznych RP

prof. Zbigniew Pełczyński

Pembroke College, Uniwersytet Oksfordzki

ks. bp Tadeusz Pieronek

Konferencja Episkopatu Polski

prof. Andrzej Rapaczynski

Szkoła Prawa, Uniwersytet Columbia

prof. Hanna Suchocka

ambasador RP przy Stolicy Apostolskiej, była premier RP (*członkostwo zawieszono na czas pełnienia misji dyplomatycznej*)

prof. Stanisław Wellisz

Szkoła Ekonomii i Spraw Międzynarodowych, Uniwersytet Columbia

Zarząd

Prezes

Aleksander Smolar

politolog

Członkowie

dr hab. Klaus Bachmann

historyk, politolog, Instytut Nauk Politycznych Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie

Nathalie Bolgert

konsultant finansowy, Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich (PAFPIO)

Szymon Gutkowski

współwłaściciel i dyrektor generalny agencji reklamowej DDB

Irena Herbst

adiunkt w Szkole Głównej Handlowej

prof. Jacek Kochanowicz

historyk ekonomii, Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego

prof. Andrzej Rychard

socjolog, Szkoła Nauk Społecznych Instytutu Filozofii i Socjologii PAN

prof. Andrzej Ziabicki

chemik, Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN

Komisje i Rady programów

Równe Szanse – Kolorowa Akademia

Jan Chmiel

prezes Bielskiego Stowarzyszenia Artystycznego
Teatr Grodzki

Anna Kowalska

Fundacja Agory

Alina Wasilewska

Fundacja im. Stefana Batorego

Dla Tolerancji

Marta Białek-Graczyk

prezes Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „e”

dr Helena Datner

socjolog, Żydowski Instytut Historyczny

Maria Ofierska

socjolog i redaktor

Robert Szuchta

nauczyciel historii

Działania Strażnicze

Katarzyna Batko-Tołuć

prezes Stowarzyszenia Liderów Lokalnych Grup
Obywatelskich

dr Marcin Radwan-Röhrenscheff

Kancelaria Prawna Wardyński i Wspólnicy

Agata Wacławik-Wejman

Uniwersytet Jagielloński

Edukacja Prawna

Łukasz Bojarski

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

Ewa Siedlecka

dziennikarka „Gazety Wyborczej”

Filip Wejman

dyrektor Szkoły Prawa Amerykańskiego
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Partnerstwo Inicjatyw Społecznych

Anna Atlas

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, ekspert ds. Ukrainy

Julia Bardoun

Pozarządowa Agencja Wspierania Inicjatyw Kulturalnych
Tranzit, obwód kaliningradzki

Łukasz Byrski

Projekt Bilateralny Ambasady Królestwa Niderlandów,
ekspert ds. Białorusi

Agata Gajewska-Dyszkiewicz

Fundacja im. Stefana Batorego

Olga Galytska

Fundacja PAUCI, Kijów

Bartosz Głuszak

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw
Pozarządowych, ekspert ds. obwodu kaliningradzkiego

Wilfried Gilge

Centrum Historii i Kultury Europy Środkowej i Wschodniej,
Uniwersytet w Lipsku, ekspert ds. Ukrainy

Carsten Lenk

Fundacja Roberta Boscha, Stuttgart

Stephan Malerius

Fundacja Konrada Adenauera, ekspert ds. Białorusi

Gudrun Schmidt-Kärner

Referat ds. kontaktów z obwodem kaliningradzkim
w parlamencie krajowym Schleswig-Holstein,
ekspert ds. obwodu kaliningradzkiego

Memoria

Mitosz Czerniejewski

Stowarzyszenie Jeden Świat, Poznań

Corinna Jentsch

Fundacja Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość, Berlin

Dariusz Polok

Stowarzyszenie MitOst, Berlin

dr Janusz Smaza

Katedra Konserwacji i Renowacji Rzeźby Kamiennej
i Elementów Architektury ASP

Wschód–Wschód

Małgorzata Biczuk

współpracownik Wschodnioeuropejskiego Centrum Demokratycznego, ekspert ds. krajów Azji Środkowej

Joanna Konieczna-Sałamatin

Instytut Socjologii UW, ekspert ds. Ukrainy i Białorusi

Marek Pędziwol

publicysta, ekspert ds. krajów wszechradzkich

Jadwiga Rogoża

Ośrodek Studiów Wschodnich, ekspert ds. Rosji i krajów bałtyckich

Wojciech Stanisławski

Ośrodek Studiów Wschodnich, ekspert ds. krajów bałkańskich

Kapituła Nagrody im. Beaty Pawlak

Urszula Doroszevska

Ambasador RP w Gruzji

Wojciech Jagielski

reporter „Gazety Wyborczej”

Maria Kruczkowska

dziennikarka „Gazety Wyborczej”

Antoni Rogala

przedstawiciel rodziny Fundatorki

Olga Stanisławska

publicystka

Adam Szostkiewicz

publicysta „Polityki”

Wojciech Tochman

reporter, pisarz

Joanna Zaluska

Fundacja im. Stefana Batorego

Wojciech Zaluska

dziennikarz

Rada programu Przeciw Korupcji

dr Ewa Balcerowicz

prezes Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych

Janusz Durlik

zastępca dyrektora Fundacji Centrum Badania

Opinii Społecznej

dr hab. Krzysztof Jasiecki

Zakład Struktury Społecznej w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN

prof. Jacek Kochanowicz

Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Paweł Łukasiak

prezes Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce

dr Celina Nowak

Instytut Nauk Prawnych PAN

Jacek Strzemieczny

prezes Centrum Edukacji Obywatelskiej

Andrzej Szeniański

sekretarz Starostwa Powiatowego w Olsztynie

Mirosław Warowicki

prezes URSA Consulting

prof. Edmund Wnuk-Lipiński

przewodniczący Rady Naukowej Instytutu

Studiów Politycznych PAN

Jakub Wygnański

wiceprezes Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”

Zespół

Dyrektor Fundacji

Anna Rozicka

Zastępca dyrektora

Ewa Kulik-Bielińska

Informacja i promocja

Kaja Kulesza

Sekretariat

Anna Musiałik

Marzena Zera (do lipca)

Magdalena Brzozowska (od lipca)

Natalia Szypulska (od lipca)

Księgowość i finanse

Alina Muzińska, dyrektor

Anna Jakubik

Danuta Mingin

Elżbieta Muras

Administracja

Grażyna Rutkowska, dyrektor

Ewelina Pierścińska (od października)

Karolina Płatek

Andrzej Wydrych

Tomasz Ostrowski, administrator sieci

Programy

Debaty Fundacji Batorego

Piotr Kosiewski

Masz Głos, Masz Wybór

Joanna Załuska

Marek Solon-Lipiński

Równe Szanse

Alina Wasilewska

Dla Tolerancji

Katarzyna Szotkowska-Beylin

Działania Strażnicze i Edukacja Prawna

Grzegorz Wiaderek

Magdalena Pieczyńska

Przeciw Korupcji

Grażyna Kopińska, dyrektor

Grażyna Czubek

Adam Sawicki

Anna Wojciechowska-Nowak

Partnerstwo Inicjatyw Społecznych

Agata Gajewska-Dyszkiewicz

Memoria

Alicja Garlińska-Cieślak

Wschód–Wschód

Sylvia Sobiepan

Justyna Blinowska (do października)

Agata Chutnik (od listopada)

Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej

Agnieszka Komorowska

Piotr Krygiel

Współpraca Międzynarodowa

Grzegorz Gromadzki, dyrektor

Michał Pachocki (do lipca)

Anita Szymborska

Olga Wasilewska

Wojciech Tworkowski (do lipca)

Tomasz Horbowski (od października)

Przeciwdziałanie Uzależnieniom

Ewa Woydyłło-Osiatyńska, dyrektor

Małgorzata Prejzner

Nasi darczyńcy

Działania w roku 2009 prowadziliśmy dzięki dotacjom i darowiznom przekazanym nam przez polskie i zagraniczne instytucje prywatne i rządowe oraz osoby prywatne, a także dzięki wpłatom 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Radą i pomocą wspierały nas zarówno instytucje, jak i osoby prywatne.

Podobnie jak w ubiegłych latach większość naszych programów była finansowana ze środków otrzymanych z **Instytutu Społeczeństwa Otwartego** (Open Society Institute), założonego przez amerykańskiego finansistę i filantropa George'a Sorosa, twórcę i fundatora sieci fundacji społeczeństwa otwartego działających w ponad 60 krajach Europy Środkowej i Wschodniej, w Azji, Afryce, Ameryce Południowej oraz w Stanach Zjednoczonych.

Dzięki dotacjom otrzymanym od **Fundacji Forda** prowadziliśmy program Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej oraz program Dla Tolerancji. Z dotacji przekazanych przez **Fundację Społeczeństwa Obywatelskiego w Europie Środkowej i Wschodniej** (Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe) współfinansowaliśmy programy: Działania Strażnicze oraz Masz Głos, Masz Wybór. **Fundacja Motta** przekazała nam środki na zaplanowany na sześć lat projekt wspierania koalicji pozarządowych w krajach wyszehradzkich. Dzięki funduszom z **Fundacji Roberta Boscha** kontynuowaliśmy program Partnerstwo Inicjatyw Społecznych, a dzięki środkom przekazanym przez **Fundację Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość** – program Memoria. **Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki** pomógł nam sfinansować działania związane z analizą polityki wizowej krajów wyszehradzkich wobec wschodnich sąsiadów UE.

Projekty wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży były finansowane z **wpłat 1% podatku dochodowego od osób fizycznych** oraz z darowizn **Fundacji Agory** i ponad **70 darczyńców indywidualnych**. Firma **Unilever Polska** zorganizowała ogólnopolską akcję promocyjną „Dajemy szansę”, przekazując część dochodu ze sprzedaży produktów 7 marek firmy na stypendia w programie Równe Szanse. Z darowizny **Fundacji Karola Urygi-Nawarowskiego** z USA finansowaliśmy projekty adresowane do dzieci i młodzieży uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem od alkoholu.

Wszystkim naszym darczyńcom: prywatnym osobom, firmom i instytucjom serdecznie dziękujemy! Dziękujemy setkom osób, które obdarzyły nas zaufaniem, przekazując 1% swojego podatku na działania naszej Fundacji. Dzięki Waszemu wsparciu możemy pomagać innym.

Dziękujemy również ekspertom, konsultantom i wolontariuszom, którzy służyli nam *pro bono* fachową radą i pomocą, oraz firmom, które przekazały nam pomoc rzeczową i niematerialną.

Pragniemy wyrazić swoją wdzięczność wszystkim, którzy w roku 2009 pomogli nam w promocji kampanii pozyskiwania wpłat 1%. Za zaangażowanie i współpracę szczególnie dziękujemy **Szymonowi Majewskiemu**, który wystąpił w spocie TV zachęcającym do przekazywania 1% na program Równe Szanse,

a także agencjom Heureka i Pride&Glory Interactive, które opracowały strategię kampanii i nadzorowały jej realizację. Kampania nie powstałaby bez wkładu twórców, którzy wsparli ją swoimi talentami: autora zdjęć reklamowych Szymona Świętochowskiego oraz realizatorów spotu telewizyjnego – reżysera Macieja Żaka, operatora Michała Englerta, kompozytora ścieżki dźwiękowej Pawła Mykietyna i lektora Włodzimierza Pressa. Wszyscy oni pracowali dla nas *pro bono*. Dziękujemy także Wojciechowi Kliczce i Mateuszowi Pospieszalskiemu, którzy w 2007 roku stworzyli film animowany i spot radiowy emitowany równolegle w wybranych mediach w minionym roku.

Kampania zachęcająca do przekazania 1% podatku naszej Fundacji byłaby znacznie skromniejsza bez bezinteresownej pomocy mediów, które użyczyły nam swoich powierzchni reklamowych i czasów emisyjnych. Dziękujemy stacjom telewizyjnym z Grupy TVN (TVN, TVN Siedem, TVN Style, TVN Turbo, TVN Warszawa), kanałom platformy cyfrowej Canal+ Cyfrowy (MiniMini, Kuchnia TV, DOMO, Planete, ZigZap/Hyper), kanałom Discovery Networks CE (Discovery Channel, Discovery World, Discovery Science, Animal Planet) i kanałom obsługiwanych przez firmę At Media (Comedy Central, VH1, Hallmark, Movies 24, WeddingTV), a także rozgłośniom Grupy Radiowej Agory (TOK FM, Radio Żółte Przeboje, Roxy FM), Radiu Lublin, Radiu Śląsk i korporacji ELE TAXI za bezpłatną emisję naszych spotów reklamowych. Dziękujemy spółce Agora S.A., sieciom reklamy internetowej Ad.net S.A. i ARBOnetwork oraz wielu mniejszym portalom internetowym za pomoc w promocji naszej kampanii w prasie i mediach elektronicznych, a także sieci księgarń Świat Książki za bezpłatny kolportaż ulotek kampanii 1% wśród swoich klientów.

Wyrazy wdzięczności składamy także agencji reklamowej PZL, która przygotowała strategię i materiały promocyjne kampanii profrekwencyjnej *Pępek Europy* (wybory do Parlamentu Europejskiego), a także domowi mediowemu MediaCom i mediom, które umożliwiły emisję reklam i pozwoliły dotrzeć z przekazem kampanii do szerokiego grona wyborców.

Serdeczne podziękowania kierujemy do współpracowników i wolontariuszy naszej Fundacji. Dziękujemy Justynie Broctawik i Joannie Czajce za wsparcie w okresie wakacyjnym działań programu Masz Głos, Masz Wybór; wolontariuszkom działu informacji i promocji – Gabrieli Semenowicz, Urszuli Sęczek i Edycie Rybak – za pomoc w organizacji i prowadzeniu kampanii 1%; Monice Galas za zaangażowanie w organizację obchodów XX-lecia Fundacji oraz pomoc w tłumaczeniach i Joannie Nowek za pomoc w działaniach komunikacyjnych Fundacji w internecie. Dziękujemy także osobom, które swoją wiedzą, zaangażowaniem i czasem wsparły program Przeciw Korupcji: mecenasowi Maciejowi Łaszczukowi, Bognie Baczyńskiej monitorującej postępowanie karne w sprawie o zarzut łapownictwa przeciwko kontrolerom Państwowej Inspekcji Handlowej oraz wolontariuszom: Krzysztofowi Śnioszkowi za obserwacje postępowań sądowych i Katarzynie Bartoszewicz za bieżącą pomoc w projekcie pomocy prawnej.

Debaty Fundacji Batorego

Debaty Fundacji Batorego są próbą stworzenia niezależnego miejsca spotkań i dyskusji przedstawicieli świata polityki, ekspertów i dziennikarzy. Od wielu lat organizujemy konferencje i dyskusje poświęcone przemianom zachodzącym w naszym kraju, w Europie i na świecie, polityce zagranicznej Polski i Unii Europejskiej oraz stosunkom międzynarodowym. Naszym celem było i jest inicjowanie publicznej debaty na tematy istotne dla przyszłości naszego państwa i przyszłości regionu.

W 2009 roku w naszych debatach zajmowaliśmy się najważniejszymi wyzwaniami w polskiej polityce wewnętrznej, polityką i gospodarką w okresie światowego kryzysu ekonomicznego oraz sporami wokół pamięci i historii. Kontynuowaliśmy też prowadzone od lat dyskusje o polskiej polityce zagranicznej. Z okazji 20-lecia Fundacji Batorego i 20-lecia przemian demokratycznych w Polsce zorganizowaliśmy dwie debaty rocznicowe: „Kryzys, społeczeństwo otwarte i nowy ład światowy” oraz „Pytania 20-lecia. 1989–2009”.

Aktualne problemy polityczne i społeczne

Kryzys i szanse nowych inicjatyw politycznych 9 kwietnia

Wprowadzenia: Paweł Piskorski (poseł Parlamentu Europejskiego), prof. Dariusz Rosati (poseł Parlamentu Europejskiego, były minister spraw zagranicznych RP), dr Kazimierz Michał Ujazdowski (poseł na Sejm RP, były minister kultury i dziedzictwa narodowego RP), Piotr Zaremba („Dziennik. Polska. Europa. Świat”), Jacek Żakowski („Polityka”). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Dyskusja dotyczyła wpływu kryzysu gospodarczego na zmianę mapy politycznej w Polsce oraz możliwości powstania nowych inicjatyw politycznych, przełamujących dominację dwóch partii: Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości. Uczestnicy dyskusji podkreślali, że kryzys może mieć wpływ na polską scenę polityczną, jednak nie grozi nam fala populizmu i radykalizmu podobna do tej, która była następstwem Wielkiego Kryzysu lat 20. i 30. zeszłego wieku. Zdecydowanie większe znaczenie może mieć erozja głównych partii, związana z ich słabością programową oraz problemem przywództwa – w obu dominuje bowiem model wodzowski, oparty na systemie oligarchicznym. Jednocześnie oba ugrupowania są partiami amorficznymi, w których mieszczą się bardzo różne postawy i poglądy. Narzucony przez nie podział sceny politycznej na dwa bloki, wzmocniony przepisami ustawy o partiach politycznych i zasadami ich finansowania ze środków publicznych, grozi powstaniem zamkniętego systemu dwupartyjnego, skutecznie blokującego możliwość pojawienia się nowych inicjatyw. Szansą dla tych ostatnich jest kalendarz wyborczy roku 2010, czyli odbywające się w krótkim odstępie czasowym wybory prezydenckie i samorządowe, co pozwala na pojawienie się kandydatów niezależnych, lokalnych oraz wywodzących się spoza głównych sił politycznych. Ich sukces mógłby ułatwić zaistnienie w wyborach parlamentarnych w 2011 roku nowych partii politycznych.

Zapis całości dyskusji został opublikowany na stronie internetowej Fundacji.

Media publiczne – nowy ład **20 kwietnia**

Wprowadzenia: Jan Dworak (były prezes Telewizji Polskiej S.A.), Andrzej Urbański (prezes Telewizji Polskiej S.A.), Bogdan Zdrojewski (minister kultury i dziedzictwa narodowego RP). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Debata była poświęcona sytuacji mediów publicznych. W marcu 2009 roku do Sejmu trafił projekt nowej ustawy medialnej, która miała doprowadzić do powstania silnych i niezależnych mediów publicznych oraz położyć kres ich upolitycznieniu. Podczas debaty wysunięto wiele zasadniczych argumentów przeciwko tej propozycji, twierdząc, że ustawa w tym kształcie doprowadziłaby do osłabienia, a nawet marginalizacji mediów publicznych. Skrytykowano zaproponowany w projekcie sposób finansowania mediów z budżetu państwa, zwracając uwagę, że takie rozwiązanie wymaga zgody ze strony Unii Europejskiej (jako pomoc publiczna). Zgłoszono także wątpliwości dotyczące zakładanych w projekcie ustawy zasad udzielania licencji na działalność programową (mogliby ubiegać się o nią także nadawcy niepubliczni) oraz proponowanych zmian w organizacji mediów publicznych (powołanie 17 nowych spółek regionalnych, wielkość i zakres zadań rad nadzorczych).

Zapis całości dyskusji został opublikowany na stronie internetowej Fundacji.

Kryzys i polityka społeczna **12 maja**

Wprowadzenia: dr Agnieszka Chłoń-Domińczak (wiceminister pracy i polityki społecznej RP), prof. Jerzy Hausner (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, były wicepremier oraz minister pracy i polityki społecznej RP), Joanna Kluzik-Rostkowska (posłanka na Sejm RP, była minister pracy i polityki społecznej RP), prof. Tadeusz Kowalik (Instytut Nauk Ekonomicznych PAN), Irena Wóycicka (Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Debata dotyczyła polityki społecznej w dobie kryzysu gospodarczego. Zdaniem uczestników dyskusji obecny kryzys obnaża niewydolność dotychczasowej polityki społecznej. Zmusza to do rozmowy o sposobach doskonalenia istniejących rozwiązań, ale także do przemyślenia roli państwa i modelu całej polityki społecznej prowadzonej po 1989 roku. Za najważniejsze obszary wymagające naprawy uczestnicy debaty uznali system emerytalny, podział wydatków socjalnych, politykę społeczną w sektorze rolniczym oraz pogłębiające się rozwarstwienie społeczne, najboleśniej uderzające w dzieci z ubogich środowisk. Zdaniem dyskutantów w obecnej sytuacji należałoby także rozważyć zmianę polityki podatkowej. Paneliści wskazywali też na konieczność uaktywnienia społeczeństwa: w sytuacji kryzysu, odpowiedzialności za sferę społeczną nie może ponosić jedynie państwo – istotną rolę mają do odegrania środowiska lokalne i organizacje pozarządowe.

Zapis całości dyskusji został opublikowany na stronie internetowej Fundacji.

Rola instytucji obywatelskich w demokracji **1 czerwca**

Wprowadzenia: prof. Susan Rose-Ackerman (Uniwersytet Yale), Jakub Wygnański (Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”), prof. Mirosław Wyrzykowski (sędzia Trybunału Konstytucyjnego). Prowadzenie: prof. Andrzej Rychard (Instytut Filozofii i Socjologii PAN, członek zarządu Fundacji Batorego).

Debata była poświęcona społeczeństwu obywatelskiemu w Polsce oraz instytucjom nazywanym w książce Susan Rose-Ackerman *Od wyborów do demokracji* „obywatelskimi” (takim jak Rzecznik Praw Obywatelskich czy Komisja Trójstronna). Uczestnicy spotkania byli zgodni, że w Polsce mamy do czynienia ze słabą samoorganizacją społeczeństwa, natomiast instytucje, na które delegowano reprezentowanie interesów poszczególnych grup, nie działają we właściwy sposób. Wątpliwości wzbudza ich reprezentatywność, są też z nieufnością przyjmowane przez część obywateli. Problematyczne jest także funkcjonowanie samorządu zawodowego, zajmującego się przede wszystkim ochroną korporacyjnych interesów swoich członków. W polskiej demokracji – mówiono – dominuje model instytucji pośredniczącej, której podstawowe zadanie stanowi negocjowanie interesów poszczególnych grup. Tymczasem dla sprawnego funkcjonowania społeczeństwa konieczne jest przejście do modelu konsultacyjnego, istnieje bowiem groźba zmonopolizowania dialogu społecznego przez instytucje pośredniczące (jako przykład podawano Komisję Trójstronną). W proces podejmowania decyzji należy włączyć wiele środowisk. Zwracano także uwagę na nieuzasadnione redukowanie społeczeństwa obywatelskiego do organizacji pozarządowych, czemu towarzyszy bagatelizowanie innych działań, często nieformalnych, w tym prowadzonych w sferze ekonomicznej, ale mających sens obywatelski. Podkreślano również, że istotną rolę w obronie praw i wolności jednostki, a jednocześnie zasad demokracji, odgrywa w Polsce Trybunał Konstytucyjny.

Dyskusja została zorganizowana we współpracy z Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” oraz Wydziałem Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Kryzys, społeczeństwo otwarte i nowy ład światowy **20 czerwca**

Wprowadzenie: George Soros (założyciel i prezes Instytutu Społeczeństwa Otwartego – OSI, Nowy Jork).
Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Dyskusja w gronie politologów, socjologów, historyków idei i ekonomistów była poświęcona społeczeństwu otwartemu i zagrożeniom niesionym przez kryzys ekonomiczny. We wprowadzeniu do rozmowy George Soros mówił o swojej koncepcji społeczeństwa otwartego, zaczerpniętej z pism Karla Poppera, podkreślając jednocześnie związane z nią problemy. Wskazywał, że społeczeństwo otwarte jest epistemologicznym uzasadnieniem istnienia demokracji, wolności słowa i myślenia krytycznego. Za tą koncepcją kryje się założenie, że celem dyskursu jest zbliżenie się do prawdy. Jednakże taka wizja wchodzi w konflikt z bieżącą praktyką polityczną, której podstawowym celem staje się nie prawdziwsze postrzeganie rzeczywistości, lecz zwodzenie społeczeństwa po to, by wygrać wybory i utrzymać się przy władzy. Soros zastanawiał się, co należy zrobić, by społeczeństwo demokratyczne nie dawało się zwieść błędnemu przywództwu, którego przykładem są rządy amerykańskiego prezydenta George’a W. Busha. W dyskusji rozmawiano m.in. o warunkach rozwoju i legitymizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także o relacjach między organizacjami pozarządowymi i społeczeństwem. Dyskutowano też o przyczynach kryzysu ekonomicznego i działaniach, które należy podjąć, by zapobiegać mu w przyszłości.

Spotkanie zostało zorganizowane z okazji 20-lecia działalności Fundacji Batorego.

Historia, pamięć, polityka

Instytut Pamięci Narodowej: historia, polityka, prawo

24 kwietnia

Wprowadzenia: prof. Andrzej Chojnowski (Instytut Historii Uniwersytetu Warszawskiego, wiceprzewodniczący Kolegium IPN), dr hab. Antoni Dudek (Uniwersytet Jagielloński, doradca prezesa IPN), dr hab. Andrzej Friszke (Instytut Studiów Politycznych PAN, były członek Kolegium IPN), prof. Andrzej Paczkowski (Instytut Studiów Politycznych PAN, przewodniczący Kolegium IPN), prof. Marek Safjan (Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, były prezes Trybunału Konstytucyjnego). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Debate dotyczyła Instytutu Pamięci Narodowej oraz ewentualnych zmian w jego funkcjonowaniu. Wiele miejsca w dyskusji zajęły kierowane pod adresem IPN-u zarzuty, m.in. upolitycznienia, nierzetelności w ukazywaniu historii i utrudniania dostępu do akt osobom spoza Instytutu. Część uczestników zgadzała się z tą krytyką, inni bronili dorobku IPN-u i podkreślali jego niezbędność. Przyczyn kontrowersji wokół Instytutu upatrywano przede wszystkim w zapisach ustawowych określających zakres jego zadań i wielość funkcji, ale krytykowano też działania władz Instytutu i ich politykę kadrową. Poważnym problemem – jak podkreślano – jest niestosowanie się przez Instytut do wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Podczas debaty zostało zgłoszonych wiele propozycji zmian w działaniu IPN-u, m.in. takiego sposobu wyłaniania kolegium, który gwarantowałby ochronę Instytutu przed upolitycznieniem, oraz reformy organizacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby oddzielenia pionu lustracyjnego od badawczego. Wskazywano też na konieczność zwiększenia dostępu do zasobów archiwalnych dla wszystkich osób zainteresowanych badaniem tych dokumentów.

Zapis całości dyskusji został opublikowany na stronie internetowej Fundacji.

Pytania 20-lecia. 1989–2009

27 czerwca

Wprowadzenia: prof. János Kis (Uniwersytet Środkowoeuropejski – CEU, Budapeszt), Iwan Krastev (przewodniczący Centrum Strategii Liberalnych, Sofia), Adam Michnik (redaktor naczelny „Gazety Wyborczej”), prof. Jacques Rupnik (dyrektor Centrum Studiów i Badań Międzynarodowych – CERi, Paryż), Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Konferencja, zorganizowana w 20-stą rocznicę przemian demokratycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, była okazją do porównania dróg transformacji w poszczególnych krajach i analizy jej następstw, także na arenie międzynarodowej. Każda z części tego spotkania dotyczyła innego zagadnienia ważnego dla opisu dwóch ostatnich dekad. Pierwszą poświęcono modelom przejścia od systemu totalitarnego do demokracji oraz ich konsekwencjom politycznym i społecznym, w tym obecnemu postrzeganiu przemian roku 1989. W drugiej mówiono o formowaniu się nowej mapy politycznej, o zmianach, jakim podlegały siły demokratyczne i postautorytarne, o ich wpływie na nowe demokracje, o miejscu i roli dekomunizacji oraz lustracji w poszczególnych krajach, wreszcie o zaniku politycznego znaczenia zarówno partii wywodzących się ze środowisk dysydenckich, jak i spadkobierców komunistów. Następnie omawiano zagrożenia okresu posttransformacyjnego: osłabienie woli reform po wejściu krajów Europy Środkowej do Unii Europejskiej oraz pojawienie się na scenie politycznej postaw nacjonalistycznych i populistycznych, jakie w ostatnich latach można obserwować we wszystkich tych krajach. Rozmawiano także o wyborach politycznych

i tożsamościowych oraz o tym, jak sposób postrzegania samych siebie przez państwa tego regionu wpływa na ich politykę zagraniczną, w tym na stosunek do Unii i do Stanów Zjednoczonych.

Konferencja została zorganizowana z okazji 20-lecia działalności Fundacji Batorego i 20-lecia przemian demokratycznych w Polsce.

Zapis całości dyskusji zostanie wydany w formie książkowej w 2010 roku.

Pamięć i polityka. Polska–Rosja–Ukraina Jackowi Kuroniowi w 5 lat po jego odejściu 27 listopada

Wystąpienia: prof. Jurij Afanasjew (prezes Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego, Moskwa), Bogumiła Berdychowska (publicystka), Iza Chruślińska (publicystka), Mirosław Czech („Gazeta Wyborcza”), prof. Jarosław Hrycak (dyrektor Instytutu Badań Historycznych na Uniwersytecie im. I. Franko, Lwów), prof. Paweł Machcewicz (dyrektor Muzeum II Wojny Światowej, Gdańsk), prof. Myrośław Marynowycz (prorektor Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego, Lwów), dr Andrij Portnow (redaktor naczelny czasopisma „Ukraina Moderna”), prof. Adam Daniel Rotfeld (były minister spraw zagranicznych RP, współprzewodniczący Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych), prof. Timothy Snyder (Uniwersytet Yale). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Konferencja, zorganizowana w piątą rocznicę śmierci Jacka Kuronia, składała się z dwóch części. Pierwszą poświęcono jego roli w ustanawianiu standardów polityki wobec wschodnich sąsiadów Polski. Podkreślano, że jako opozycjonista w czasach PRL-u i jako polityk po roku 1989 był jednym z architektów dialogu polsko-ukraińskiego. Wielką wagę przykładał do pojednania historycznego z naszymi sąsiadami. Jednym z osiągnięć Kuronia było także kształtowanie polityki wobec mniejszości narodowych w III RP, w tym przyjęcie ustawy o mniejszościach. Drugą część konferencji poświęcono roli pamięci w polityce wewnętrznej i zagranicznej Polski, Rosji oraz Ukrainy. Podkreślano, że we wszystkich tych krajach przeszłość jest ważnym elementem w prowadzeniu polityki tożsamościowej. W przypadku Rosji problem stanowi zarówno świadomość historyczna obywateli, jak i polityka pamięci prowadzona przez władze, także w relacjach z innymi państwami. W przypadku Ukrainy zwraca uwagę ogromny przełom, jaki dokonał się w stosunkach polsko-ukraińskich w ostatnich 20 latach. Nic podobnego nie zaszło w relacjach między Rosją a Ukrainą, co więcej, Rosjanie nadal mają problemy z uznaniem podmiotowości Ukrainy. Dyskutowano również o roli przeszłości w bieżących sporach politycznych na Ukrainie oraz o jej wykorzystywaniu do budowy tożsamości zbiorowej. Istotnymi tematami były również: wpływ polityki historycznej prowadzonej w ostatnich latach w Polsce na nasze relacje ze wschodnimi sąsiadami i instrumentalizacja pamięci zbiorowej.

Konferencja została zorganizowana we współpracy ze Związkiem Ukraińców w Polsce.

Zapis całości dyskusji zostanie wydany w formie książkowej w 2010 roku.

Stosunki międzynarodowe i problemy regionu

Skazani na uzależnienie? Jak radzić sobie z rosyjskim gazem?

4 lutego

Wprowadzenie: Pierre Noël (Europejska Rada Spraw Zagranicznych – ECFR, Londyn). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Dyskusja w gronie polityków, ekspertów i dziennikarzy była poświęcona problemom bezpieczeństwa energetycznego w Europie. Punktem wyjścia do dyskusji stał się raport Pierre'a Noël'a *Beyond Dependence: How to Deal with Russian Gas*, opublikowany przez Europejską Radę Spraw Zagranicznych (ECFR). We wprowadzeniu autor raportu zwracał uwagę, że dywersyfikacja dostaw gazu odbywa się w Europie od dziesięcioleci, a sam problem inaczej wygląda w różnych częściach UE. W przypadku krajów zachodnich import z Rosji stanowi niewielką część konsumpcji tego surowca (w całej Unii udział rosyjskiego gazu wynosi zaledwie około 6,5%), jednak państwa wschodnioeuropejskie pozostają uzależnione od dostaw rosyjskich, co stwarza ogromne zagrożenie dla bezpieczeństwa energetycznego tej części Europy. Noël podkreślił, że są już środki do zdywersyfikowania dostaw gazu do Europy Wschodniej: można chociażby wykorzystać istniejące rurociągi do przesyłu gazu ze starych państw członkowskich do nowych. Niestety, nie ma wspólnego europejskiego rynku gazowego, handel transgraniczny tym surowcem jest bardzo ograniczony, a poszczególne państwa mają bardzo silną motywację polityczną i ekonomiczną, by wchodzić w bliskie relacje polityczne z Rosją. Podczas dyskusji podkreślano też inne problemy, np. niebezpieczeństwo zмовы karteli gazowych narzucających ceny odbiorcom oraz znaczenie pakietu klimatycznego, który będzie wymuszał przechodzenie w energetyce na gaz.

Jakiej chcecie Europy?

18 maja

Wprowadzenia: prof. Danuta Hübner (komisarz Unii Europejskiej, Komitet Wyborczy Platformy Obywatelskiej), Michał Kamiński (były poseł do Parlamentu Europejskiego, były minister w Kancelarii Prezydenta RP, Komitet Wyborczy Prawa i Sprawiedliwości), dr Wojciech Olejniczak (poseł na Sejm RP, Koalicyjny Komitet Wyborczy Sojuszu Lewicy Demokratycznej i Unii Pracy), Janusz Piechociński (poseł na Sejm RP, Komitet Wyborczy Polskiego Stronnictwa Ludowego), prof. Dariusz Rosati (poseł do Parlamentu Europejskiego, były minister spraw zagranicznych RP, Komitet Wyborczy Porozumienie dla Przyszłości). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Debata z udziałem kandydatów najważniejszych partii politycznych w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Tematami spotkania były: obecność Polski w Unii Europejskiej, postulowany model Unii i jej rola w polityce międzynarodowej. W debacie zarysowały się odmienne stanowiska, chociaż wszyscy jej uczestnicy opowiedzieli się za dalszą integracją europejską i budowaniem Europy solidarnej. Różnice dotyczyły m.in. sposobów wzmacniania Wspólnoty: od postulatu nowego traktatu na miarę XXI wieku po pozostawanie przy dotychczasowych rozwiązaniach instytucjonalnych, które – jak mówiono – pozwalają na ujawnianie się sprzecznych czasami interesów poszczególnych państw. Wśród najważniejszych wyzwań stających przed UE wymieniano: usprawnienie Wspólnoty, otwarcie jej na potrzeby obywateli, lepszą obronę praw konsumentów oraz niwelowanie różnic między „starymi” i „nowymi” członkami Unii. Mówiono także o kwestiach związanych z jej dalszym rozszerzeniem (m.in. o Turcję) i o unijnej polityce zagranicznej.

Zmiany w Europie i na świecie a polska polityka zagraniczna 8 października

Wprowadzenia: dr Marek A. Cichocki (Centrum Europejskie Natolin, doradca społeczny prezydenta Lecha Kaczyńskiego), prof. Roman Kuźniar (Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego), Bartłomiej Sienkiewicz (analityk, publicysta), Radosław Sikorski (minister spraw zagranicznych RP). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Debata dotycząca polskiej polityki zagranicznej, z udziałem urzędującego ministra spraw zagranicznych RP. Podczas spotkania rozmawiano o relacjach Polski z Europą Zachodnią i z USA, o miejscu naszego kraju w NATO i o wyzwaniach globalnych. Głównym tematem spotkania stały się jednak nasze stosunki ze wschodnimi sąsiadami. Spierano się o politykę obecnego rządu: czy jest ona odpowiedzialną reakcją na zmiany geostrategiczne i próbą urealistycznienia polskiej polityki wobec Białorusi, Ukrainy i Rosji, czy też zerwaniem z dorobkiem ostatniego 20-lecia, odejściem od tradycji wyznaczanej przez myśl Jerzego Giedroycia i paryską „Kulturę”. Zwolennicy nowej polityki wskazywali osiągnięcia rządu Donalda Tuska, przede wszystkim przyjęcie przez UE programu Partnerstwa Wschodniego, a także poprawę stosunków polsko-rosyjskich. Podkreślano również, że np. kłopoty w relacjach z Ukrainą po części wynikają z sytuacji wewnętrznej tego kraju. Krytycy ministra Radosława Sikorskiego zwracali uwagę na zagrożenia, m.in. możliwość dekonstrukcji politycznej dla Polski i całego naszego regionu, zmniejszenia zainteresowania nim, a nawet marginalizacji w relacjach międzynarodowych. Przestrzegano, że Polska, zmniejszając swoje zaangażowanie na Wschodzie, staje się mniej atrakcyjnym partnerem dla innych państw, zwłaszcza dla Niemiec. Podkreślano też zmianę klimatu społecznego i pojawienie się w obiegu publicznym silnych resentymentów antyukraińskich.

Zapis całości dyskusji został opublikowany na stronie internetowej Fundacji.

Polityka Unii Europejskiej i Rosji wobec wspólnych sąsiadów 11 grudnia

Wprowadzenie: Andrew Wilson (Europejska Rada Spraw Zagranicznych – ECFR, Londyn). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Dyskusja w gronie polityków, ekspertów i dziennikarzy była poświęcona polityce Unii Europejskiej i Rosji wobec krajów objętych Partnerstwem Wschodnim (Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia, Ukraina). Punktem wyjścia do dyskusji stał się raport Nicu Popescu i Andrew Wilsona *Polityka Unii Europejskiej i Rosji wobec wspólnych sąsiadów*, opublikowany przez Europejską Radę Spraw Zagranicznych (ECFR). We wprowadzeniu do rozmowy Andrew Wilson opisał, jak Unia – za pomocą „miękkiej siły” (*soft power*) i nacisków – wpływa na kraje regionu, a następnie zestawiał jej politykę z działaniami Rosji. Zwrócił uwagę, że w wielu sferach, np. w handlu, wpływy UE są niezwykle silne, Rosja natomiast jest np. bardziej otwarta na imigrantów z krajów Partnerstwa. W innych dziedzinach można mówić o równowadze wpływów; przykładem są inwestycje zagraniczne, przy czym zachodnie firmy inwestują w handel detaliczny, bankowość i niektóre sektory przemysłu budowlanego, a Rosja – w obszary strategiczne, kulturę oraz media. Unia zajmuje się promocją demokracji, Rosja zaś eksportuje model suwerennej demokracji i tzw. technologie polityczne. Często też działa sprawniej niż UE. Ponieważ członkostwo krajów Partnerstwa Wschodniego w Unii jest kwestią odległą, Wspólnota powinna umacniać ich państwowość, pomagać w dziedzinie obronności i starać się przygotować dla poszczególnych państw możliwie atrakcyjne oferty, np. dotyczące reżimu wizowego. Dyskutowano także o znaczeniu perspektywy członkostwa, podkreślając,

że brak możliwości poszerzenia UE sprawia, iż wybór europejski dla krajów Europy Wschodniej staje się coraz mniej atrakcyjny.

Zapis całości dyskusji został opublikowany na stronie internetowej Fundacji. Polska wersja raportu ukaże się w 2010 roku.

Inne debaty

Reporter: świadek, opowiadacz, kreator Debata z okazji piątej edycji Nagrody im. Beaty Pawlak 12 października

Wprowadzenia: Joanna Bator (pisarka), Max Cegielski (TVP Kultura), Jacek Milewski (pisarz i dziennikarz, były dyrektor jedynej romskiej szkoły w Polsce), Paweł Smoleński („Gazeta Wyborcza”). Prowadzenie: Konstanty Gebert („Gazeta Wyborcza”).

Debata z udziałem pisarzy i dziennikarzy była poświęcona ich roli w prezentowaniu innych kultur oraz odpowiedzialności, jaka na nich spoczywa. Podkreślano, że największymi przeszkodami w opisywaniu nieznanego nam rzeczywistości są brak rzetelnej wiedzy, obiegowe wyobrażenia, mity i stereotypy oraz lęk przed innością. Reporter nie powinien udawać przed samym sobą, że jest członkiem opisywanej społeczności, nie może bać się odmienności ani trzymać się zbyt mocno własnych przyzwyczajzeń i przekonań. Musi pisać o tym, co go interesuje, ale także o tym, co interesuje czytelnika – ma szukać zarówno miejsc egzotycznych, jak i punktów stykowych między różnymi kulturami, pozwalających je lepiej zrozumieć. Dużo mówiono o dziennikarskiej odpowiedzialności. Podkreślano też, że piszący nigdy nie powinni czuć się bezpiecznie, bo zawsze znajdą się bardziej kompetentni od niego czytelnicy.

Debata towarzyszyła uroczystości wręczenia Nagrody im. Beaty Pawlak; z tej okazji zorganizowano również pokaz zdjęć Roberta Stefanickiego *Północ-Południe*.

Nagroda im. Beaty Pawlak

Nagroda im. Beaty Pawlak, ustanowiona zgodnie z ostatnią wolą dziennikarki i pisarki, która 12 października 2002 roku zginęła w zamachu terrorystycznym na indonezyjskiej wyspie Bali, jest przyznawana corocznie za artykuł, cykl artykułów lub książkę na temat innych kultur, religii i cywilizacji. Nagroda jest wypłacana z Funduszu powierzonego w zarządzanie Fundacji.

Laureatami piątej edycji Nagrody zostali Max Cegielski za książkę *Oko świata. Od Konstantynopola do Stambułu* (Wydawnictwo W.A.B., Warszawa 2009) oraz Jacek Milewski za poświęconą polskim Romom książkę *Dym się rozwiewa* (Wydawnictwo Zys i S-ka, Poznań 2008).

Leszek Kołakowski – myśliciel i obywatel 24 października

Wystąpienia: prof. Jerzy Szacki (Polska Akademia Nauk), o. prof. Jan Andrzej Kłoczowski OP (Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II), prof. Jerzy Jedlicki (Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk), Tadeusz Mazowiecki (były premier RP). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Dyskusja była poświęcona myśli Leszka Kołakowskiego, wybitnego filozofa i nauczyciela, działacza opozycji demokratycznej, zmarłego w 2009 roku. Zdaniem dyskutantów Leszek Kołakowski zaproponował

swoimi tekstami wielką debatę o cywilizacji europejskiej, formułując tezy, które pozostają wciąż aktualne, i podążając w swoich rozważaniach nieoczywistymi szlakami. Przestrzegał przed autodestrukcyjnymi skłonnościami demokracji i wskazywał, że zwycięstwo wolności nigdy nie jest ostateczne. Poszczególne wystąpienia dotyczyły najistotniejszych kwestii w myśli i działalności Leszka Kołakowskiego. Mówiono o jego związkach z marksizmem i komunizmem oraz o późniejszej krytyce systemu, o rozważaniach na temat wolności i odpowiedzialności jednostki, wreszcie o stosunku filozofa do religii – od jej zdecydowanej krytyki po przekonanie, że tradycje religijne są niezbędne dla trwania cywilizacji zachodniej. Zwracano także uwagę na zaangażowanie filozofa w walkę z systemem totalitarnym, przypominając m.in. jego wystąpienie na Uniwersytecie Warszawskim w 1966 roku, udział w wydarzeniach marcowych w 1968 roku, publikacje w paryskiej „Kulturze”, działalność w KOR i w Komitecie Obywatelskim przy Lechu Wałęsie.

Debata została zorganizowana z okazji pośmiertnego przyznania prof. Leszkowi Kołakowskiemu medalu National Endowment for Democracy („Za Służbę Demokracji”). Prezentacji medalu dokonał Carl Gershman (prezes National Endowment for Democracy).

Spotkanie zostało zorganizowane we współpracy z National Endowment for Democracy oraz Uniwersytetem Warszawskim.

Wystąpienia zostaną wydane w formie książkowej w 2010 roku.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego, National Endowment for Democracy (11 131 zł), Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych (3 500 zł) oraz Spółdzielni Pracy „Polityka” (850,77 zł).

Nagroda im. Beaty Pawlak	10 000,00 zł
Debaty i publikacje	261 802,83 zł
Razem koszty programu	271 802,83 zł

Masz Głos, Masz Wybór

Celami programu są zwiększenie zainteresowania obywateli sprawami ich lokalnych społeczności i zachęcenie do uczestnictwa w życiu publicznym, w tym do świadomego i odpowiedzialnego udziału w wyborach samorządowych oraz parlamentarnych. Organizujemy ogólnopolskie akcje i kampanie społeczne. Współpracujemy z lokalnymi organizacjami, pomagając im w prowadzeniu działań służących animowaniu partycypacji obywatelskiej, budowaniu dialogu mieszkańców z ich przedstawicielami w samorządzie lokalnym i integracji lokalnych wspólnot wokół rozwiązywania problemów gminy.

Akcja *Masz głos, masz wybór. Samorząd jest Twój!*

Akcję, prowadzoną wspólnie ze Stowarzyszeniem Szkoła Liderów, zaplanowaliśmy na lata 2006–2010, czyli na okres obejmujący całą kadencję wybranych w 2006 roku władz samorządowych. Chcemy przyczynić się do ożywienia publicznej debaty o problemach lokalnych z udziałem mieszkańców i władz samorządowych oraz zaszczepić poczucie współodpowiedzialności – zarówno władz, jak i mieszkańców – za decyzje podejmowane w dniu wyborów.

Do udziału w akcji zapraszamy organizacje pozarządowe i grupy nieformalne z całej Polski, które zarejestrują się na stronie www.maszglos.pl i zadeklarują gotowość realizacji określonych zadań, polegających na: organizowaniu publicznych debat z udziałem mieszkańców i władz lokalnych, zbieraniu i monitorowaniu realizacji zobowiązań wybranych w 2006 roku wójtów, burmistrzów lub prezydentów oraz informowaniu mieszkańców o tym, jak wywiązują się oni ze swoich obietnic. Uczestnikom akcji oferujemy wsparcie merytoryczne (m.in. cykl spotkań szkoleniowych, doradztwo i porady ekspertów, materiały instruktażowe oraz promocyjne, forum wymiany informacji i doświadczeń), a także możliwość ubiegania się o mikrogranty na przeprowadzenie zaplanowanych przez siebie działań.

W 2009 roku w akcji uczestniczyło 230 organizacji i grup nieformalnych działających na terenie 200 gmin. Uczestnicy zorganizowali 200 publicznych debat z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (7982 osoby), a ponadto zrealizowali 216 działań angażujących mieszkańców do zainteresowania się lokalnym życiem publicznym (happeningi, festyny, konkursy dla młodzieży, ankiety). Raporty z prowadzonych działań były zamieszczane na stronie www.maszglos.pl. Część z tych działań sfinansowano z mikrograntów, które przekazaliśmy 70 organizacjom.

Stowarzyszenie Szkoła Liderów zorganizowało dla uczestników akcji cykl 10 warsztatów, poświęconych głównie zasadom współpracy z władzami lokalnymi, regułom prowadzenia monitoringu realizacji ich zobowiązań oraz metodom angażowania mieszkańców. Wzięło w nich udział 180 osób. Pomagaliśmy też w nawiązywaniu kontaktów z władzami lokalnymi i mediami, doradzaliśmy w kwestiach dotyczących kompetencji samorządu i regulacji prawnych, a także prowadziliśmy stronę internetową służącą jako forum wymiany informacji i doświadczeń.

Więcej informacji o akcji znajduje się na stronie www.maszglos.pl.

Kampania *Pępek Europy*

Kampania ta, mająca na celu zachęcenie do udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego, była prowadzona przez koalicję zrzeszającą organizacje i firmy, które w 2007 roku zorganizowały kampanię profrekwencyjną *Zmień kraj. Idź na wybory*. Były to: Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju, Fundacja Projekt: Polska, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Stowarzyszenie Komunikacji Marketingowej SAR, PKPP Lewiatan, Instytut Spraw Publicznych, Stowarzyszenie Szkoła Liderów, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, Polska Fundacja im. Roberta Schumana, Związek Firm Public Relations, Kancelaria Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy oraz dom mediowy MediaCom i agencje Saachi&Saachi i PZL.

Podstawowym elementem kampanii stała się rywalizacja gmin o tytuł „Pępka Europy” – otrzymała go Podkowa Leśna, w której frekwencja w wyborach 7 czerwca 2009 roku przekroczyła 50%. W ramach kampanii emitowano spoty telewizyjne i radiowe, reklamy prasowe oraz banery internetowe, wyprodukowano plakaty, naklejki, znaczki i koszulki z charakterystyczną „ludową” grafiką, prowadzono stronę internetową www.7czerwca.org.pl, a także zorganizowano prawyборы na wyższych uczelniach i w szkołach. Wiele działań profrekwencyjnych było organizowanych w całej Polsce przez organizacje i środowiska lokalne.

Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego wzrosła w porównaniu z 2004 rokiem o prawie 4 punkty procentowe i wyniosła 24,53%.

Wspólnie z koalicjantami podjęliśmy również działania mające na celu wprowadzenie do prawa wyborczego zmian ułatwiających obywatelom udział w wyborach. W efekcie zatwierdzono rozwiązanie ważne dla osób chorych i niepełnosprawnych, umożliwiające im od 2010 roku głosowanie przez pełnomocnika.

Inicjatywa *RAZEM '89*

W 2009 roku minęło 20 lat od przełomowych wyborów, które zapoczątkowały przemiany w Polsce oraz w innych krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Z tej okazji grupa organizacji i instytucji (poza Fundacją Batorego były to: Centrum Edukacji Obywatelskiej, Dom Spotkań z Historią, Forum Obywatelskiego Rozwoju, Fundacja Ośrodka Karta, Fundacja Projekt: Polska, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Fundacja Wspomagania Wsi, Klub Inteligencji Katolickiej z Warszawy, Stowarzyszenie Wolnego Słowa) zaprosiła do współdziałania wszystkich, którzy chcieli włączyć się w obchody 20. rocznicy przemian 1989 roku.

6 lutego (w rocznicę rozpoczęcia obrad Okrągłego Stołu) została uruchomiona strona internetowa www.razem89.pl, zawierająca m.in. kalendarium wydarzeń sprzed 20 lat, materiały i opracowania dotyczące roku 1989, galerię prawie 250 zdjęć nadesłanych przez internautów, zapowiedzi wydarzeń związanych z rocznicą oraz projekty i scenariusze działań do wykorzystania w trakcie planowanych obchodów.

W maju i czerwcu najważniejsze stacje telewizyjne emitowały spoty przygotowane przez firmy współpracujące z Inicjatywą (DDB, Cut-Cut, Tribal) – spot animowany z logo *RAZEM '89* i drugi z udziałem: Mai Komorowskiej, Zbigniewa Zamachowskiego, Michała Żebrowskiego, Jana Frycza, Krzysztofa Zanussiego, Borysa Szycy, Andrzeja Chyry, Krzysztofa Kolbergera, Urszuli Dudziak, Tomasza Stańki, Justyny Steczkowskiej, Reni Jusis, Grzegorza Miecugowa, Szymona Majewskiego, Marcina Mellera oraz Mateusza Kusznierewicza. Przygotowano materiały promocyjne kampanii *RAZEM '89* (1,5 mln wlepek, 40 tys. baloników, 20 tys. ulotek, 12 tys. plakatów, 10 tys. przypinek, 5 tys. koszulek, 200 flag, 10 banerów i 10 roll-upów), które przed 4 czerwca zostały rozesłane do 165 miejsc w 51 miejscowościach w całej Polsce, do wykorzystania w trakcie obchodów rocznicy. We wszystkich kinach sieci Multikino i Silverscreen w dniach 2–9 czerwca prezentowano plakaty *RAZEM '89 – świętujemy 20 lat wolności* i emitowano spoty kampanii, a wszyscy pracownicy kin nosili koszulki *RAZEM '89*. 4 czerwca wlepki z logo *RAZEM '89* zostały dołączone do całego nakładu „Gazety Wyborczej”, a 81 tytułów prasowych oraz portali internetowych zmieniło swoje logotypy

na pisane „solidarycą”. Na podstronie www.razem89.pl/dziekujemy wpisało się prawie 80 tys. internautów, którzy dziękowali przede wszystkim autorom i uczestnikom przemian roku 1989.

Inicjatywa współorganizowała szereg wydarzeń w Warszawie w dniach 4–6 czerwca, a później uczestniczyła w obchodach rocznicy powołania rządu Tadeusza Mazowieckiego (wrzesień), rocznicy upadku muru berlińskiego (listopad) i rocznicy wprowadzenia reform gospodarczych (grudzień).

Do Inicjatywy *RAZEM '89* przyłączyło się około 180 partnerów z całej Polski. Były to organizacje pozarządowe, szkoły, szkolne kluby europejskie, samorządy, grupy nieformalne, firmy i instytucje. Od lutego do listopada nasi partnerzy przygotowali ponad 280 wydarzeń przypominających historyczny przełom 1989 roku. Wiele działań Inicjatywa *RAZEM '89* zrealizowała jedynie dzięki współpracy osób, instytucji i firm, które pracowały nieodpłatnie, rezygnowały z honorariów, udostępniły sale czy pokrywały część kosztów.

Ponadto Fundacja Batorego przekazała 22 dotacje na różne działania przypominające o wydarzeniach 1989 roku.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego oraz Fundacji Społeczeństwa Obywatelskiego w Europie Środkowej i Wschodniej (157 285,48 zł).

Dotacje	562 597,88 zł
Realizacja akcji i kampanii społecznych	368 219,16 zł
Razem koszty programu	930 817,04 zł

Dotacje

Akcja Masz głos, masz wybór. Samorząd jest Twój!

Stowarzyszenie Szkoła Liderów, Warszawa

Partnerska współpraca przy realizacji akcji „Masz głos, masz wybór”, m.in. organizacja szkoleń oraz pomoc merytoryczna dla organizacji uczestniczących w akcji (kontynuacja działań prowadzonych od 2006 roku). 215 800 zł

Agroturystyczne Stowarzyszenie Ziemi Ostrowsko-Ostrzeszowskiej *W siodle*, Przygodzice

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (105 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Bank Żywności, Zielona Góra

Spotkanie z mieszkańcami (27 uczestników), debata z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (20 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

***Budnicka Tradycja* Stowarzyszenie Kulturowo-Przyrodnicze, Bartniki**

Działania aktywizujące mieszkańców. 1 995 zł

Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich *OPUS*, Łódź

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (37 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 500 zł

Chociszewo – Wspólna Przyszłość, Chociszewo

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (136 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 500 zł

Fundacja *Ari Ari*, Łódź

Dwie debaty zorganizowane w miejscowości Kowal z udziałem wójta, burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (90 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Fundacja na rzecz Rozwoju Miasteczka Śląskiego, Miasteczko Śląskie

Osiem debat z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (200 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Fundacja Pokolenia, Tczew

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (140 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Fundacja Twórczy, Aktywni, Zgierz

Dwie debaty z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (49 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Kujawskie Stowarzyszenie Ekorozwoju, Inowrocław

Debata z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (65 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 500 zł

Lokalna Grupa Działania Pałuki Wspólna Sprawa, Żnin

Trzy debaty z udziałem burmistrza Barcina, wójta Gąsawy i wójta Rogowa, władz lokalnych i mieszkańców (90 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 950 zł

Łęczycki Komitet Obrony Bezrobotnych, Łęczyca

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (135 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 500 zł

Mieszkańcy Rzeczypospolitej Polskiej, Sosnowiec

Debata z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (40 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Międzynarodowe Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Uśmiech Życia, Jarczów

Dwie debaty z udziałem wójta, władz lokalnych i mieszkańców (125 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

MTB Kielce – Świętokrzyskie Kolarstwo Górskie, Kielce

Działania aktywizujące mieszkańców. 1 995 zł

Obywatelskie Forum Demokratyczne, Kraków

Trzy debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (88 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 960 zł

Ochotnicza Straż Pożarna, Tur Górny

Dwie debaty z udziałem wójta, władz lokalnych i mieszkańców (70 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 500 zł

Piaseczyńska Grupa Obywatelska, Piaseczno

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (50 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 995 zł

Stowarzyszenie Bliżej Siebie i Natury, Lubasz

Dwie debaty z udziałem wójta, władz lokalnych i mieszkańców (96 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Civitas, Dąbrowa Górnicza

Dwie debaty z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (400 uczestników), działania aktywizujące mieszkańców oraz podsumowanie oceny realizacji zobowiązań prezydenta. 2 000 zł

Stowarzyszenie Dylizans Kulturalny, Białystok

Dziesięć debat z udziałem władz lokalnych i mieszkańców, zorganizowanych w: Białymstoku (268 uczestników), Brańsku (154 uczestników), Juchnowcu Kościelnym (130 uczestników), Milejczycach (101 uczestników) i Zabłudowie (215 uczestników), a także działania aktywizujące mieszkańców Białegostoku, Brańska, Milejczyc i Zabłudowa. 2 000 zł

Stowarzyszenie Europa i My, Pułtusk

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (115 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Grabo, Grabów nad Pilicą

Dwie debaty z udziałem wójta, władz lokalnych i mieszkańców (33 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 878 zł

Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Innowator, Tomaszów Mazowiecki

Dwie debaty z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (60 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 955 zł

Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Mazurek, Nowy Barkoczyn

Działania aktywizujące mieszkańców. 1 200 zł

Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych EFFATA, Piła

Debata z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (25 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Interclub Femina, Zgorzelec

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (150 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Kastor – Inicjatywa dla Rozwoju, Tłuszcz

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (190 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Kultury Obywatelskiej Scena Myśli, Kraków

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (50 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 753,86 zł

Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich, Warszawa

Dwie debaty zorganizowane w Dębicy z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (47 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców (zadania realizowane przez Dębicką Grupę Obywatelską). 1 250 zł

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dolina Stobrawy, Kujakowice Górne

Sześć debat z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (500 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Malborskie Centrum Kwadrat, Malbork

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (70 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Młodzi Demokraci, Warszawa

Dwie debaty zorganizowane w Kielcach (160 uczestników) i jedna debata w Toruniu (93 uczestników) z udziałem młodzieży i przedstawicieli władz lokalnych oraz działania aktywizujące kielecką i toruńską młodzież. 3 970 zł

Stowarzyszenie Moje Miasto, Rydułtowy

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (50 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Mój Straszęcin, Straszęcin

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (94 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Brody, Brody

Dwie debaty z udziałem wójta, władz lokalnych, posłów i mieszkańców (230 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Aktywności Pieńkowo-Pieńkówko Razem Lepiej, Postomino

Dwie debaty z udziałem wójta, władz lokalnych i mieszkańców (37 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Miasta Częstochowy Progresja, Częstochowa

Debata z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (40 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Nadzieja, Ostrów Mazowiecka

Dwa spotkania z mieszkańcami (65 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 610 zł

Stowarzyszenie Obywatel 805, Żuromin

Działania aktywizujące mieszkańców. 1 965 zł

Stowarzyszenie Obywateli Projekt Włocławek, Włocławek

Debata z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (100 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Partner dla Przedsiębiorczości, Gorlice

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (90 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Pomoc Dziecku, Głuszycza

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (71 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym Dar, Witnica

Debata z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (65 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 980 zł

Stowarzyszenie Porozumienie Samorządowe Kołobrzeg 2010, Kołobrzeg

Debata z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (30 uczestników), debata w lokalnej telewizji kablowej oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Projekt: Polska, Warszawa

Debata z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (130 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Przyjaciół Niewodnicy, Niewodnica Kościelna

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (60 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Przyjaciół Sołectwa Murzynowo *Moja Wieś a w Niej*, Murzynowo

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (25 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Przyjazny Wałbrzych, Wałbrzych

Dwie debaty z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (80 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Przyrodniczo-Kulturowe Panorama Wierzbia, Łambinowice

Działania aktywizujące mieszkańców. 412,02 zł

Stowarzyszenie Radzyńskie Forum, Radzymin

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (65 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Regionu Kluczborskiego Kobietom-Mammograf, Kluczbork

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (248 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 500 zł

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Strękowa Góra, Zawady

Dwie debaty z udziałem wójta, władz lokalnych i mieszkańców (130 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 950 zł

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Złotoria, Złotoria

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (117 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 500 zł

Stowarzyszenie Społeczeństwo Obywatelskie, Wałcz

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (120 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Solec Zdrój, Solec Zdrój

Dwie debaty z udziałem wójta, władz lokalnych i mieszkańców (57 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 500 zł

Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Abakus, Kętrzyn

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (65 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych Komańczy Wilk, Komańcza

Debata z udziałem wójta, władz lokalnych i mieszkańców (14 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Świętochłowski Towarzystwo Samopomocy, Świętochłowice

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (85 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 900 zł

Towarzystwo Miłośników Czarnej Białostockiej i Okolic, Czarna Białostocka

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (60 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Towarzystwo Przyjaciół Ziębic Ducatus, Ziębice

Dwie debaty z udziałem burmistrza, władz lokalnych i mieszkańców (130 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 930 zł

Towarzystwo Ulepszania Miasta, Przemyśl

Dwie debaty z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (220 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 949 zł

Tychy Naszą Małą Ojczyzną, Tychy

Dwie debaty z udziałem władz lokalnych i mieszkańców (120 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 2 000 zł

Zespół Aktywności Społecznej w Sobieszowie, Jelenia Góra

Dwie debaty z udziałem prezydenta miasta, władz lokalnych i mieszkańców (100 uczestników) oraz działania aktywizujące mieszkańców. 1 200 zł

Cztery organizacje, które otrzymały dotacje (Stowarzyszenie Kocham Radom z Radomia, Stowarzyszenie Jesteśmy Razem ze Stargardu Szczecińskiego, Stowarzyszenie Polska Sahara z gminy Klucze i Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Gminy Markuszów), zrezygnowały z realizacji zadań (dotacje zostały zwrócone w 2010 roku). 7 500 zł

Inicjatywa Razem '89

Edukacyjno-Kulturalne Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych Eksit, Kraków

„Demo-kreacja: interdyscyplinarna akcja młodzieży” – akcja happeningowa w rocznicę wyborów 1989 roku oraz przygotowanie wystawy „Pomiędzy” dokumentującej przemiany, jakie zaszły w Krakowie. 10 000 zł

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Elbląg

„Elbląg po '89 roku: trzecie życie miasta” – spotkanie radnych pierwszej Rady Miejskiej, wydanie i promocja publikacji o działaniach Rady. 5 000 zł

Fundacja Imago Mundi, Kraków

„Nowa Europa” – przygotowanie prezentacji multimedialnej podsumowującej zmiany ostatnich 20 lat w Europie Środkowo-Wschodniej i jej upowszechnienie (projekt realizowany we współpracy z koalicją „Razem 89”). 24 200 zł

Fundacja Miasto, Suwałki

„Rok urodzenia 1989” – przygotowanie i prezentacja filmu dokumentalnego opartego na rozmowach z 20 dwudziestolatkami i ich rodzicami. 10 000 zł

Fundacja na rzecz Warsztatów Analiz Socjologicznych, Warszawa

„Bohaterowie polskich przemian 1989 roku” – przygotowanie i zamieszczenie na portalu YouTube 22 wywiadów z twórcami przemian demokratycznych. 14 400 zł

Fundacja na rzecz Zachowania Indywidualnej Pamięci Historycznej Bruchejon, Kraków

„Wielka historia w małej gminie. Wybory 1989 w gminie Kleszczów” – zbieranie przez gimnazjalistów relacji i zdjęć dokumentujących przemiany, jakie zaszły w gminie, prezentacja zgromadzonych materiałów na stronie internetowej i na wystawie. 8 000 zł

Stowarzyszenie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, Wrocław

„Procesy demokratycznych przemian” – kampania społeczna realizowana kolejno w sześciu miastach: Katowicach, Zabrze, Gliwicach, Kędzierzynie-Koźlu, Opolu i Brzegu (kawalkada samochodów z billboardami i głośnikami emitującymi spoty oraz wieczorne projekcje filmów). 10 000 zł

Stowarzyszenie Edukacja i Kultura, Łódź

„89 kroków do wolności” – cykl adresowanych do młodzieży i studentów działań przypominających wydarzenia 1989 roku (m.in. rozlepianie plakatów i ulotek, spotkania z uczestnikami wydarzeń 1989 roku, konkursy w domach dziecka). 10 000 zł

Stowarzyszenie Homo Faber, Lublin

„Lublin szeptany” – przygotowanie czterech opowiadań-tras o wydarzeniach w Lublinie w 1989 roku oraz zaproszenie młodych ludzi do wspólnego przejścia wybraną trasą 4 czerwca (opowiadania udostępnione na stronie internetowej). 10 000 zł

Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych EFFATA, Piła

„Nie ma wolności bez solidarności” – cykl działań przypominających o wydarzeniach 1989 roku (m.in. projekcja filmu „Polska '89”, wystawy fotografii, spotkania z uczestnikami wydarzeń 1989 roku, budowa okrągłego stołu przez młodzież piłskich szkół). 10 000 zł

Stowarzyszenie Komitet Obywatelski w Śremie, Śrem

„Początki demokracji i samorządu” – cykl działań przypominających działalność Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” i pierwszego samorządu (m.in. konkurs dla młodzieży na zbieranie pamiątek i wspomnień, spotkania lokalnych bohaterów z młodzieżą, debata w lokalnej telewizji, wydanie publikacji, obchody Dnia Wolności i Solidarności). 10 000 zł

Stowarzyszenie Kulturalne j' ARTe, Mielec

„Ludzie dla ludzi” – cykl warsztatów fotograficzno-dziennikarskich dla młodzieży i przygotowanie przez uczestników własnych prac (zdjęć i tekstów) przypominających postacie „Solidarności”; prezentacja prac na stronie internetowej i na wystawie. **14 900 zł**

Stowarzyszenie Młody Wrocław, Wrocław

„Festiwal '89” – cykl wydarzeń (5–6 czerwca) upamiętniających rok 1989 (spotkanie wrocławskich licealistów z działaczami opozycji lat 80., dyskusja z dziennikarzami o obecnej pozycji Polski w Europie, projekcja filmu „Tamtego 1989 roku” i koncert Lecha Janerki). **15 000 zł**

Stowarzyszenie na rzecz Edukacji i Rozwoju Ziemi Lubawskiej Krucza Dolina, Lubawka

„20 lat wolnej Polski” – konkurs dla młodzieży na reportaże historyczne „Droga do niepodległości”, wystawa nagrodzonych prac, cykl wieczorów filmowych oraz kampania promocyjna 20. rocznicy wydarzeń 1989 roku. **10 000 zł**

Stowarzyszenie na rzecz Gminy Brzeszcze Brzost, Brzeszcze

„20 refleksji na 20-lecie” – umieszczenie na terenie miasta i gminy tablic z cytataми na temat wolności oraz zorganizowanie 4 czerwca spotkania dla mieszkańców, na którym otwarto wystawę o wydarzeniach 1989 roku, zaprezentowano książkę o działalności Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Brzeszczach i wzniesiono toast za wolność. **5 000 zł**

Stowarzyszenie Obywateli Projekt Włocławek, Włocławek

„Pierwszy raz możesz wybrać...” – cykl działań adresowanych do młodzieży, przypominających pierwsze wolne wybory (m.in. zorganizowanie 4 czerwca happeningu „Pożegnanie komunizmu”, zbieranie pamiątek z 1989 roku) oraz przygotowujących do aktywnego udziału w życiu publicznym (m.in. warsztaty dla kandydatów do Młodzieżowej Rady Miasta, dyskusje o roli młodych ludzi w decydowaniu o losach miasta). **5 000 zł**

Stowarzyszenie Prząśnik, Ruja

„20 lat minęło...” – dwa spotkania historyczno-wspominkowe w świetlicy wiejskiej w Wągradnie. **3 000 zł**

Stowarzyszenie Przyjaciół Kołobrzegu, Kołobrzeg

„Skok do Europy” – przygotowanie filmu o lokalnych bohaterach „Solidarności” oraz zorganizowanie 4 czerwca happeningu na kołobrzesckiej plaży (budowanie i burzenie muru). **10 000 zł**

Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół im. Mikołaja Kopernika w Witnicy, Witnica

„Witnica w kręgu przemian ustrojowych” – przygotowanie publikacji o Jadwidze Dąbrowskiej (1901–2001), działaczce Komitetu Obywatelskiego, i uroczystość odsłonięcia tablicy ją upamiętniającej, spotkanie młodzieży z członkami „Solidarności”, wyjazd do kina na film o ks. Popiełuszcze. **10 000 zł**

Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, Gorzów Wielkopolski

„Wydarzenia 1989 roku a zmiany kulturowe i społeczne na obszarach transgranicznych” – debaty publiczne, seminaria, wystawy i koncerty w Gorzowie Wielkopolskim, Goszczanowie, Kostrzynie nad Odrą i Myśliborzu. **10 000 zł**

Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Abakus, Kętrzyn

„Wspomnienia o 1989 roku” – konkursy na mini-filmy o latach 80. oraz na zbiór eksponatów z tamtych czasów, przygotowanie filmu dokumentującego przemiany, jakie zaszły w mieście, przegląd zrealizowanych filmów i wystawa zebranych eksponatów. **10 000 zł**

Towarzystwo Samorządowe, Konin

„Rzeczpospolita obywateli” – wydanie publikacji przedstawiającej sylwetki i dokonania działaczy opozycyjnych z regionu konińskiego oraz konferencja promująca publikację i honorująca działaczy. **5 000 zł**

Instytucje Obywatelskie

Celami programu były wzmocnienie roli organizacji obywatelskich w życiu publicznym oraz budowanie ich stabilności instytucjonalnej i finansowej. Przekazywaliśmy dotacje instytucjonalne organizacjom pozarządowym działającym w priorytetowych obszarach Fundacji. Wspieraliśmy inicjatywy przyczyniające się do kształtowania środowiska społeczno-prawnego przyjaznego dla trzeciego sektora oraz do podnoszenia standardów działania instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Dotacje instytucjonalne

Organizacje pozarządowe zapraszaliśmy do ubiegania się o dotacje instytucjonalne, przeznaczone na długofalowe działania programowe, wzmocnienie i rozwój instytucji. Nasze dotacje miały pomóc organizacjom w prowadzeniu ich podstawowej działalności statutowej, a otrzymane środki mogły być wykorzystane zarówno na prowadzenie projektów oraz programów, jak i na rozwój infrastruktury, podniesienie kwalifikacji zespołu, różnicowanie źródeł finansowania, poprawę zarządzania czy przygotowywanie i wprowadzanie zmian potrzebnych dla rozwoju oraz stabilizacji instytucji.

W 2009 roku dotacje instytucjonalne przekazaliśmy 21 organizacjom, które działają na rzecz zwiększenia udziału obywateli w życiu publicznym, propagowania zasad państwa prawa i przejrzystości w życiu publicznym oraz rozwijania współpracy międzynarodowej.

Koalicje obywatelskie

Projekt, zainicjowany i współfinansowany przez Fundację Motta, został zaplanowany na lata 2008–2013. Jego celem jest wzmocnienie koalicji organizacji pozarządowych, które działają w jednym z krajów wyszehradzkich (Czechy, Polska, Słowacja, Węgry) i które – angażując w swoje działania na rzecz dobra wspólnego szersze grupy obywateli – podejmują się rzecznictwa interesów społeczeństwa obywatelskiego oraz wpływania na kształt polityki władz publicznych. W dwóch edycjach konkursu dotacyjnego przekazujemy dotacje przeznaczone na: wzmocnienie zasobów i potencjału organizacyjnego koalicji, zwiększenie profesjonalizacji i legitymizacji prowadzonych przez nie działań, budowę ich wiarygodności w środowisku pozarządowym wobec sektora publicznego i opinii publicznej, a także zwiększanie roli i udziału organizacji pozarządowych w dialogu obywatelskim.

Koalicje mogą ubiegać się o wsparcie na okres od roku do trzech lat w wysokości do 15 000 euro na rok. Przedłużenie wsparcia na kolejne lata jest uwarunkowane przyjęciem sprawozdania rocznego i planów działania na następny rok.

W roku 2009 przyznaliśmy 10 dotacji: trzy dla koalicji ze Słowacji, trzy z Czech, dwie z Węgier i dwie z Polski. W grupie naszych grantobiorców znalazło się 6 koalicji sformalizowanych i 4 nieformalne. Działają one w różnych dziedzinach: ekologii, rozwoju społeczności lokalnych, pomocy społecznej oraz współpracy międzynarodowej.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego i z dotacji Fundacji Motta (35 084 zł).

Dotacje	2 286 749,34 zł
Eksperci i monitoring projektu „Koalicje obywatelskie”	35 084,00 zł
Koszty realizacji	131 429,79 zł
Razem koszty programu	2 453 263,13 zł

Dotacje

Dotacje instytucjonalne

Centrum im. prof. Bronisława Geremka, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na lata 2009–2010 przeznaczona na działania statutowe dotyczące rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, stosunków międzynarodowych i idei integracji europejskiej. 100 000 zł

Centrum Inicjatyw Obywatelskich, Słupsk

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące wspierania lokalnych organizacji pozarządowych oraz aktywizowania obywateli do działalności społecznej i publicznej. 100 000 zł

Centrum Stosunków Międzynarodowych, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na 2010 rok przeznaczona na działania statutowe dotyczące problematyki polskiej polityki zagranicznej i polityki międzynarodowej. 100 000 zł

Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych, Wrocław

Dotacja instytucjonalna na 2010 rok przeznaczona na działania statutowe dotyczące współpracy z administracją publiczną i monitorowania wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na Dolnym Śląsku. 20 000 zł

Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSA, Olsztyn

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące współpracy z administracją publiczną i rzecznictwa interesów organizacji pozarządowych. 100 000 zł

Fundacja Autonomia, Kraków

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące przeciwdziałania dyskryminacji oraz edukacji z zakresu ochrony praw i wolności człowieka. 50 000 zł

Fundacja demosEUROPA – Centrum Strategii Europejskiej, Warszawa

Dwie dotacje instytucjonalne na 2009 i 2010 rok przeznaczone na działania statutowe dotyczące problematyki funkcjonowania Unii Europejskiej i jej polityki. 200 000 zł

Fundacja Industrial, Łódź

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące budowania forum debaty o sprawach publicznych i problemach miasta oraz wydawania pisma „Liberte”. 50 000 zł

Fundacja Inna Przestrzeń, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na rok 2010 przeznaczona na działania statutowe dotyczące ochrony praw człowieka w Tybecie, Chinach, Rosji i na Kaukazie, współpracy rozwojowej z krajami Europy Wschodniej oraz promocji wielokulturowości. 100 000 zł

Fundacja Pokolenia, Tczew

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące wspierania lokalnych inicjatyw młodzieżowych oraz animowania debaty publicznej o problemach lokalnych. 70 000 zł

Fundacja Res Publica im. Henryka Krzeczowskiego, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące budowania forum debaty o kulturze i polityce kulturalnej oraz wydawania pisma „Res Publica Nowa”. 83 000 zł

Jagiellońskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe Klub Jagielloński, Kraków

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące prowadzenia prac badawczych, edukacyjnych i formacyjnych adresowanych do studentów i młodzieży. 70 000 zł

Otwarta Rzeczpospolita, Stowarzyszenie Przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące krzewienia postaw otwartości wobec osób o odmiennej identyfikacji etnicznej, narodowej, religijnej, kulturowej lub społecznej oraz przeciwdziałania wszelkim formom rasizmu, antysemityzmu i ksenofobii. 83 000 zł

Spotkania – Stowarzyszenie dla Edukacji i Kultury, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące edukacji wielokulturowej oraz aktywizacji i kształtowania postaw obywatelskich młodzieży. 74 000 zł

Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego, Warszawa

Dwie dotacje instytucjonalne na 2009 i 2010 rok przeznaczone na działania statutowe dotyczące upowszechniania myśli politycznej i społecznej oraz tworzenia forum debaty o problemach współczesności. 200 000 zł

Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na lata 2009–2010 przeznaczona na działania statutowe dotyczące upowszechniania idei społecznej kontroli nad instytucjami publicznymi. 80 000 zł

Stowarzyszenie MłodaRP, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na lata 2010–2011 przeznaczona na działania statutowe dotyczące aktywizacji młodego pokolenia i prowadzenia akcji obywatelskich. 10 000 zł

Stowarzyszenie Szkoła Liderów, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na lata 2009–2010 przeznaczona na działania statutowe dotyczące edukacji osób działających w sferze publicznej i rozwoju społeczności lokalnych. 50 000 zł

Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Warszawa

Dotacja instytucjonalna na lata 2009–2010 przeznaczona na działania statutowe dotyczące kształtowania polityki kulturalnej i upowszechniania działań w obszarze kultury jako narzędzia zmiany społecznej. 80 000 zł

Koalicje obywatelskie

Centrum Obsługi Ekoforum, Bratysława

Roczna dotacja dla nieformalnej koalicji Ekoforum (20 członków), która wspiera i reprezentuje interesy organizacji ekologicznych wobec władz publicznych i innych instytucji. 15 000 EUR

Czeska Federacja Transportu, Tabor

Roczna dotacja instytucjonalna dla koalicji (40 członków), która zajmuje się kwestiami wpływu transportu na środowisko naturalne. 15 000 EUR

FDCP Federacja na rzecz Rozwoju Partycypacji Wspólnot Lokalnych, Debreczyn

Roczna dotacja instytucjonalna dla koalicji (10 członków), która promuje udział obywateli w procesach podejmowania decyzji, wspiera rozwój społeczności lokalnych i reprezentuje ich interesy na poziomie krajowym. 15 000 EUR

Fundacja na rzecz Reformy Socjalnej SOCIA, Bratysława

Roczna dotacja instytucjonalna dla nieformalnej koalicji SocioForum (100 członków), która działa na rzecz równego statusu organizacji pozarządowych w systemie usług socjalnych oraz prawa obywateli do wyboru usługodawcy. 12 000 EUR

Grupa Zagranica, Warszawa

Roczna dotacja instytucjonalna dla koalicji (49 członków), która działa na rzecz zwiększenia zaangażowania polskich organizacji pozarządowych w międzynarodową pomoc rozwojową. 14 440 EUR

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, Warszawa

Roczna dotacja instytucjonalna dla koalicji (80 członków), która prowadzi rzecznictwo interesów trzeciego sektora, wzmacnia regionalne i lokalne koalicje oraz reprezentuje trzeci sektor wobec władz. 15 000 EUR

Przyjaciele Ziemi, Brno

Roczna dotacja instytucjonalna dla nieformalnej koalicji Łatwe Dawanie (30 członków), która zajmuje się wprowadzaniem rozwiązań ułatwiających zbieranie funduszy od darczyńców indywidualnych. 15 000 EUR

Słowacka Rada Niepełnosprawnych, Bratysława

Roczna dotacja instytucjonalna dla koalicji (21 członków), która zajmuje się rzecznictwem interesów osób niepełnosprawnych na poziomie krajowym i europejskim. 15 000 EUR

Stowarzyszenie NOSZA, Budapeszt

Roczna dotacja dla nieformalnej koalicji Organizacje Pozarządowe na rzecz Upublicznienia Narodowego Planu Rozwoju (15 członków), która monitoruje społeczne konsultacje Narodowego Planu Rozwoju oraz wypracowuje rekomendacje dotyczące jego realizacji. 13 500 EUR

Stowarzyszenie Obywatelskie SKOK, Praga

Roczna dotacja instytucjonalna dla koalicji (69 członków), która działa na rzecz rozwoju rynku usług socjalnych oraz zrównania praw organizacji pozarządowych świadczących usługi socjalne z prawami instytucji publicznych.

15 000 EUR

Inne dotacje

Polskie Towarzystwo Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, Warszawa

Dotacja na koszty funkcjonowania Towarzystwa.

20 000 zł

Tygodnik Powszechny, Kraków

Wydanie okolicznościowego dodatku na 10. rocznicę śmierci Jerzego Turowicza.

10 000 zł

Równe Szanse

Celami programu są zwiększenie dostępu do edukacji młodzieży z mniejszych miejscowości i uboższych środowisk oraz wyrównanie szans edukacyjnych i przeciwdziałanie izolacji społecznej niepełnosprawnych dzieci i młodzieży. Wspieramy organizacje pozarządowe, które prowadzą programy stypendialne adresowane do młodzieży szkolnej, oraz organizacje pracujące z dziećmi niepełnosprawnymi. Administrujemy też funduszami powierzonymi Fundacji przez firmy i osoby prywatne.

Lokalne Programy Stypendialne

W ramach tego projektu, prowadzonego od 2000 roku, dążymy do upowszechnienia systemu finansowania stypendiów dla młodzieży z małych miejscowości i z rodzin o niskich dochodach, opartego o zasoby i aktywność społeczności lokalnych. Wspieramy lokalne organizacje pozarządowe, które zbierają fundusze w swoich środowiskach (od lokalnego biznesu, darczyńców indywidualnych, władz samorządowych, ze zbiórek publicznych, aukcji, wpłat 1%) i przeznaczają je na programy stypendialne dla młodzieży szkolnej ze swojego terenu. Programy stypendialne są prowadzone na podstawie opracowanych przez organizacje zasad i regulaminów, uwzględniających lokalne potrzeby i możliwości. Decyzje o przyznaniu stypendium są zazwyczaj uzależnione od dobrych wyników w nauce, dochodu w rodzinie, zaangażowania na rzecz środowiska lokalnego lub innych osiągnięć. Stypendia w wysokości 60–380 złotych miesięcznie są przeznaczane na podręczniki, pomoce naukowe, opłacenie internatów, dodatkowe kursy, dojazdy do szkół itp.

Organizacjom uczestniczącym w projekcie oferujemy co roku możliwość uzyskania dotacji do 20 000 zł. Dotacja jest przekazywana wówczas, gdy organizacja przedstawi plan i zasady działania swojego programu stypendialnego oraz udokumentuje posiadanie dodatkowych funduszy, tak aby do kwoty przekazanej przez Fundację mogła dołożyć co najmniej taką samą kwotę pochodzącą od innych darczyńców. 24 organizacje skorzystały ponadto z przekazanych przez Fundację trzyletnich dotacji instytucjonalnych, przeznaczonych na ich wzmocnienie i rozwój w latach 2007–2009. Poza dotacjami oferujemy organizacjom udział w spotkaniach i szkoleniach na temat zasad prowadzenia programów stypendialnych, zbierania funduszy i zarządzania nimi, współpracy z lokalnymi partnerami, mediami, wolontariuszami i stypendystami.

W roku 2009 w projekcie uczestniczyło 38 organizacji z 14 województw, w tym 2 nowe. Organizacjom tym przekazaliśmy dotacje w łącznej wysokości 573 850 zł. Kwota ta, powiększona o fundusze zebrane z innych źródeł, pozwoliła na ufundowanie 1 078 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

W 2009 roku Lokalne Programy Stypendialne były finansowane z wpłat 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (433 950 zł), ze środków przekazanych przez indywidualnego darczyńcę z USA (139 400 zł), firmę Ipsos Obserwer (500 zł) oraz Instytut Społeczeństwa Otwartego.

Kolorowa Akademia

W ramach tego projektu wspieramy organizacje z małych miejscowości pracujące z dziećmi niepełnosprawnymi. Organizacjom tym oferujemy możliwość ubiegania się o dotacje na działania, które ułatwiają dzieciom niepełnosprawnym zdobywanie wiedzy i umiejętności, umożliwiają im udział w zajęciach kulturalnych i artystycznych, a także przyczyniają się do ich integracji z rówieśnikami i ze środowiskiem, w którym żyją.

W roku 2009 do ubiegania się o dotacje zaprosiliśmy organizacje, które w pracy z dziećmi niepełnosprawnymi wykorzystują techniki sztuk scenicznych, a swoje zainteresowanie naszym programem zadeklarowały w roku 2008 (przesyłając list intencyjny). Oprócz dotacji zaoferowaliśmy im wsparcie merytoryczne: szkolenia i konsultacje przygotowane i prowadzone przez Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne Teatr Grodzki.

Spośród 81 listów intencyjnych organizacji działających w mniejszych miejscowościach i niedotowanych w roku poprzednim Komisja wybrała 20. Ich przedstawiciele zaprosiliśmy na szkolenie do Bielska-Białej (marzec). Po szkoleniu wszystkie organizacje złożyły wnioski, a 19 otrzymało dotacje w łącznej wysokości 177 150 zł.

W zajęciach prowadzonych w ramach dotowanych projektów wzięło udział około 300 młodych osób niepełnosprawnych oraz około 220 ich rówieśników. Uczyli się działania zespołowego, komunikacji i przezwyciężania lęku. Poznawali różne techniki teatralne. Przygotowywali elementy scenografii i kostiumów. Mieli też możliwość uczestniczenia w spektaklach zawodowych teatrów oraz prezentacji własnych dokonań artystycznych w swoich środowiskach i na przeglądach artystycznych. Instruktorzy Teatru Grodzkiego udzielali konsultacji w trakcie prowadzonych z dziećmi zajęć w miejscach realizacji projektów, przeprowadzili też spotkania podsumowujące, połączone z kolejnymi warsztatami metodycznymi.

W roku 2009 Kolorowa Akademia była finansowana ze środków Fundacji Agory (103 657 zł) oraz ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego.

Fundusze powierzone

Fundacja administruje powierzonymi jej funduszami firm i osób prywatnych. Fundusze te są ustanawiane na mocy umowy o darowiznie zawieranej przez firmę lub osobę prywatną i Fundację. Zgodnie z umową Fundacja wspiera ze środków jej powierzonych działania mieszczące się w zakresie jej działalności statutowej i leżące w polu zainteresowania darczyńcy.

Fundusz Beaty Pawlak

Fundusz ten został utworzony z darowizny zapisanej w testamencie przez Beatę Pawlak, dziennikarkę i pisarkę, która zginęła w zamachu terrorystycznym na indonezyjskiej wyspie Bali 12 października 2002 roku. Ze środków Funduszu – zgodnie z życzeniem Ofiarodawczyni – została ustanowiona doroczna nagroda Jej imienia, opisana w programie Debaty Fundacji Batorego.

Fundusz Iwony Winiarskiej-Feleszko

Fundusz został utworzony w roku 2007 przez przyjaciół i rodzinę tragicznie zmarłej prawniczki Iwony Winiarskiej-Feleszko. Dotacje na stypendia na pierwszy rok studiów na Wydziale Prawa i Administracji lub na innych kierunkach humanistycznych Uniwersytetu Warszawskiego przekazujemy organizacjom uczestniczącym w projekcie Lokalne programy stypendialne oraz Fundacji Domy Wspólnoty Chleb Życia, które rekomendowały stypendystów Funduszu.

W roku 2009 przekazaliśmy 3 dotacje w łącznej kwocie 15 200 zł (stypendia dla 4 studentów).

Fundusz Karola Urygi-Nawarowskiego

W roku 2008 ze środków Fundacji Urygi-Nawarowskiego z USA został utworzony fundusz mający na celu wzmocnienie organizacji zajmujących się wsparciem i terapią dzieci oraz młodzieży zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, a także diagnozowaniem i leczeniem dzieci dotkniętych Alkoholowym Zespołem Płodowym (FAS) oraz szkoleniem ich rodziców (biologicznych, zastępczych i adopcyjnych), terapeutów i nauczycieli.

W roku 2009 przekazaliśmy 3 dotacje w łącznej kwocie 102 000 zł.

Fundusz kryzysowy

W roku 2009 Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego utworzył w 20 krajach Europy Środkowej i Wschodniej specjalny fundusz, przeznaczony na wsparcie inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie społecznym konsekwencjom kryzysu ekonomicznego. W Polsce ze środków tego funduszu dofinansowanie na kwotę 149 860 USD otrzymało 15 organizacji.

Dotacje	1 307 966,00 zł
Spotkania i szkolenia (w tym raport „Kryzys w mediach”)	33 600,57 zł
Koszty realizacji	90 766,46 zł
Razem koszty programu	1 432 333,03 zł

Dotacje

Lokalne Programy Stypendialne

Fundacja Elbląg Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego, Elbląg

Programy stypendialne „Szansa” i „Stonik” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Elbląga i powiatu elbląskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 30 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Fundacja Fundusz Lokalny Ziemi Biłgorajskiej, Biłgoraj

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu biłgorajskiego i gminy Zwierzyniec – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 28 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Fundacja Inicjatyw Kulturalnych, Radomsko

Program stypendialny dla uzdolnionych artystycznie uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu radomszczańskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 15 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 12 000 zł

Fundacja na rzecz Rozwoju Powiatu Wieluńskiego, Wieluń

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu wieluńskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 16 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Fundacja Pomocy Społecznej, Brzeszcze

Programy stypendialne „Kadet” (dla uczniów szkół gimnazjalnych) i „Junior” (dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z gminy Brzeszcze) – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 32 stypendia na rok szkolny 2009/2010. 13 800 zł

Fundacja Rodzina, Stawno

Program stypendialny „Talent za talent” dla młodzieży z powiatu stawieńskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 33 stypendia na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap, Gołdap

Gołdapski Fundusz Stypendialny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu gołdapskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 26 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Fundacja Rozwoju Regionu Łukta, Łukta

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z wybranych gmin powiatów ostródzkiego i olsztyńskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 36 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Fundacja Sądecka, Chełmiec

Fundusz Stypendialny im. Braci Potoczków dla uczniów szkół ponadpodstawowych z wybranych gmin powiatów nowosądeckiego i gorlickiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 133 stypendia na rok szkolny 2009/2010.

20 000 zł

Fundacja Sokólski Fundusz Lokalny, Sokółka

Program stypendialny „Prymus” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Sokółka uczących się w szkołach na terenie województwa podlaskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 34 stypendia na rok szkolny 2009/2010.

20 000 zł

Fundacja Vive Serce Dzieciom, Kielce

Program stypendialny „Korab” dla uczniów szkół ponadpodstawowych ze Staszowa – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 24 stypendia na rok szkolny 2009/2010.

20 000 zł

Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika, Stara Bystrzyca

Program stypendialny „Z rączki do rączki” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z 4 gmin Masywu Śnieżnika: Bystrzyca Kłodzkiej, Łądko-Zdroju, Międzylesia i Stronia Śląskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 66 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

20 000 zł

Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju, Leżajsk

Program stypendialny dla uczniów Niepublicznego Gimnazjum w Dębnie i szkół ponadgimnazjalnych z powiatu leżajskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 20 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

9 200 zł

Srokowskie Stowarzyszenie Sukces Każdego Dziecka, Srokowo

Program stypendialny „Bociek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Srokowo – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 20 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

9 800 zł

Stowarzyszenie Barciańska Inicjatywa Oświatowa, Barciany

Program stypendialny „Bartek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Barciany – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 31 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

20 000 zł

Stowarzyszenie Dobroczynne Lokalny Fundusz Roku 2000, Tomaszów Mazowiecki

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu tomaszowskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 8 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

8 000 zł

Stowarzyszenie Dobroczynne Razem, Żelów

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Żelów – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 9 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

9 000 zł

Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej Widok, Białystok

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Białegostoku – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 24 stypendia na rok szkolny 2009/2010.

20 000 zł

Stowarzyszenie Fundusz Stypendialny dla Młodzieży Wiejskiej im. A. Bąkowskiej, Sońsk

Program stypendialny „Omnibus” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z Zespołu Szkół Rolniczych w Gołotczyźnie w powiecie ciechanowskim – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 17 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

12 000 zł

Stowarzyszenie Młodzi dla Rozwoju EMKA, Wieliszew

Program stypendialny „Eureka” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Wieliszew – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 19 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

10 500 zł

Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Wiejskiej Przywrócić Nadzieję, Głogów

Program stypendialny „Żak” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Głogów – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 13 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

15 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Lokalnego, Białobrzegi

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Białobrzegi w województwie podkarpackim – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 30 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

18 250 zł

Stowarzyszenie na rzecz Tworzenia Przyjaznego Środowiska Wychowawczego Dzieci i Młodzieży Ławskiej Przystań, Ława

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu ławskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 37 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

20 000 zł

Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny, Nidzica

Program stypendialny „Prymus” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu nidzickiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 20 stypendiów na rok szkolny 2009/2010.

20 000 zł

Stowarzyszenie Oświatowe im. Dezyderego Chłapowskiego, Kościan

Program stypendialny dla młodzieży z powiatu kościańskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 14 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 14 000 zł

Stowarzyszenie Partnerstwo dla Krajny i Pałuk, Nakło nad Notecią

Program stypendialny „Młody talent Krajny i Pałuk” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu nakielskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 10 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 11 000 zł

Stowarzyszenie Pomocna Dłoń, Złoty Stok

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Złoty Stok – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 17 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 8 000 zł

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Bez Barier, Zakliczyn

Program stypendialny „Integracja” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z gmin Czchów, Gromnik, Pleśna i Zakliczyn – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 34 stypendia na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Stowarzyszenie Promenada, Wyszków

Program stypendialny „Talenty Wyszkowa” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z gminy Wyszków oraz utworzenie strony internetowej – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 22 stypendia na rok szkolny 2009/2010. 14 300 zł

Stowarzyszenie Przyjaciele Ziemi Jednoróżeckiej, Jednoróżec

Program stypendialny „Olimpijczyk” dla uczniów szkół gimnazjalnych z gminy Jednoróżec – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 13 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 10 000 zł

Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Klonowa, Klonowa

Program stypendialny „Magister” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z gminy Klonowa – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 5 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 5 000 zł

Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Katowickiej, Koło Parafialne przy Parafii Św. Jerzego, Goczałkowice-Zdrój

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Goczałkowice-Zdrój – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 24 stypendia na rok szkolny 2009/2010. 10 000 zł

Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Zarzecze, Zarzecze

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Zarzecze – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 11 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 14 000 zł

Stowarzyszenie Świętokrzyski Fundusz Lokalny, Kielce

Program stypendialny „Żaczek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z regionu świętokrzyskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 81 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Powiatu Człuchowskiego, Człuchów

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu człuchowskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 49 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Towarzystwo Miłośników Ziemi Muszyńskiej, Muszyna

Program stypendialny dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego w Muszynie, szkół muzycznych w Krynicy i Nowym Sączu oraz gimnazjów w Muszynie, Powroźniku i Złockiem – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 10 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 10 000 zł

Towarzystwo Samorządowe, Konin

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatów: gnieźnieńskiego, kolskiego, konińskiego, słupeckiego, tureckiego i wrzesińskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 58 stypendiów na rok szkolny 2009/2010. 20 000 zł

Kolorowa Akademia

Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne Teatr Grodzki, Bielsko-Biała

Cykl szkoleń i doradztwa dla organizacji, które w swoich działaniach z dziećmi niepełnosprawnymi wykorzystują techniki teatralne (uzupełnienie dotacji przyznanej na lata 2008–2009). 22 000 zł

Fundacja im. Brata Alberta, Świetlica Terapeutyczna w Libiążu, Libiąż

Zajęcia teatralne dla 20 podopiecznych świetlicy oraz ich 10 rówieśników, prezentacje przedstawień, wyjazdy do teatru, spotkania z ludźmi sceny (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Fundacja Pomocy Dzieciom, Żywiec

„Żyjemy kolorowo. W rytmie pór roku” – integracyjne warsztaty teatralne dla 35 podopiecznych Fundacji oraz ich rówieśników z zaprzyjaźnionych szkół i przedszkola (ok. 90 dzieci); prezentacje przedstawień, wyjazdy do teatru lalek. 9 500 zł

Fundacja Pomocy Dzieciom Wiejskim, Bliżyce

Zajęcia teatralne dla 20 niepełnosprawnych uczniów szkół prowadzonych przez Fundację, przygotowanie przedstawienia, wyjazd do teatru (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Raciborskie Stowarzyszenie Kulturalne ASK, Racibórz

„W krainie zabaw” – integracyjne zajęcia teatralne dla 10 dzieci niepełnosprawnych oraz ich 8 rówieśników z grup teatralnych, przygotowanie happeningu. 8 560 zł

Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Wsi Dominikowice, Dominikowice

„Spełnione marzenia” – gry i zabawy teatralne dla 10 niepełnosprawnych dzieci oraz zajęcia integracyjne z udziałem 13 uczniów z miejscowych szkół, prezentacje przedstawień, wyjazd do teatru. 9 980 zł

Stowarzyszenie Łańcuchów, Łańcuchów

Zajęcia teatralne dla 27 dzieci (w tym 7 niepełnosprawnych) ze szkoły podstawowej, prezentacje przedstawień, udział w przeglądach zespołów artystycznych, wyjazdy do teatru (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Uskrzydłamy, Niezdara

Zajęcia teatralne dla 20 wychowanków Zakładu Leczniczko-Wychowawczego, prezentacje przedstawienia lalkowego, udział w przeglądzie zespołów artystycznych, wyjazdy do śląskich teatrów (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych, Krotoszyn

„Terapia teatrem” – wakacyjne warsztaty dla 18 niepełnosprawnych podopiecznych Świetlicy Środowiskowej oraz ich 17 rówieśników, zakończone przedstawieniem dla rodziców; w ciągu roku szkolnego zajęcia teatralne dla podopiecznych Świetlicy oraz spotkania dla rodziców i wolontariuszy (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 9 950 zł

Stowarzyszenie na rzecz Osób Szczególnej Troski Nadzieja, Stalowa Wola

„Cztery pory roku z teatrem” – zajęcia dla 20 niepełnosprawnych uczniów Szkoły Specjalnej prowadzone w 2 grupach wiekowych; prezentacje przedstawień, udział w przeglądach zespołów teatralnych, wyjazdy do teatru (dotacja współfinansowana ze środków Fundacji Agory). 4 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej i Osób Pokrzywdzonych w Wyniku**Wypadków Komunikacyjnych Promyk, Szczytno**

„Bajkowy las” – zajęcia teatralne i plastyczne dla 12 podopiecznych Stowarzyszenia i 12 uczniów szkoły podstawowej, przygotowanie przedstawienia, wycieczka do leśniczówki, wyjazd do teatru. 10 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży Fortitudo, Łęczna

„Spotkania ze sztuką” – integracyjne warsztaty teatralne dla 20 uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum (w tym 14 niepełnosprawnych), przygotowanie spektaklu, organizacja Dnia Integracji, wyjazd do teatru. 9 850 zł

Stowarzyszenie Nasza Gmina, Dulcza Mała

Zajęcia teatralne dla 27 niepełnosprawnych uczniów szkoły podstawowej, prezentacje przedstawienia, wyjazd do teatru. 8 310 zł

Stowarzyszenie Pomocy Młodzieży i Dzieciom Autystycznym oraz Młodzieży i Dzieciom o Pokrewnych Zaburzeniach Wspólny Świat, Biała Podlaska

„Wspólny świat” – zajęcia teatralne dla 14 dzieci autystycznych i 6 ich rodzeństwa, prezentacje przedstawienia (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Uśmiech Dziecka, Żagań

„Scena – nie taki diabeł straszny” – zajęcia teatralne dla 15 uczniów i absolwentów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, przygotowanie przedstawień, wyjazdy do teatru. 9 500 zł

Stowarzyszenie Rodzin i Osób Niepełnosprawnych, Rydułtowy

„Tacy sami” – zajęcia teatralne dla 20 niepełnosprawnych podopiecznych świetlicy, przygotowanie i prezentacja inscenizacji, udział w przeglądach artystycznych, spotkania z psychologiem. 7 500 zł

Stowarzyszenie Słubfurt, Słubice

„Tratwa” – warsztaty teatralno-cyrkowe dla 10 uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego i 10 dzieci ze szkolnej grupy „Ale cyrk”, występy w szpitalu dziecięcym, udział w przeglądzie zespołów artystycznych, wyjazd do teatru (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Stowarzyszenie Sprawni Inaczej, Kłodawa

„Śpiewający teatr” – integracyjne zajęcia teatralne dla 11 podopiecznych Stowarzyszenia (w tym 6 dzieci) oraz 6 uczniów Zespołu Szkół, warsztaty z aktorem teatru lalek, przygotowanie przedstawień, wyjazdy do teatru (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Edukacji na Obszarach Wiejskich Szansa, Bircza

„Wszystko jest teatrem” – integracyjne warsztaty dla 12 uczniów gimnazjum (w tym 5 niepełnosprawnych) oraz 6 niepełnosprawnych podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy; prezentacje etiud teatralnych i spektaklu kukietkowego, wyjazd do teatru (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Stowarzyszenie Wspomagania Rozwoju Dzieci i Młodzieży Tratwa, Chwałkowo

„Grupa teatralna Katamaran” – zajęcia dla 11 uczniów Zespołu Szkół Specjalnych i 10 uczniów technikum, warsztaty z aktorem; przygotowanie etiudy pantomimicznej i jasełek (dotacja sfinansowana ze środków Fundacji Agory). 10 000 zł

Fundusz Iwony Winiarskiej-Feleszko

Fundacja Domy Wspólnoty Chleb Życia, Ożarów

Dotacja na stypendium dla Anny Tarki-Kozioł, studentki I roku historii na Uniwersytecie Warszawskim. 3 800 zł

Fundacja Inicjatyw Kulturalnych, Radomsko

Dotacja na stypendium dla Anny Malec, studentki I roku kulturoznawstwa Europy Środkowo-Wschodniej na Uniwersytecie Warszawskim. 3 800 zł

Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej Widok, Białystok

Dotacja na stypendia dla Jerzego Kurowickiego i Rafała Wojno, studentów I roku prawa na Uniwersytecie Warszawskim. 7 600 zł

Fundusz Karola Urygi-Nawarowskiego

Oddział Terenowy Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci Szansa w Łodzi, Łódź

Pomoc rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym w podtrzymaniu lub podjęciu na nowo funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec własnych dzieci (punkt konsultacyjny, grupa wsparcia, indywidualna praca z rodzinami) oraz zapewnienie popołudniowej i wakacyjnej opieki nad dziećmi zaniedbanymi wychowawczo (kontynuacja działań prowadzonych w Zgierzu, dotowanych w 2008 roku). 34 000 zł

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Perspektywa, Biała Podlaska

Cykliczne zajęcia dla 60 podopiecznych trzech świetlic socjoterapeutycznych (psychoedukacja, edukacja zdrowotna, warsztaty malarskie i teatralne, wyjścia do teatru i kina); zajęcia prowadzone z pomocą starszych wychowanków świetlic (17–24 lata), przygotowanych przez Stowarzyszenie w ubiegłym roku do wolontariackiej pomocy dzieciom zagrożonym marginalizacją (kontynuacja działań dotowanych w 2008 roku). 34 000 zł

Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa, Oddział Śląski, Łędziny

Kompleksowa pomoc dla dzieci i młodzieży obciążonych syndromem FAS (Alkoholowy Zespół Płodowy) oraz rodzin zastępczych, w których się wychowują (terapia indywidualna, praca w rodzinie, warsztaty dla rodziców i opiekunów, szkolenie terapeutów). 34 000 zł

Fundusz kryzysowy

Fundacja Pomocy Społecznej, Brzeszcze

Koszty magazynowania i transportu sprzętu rehabilitacyjnego przekazywanego Fundacji przez zagraniczne organizacje (środki potrzebne ze względu na ograniczenie współpracy ze strony dotychczasowego partnera ze Szwecji). 48 785 zł

Fundacja Rodzina, Stawno

Kontynuacja działań opiekuńczo-edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży z niezamożnych rodzin (środki potrzebne ze względu na zmniejszenie wysokości wpłat darczyńców indywidualnych i z 1%). 16 726 zł

Fundacja Sokółski Fundusz Lokalny, Sokółka

Kontynuacja działań opiekuńczo-edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży z niezamożnych rodzin (środki potrzebne ze względu na zmniejszenie subwencji ze środków publicznych i wpłat darczyńców indywidualnych oraz z uwagi na straty poniesione przy inwestowaniu kapitału żelaznego). 31 222 zł

Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika, Stara Bystrzyca

Remont i wyposażenie dodatkowych pomieszczeń dla świetlicy środowiskowej, by zapewnić opiekę rosnącej liczbie dzieci, których rodziny są dotknięte bezrobociem. 55 754 zł

Kampania Przeciw Homofobii, Warszawa

Publikacja sześciu numerów pisma „Replika” o tematyce LGBT i prowadzenie strony internetowej pisma (środki potrzebne ze względu na zmniejszenie liczby reklamodawców). 30 247 zł

Pomorsko-Kujawskie Zrzeszenie Samopomocy Obywatelskiej SAMPO, Barcin

Transport artykułów spożywczych z Grudziądzkiego Banku Żywności do najuboższych mieszkańców gminy Barcin (środki potrzebne ze względu na wycofanie się lokalnych firm). 6 412 zł

Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie, Kielce

Dożywianie dzieci w sześciu świetlicach środowiskowych, które nie uzyskały dofinansowania z prowadzonego przez Polską Akcję Humanitarną programu „Pajacyk”. 19 096 zł

Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny, Nidzica

Działania mające na celu pozyskanie nowych źródeł finansowania w związku z wycofaniem się lokalnych darczyńców biznesowych. 27 877 zł

Stowarzyszenie Obywateli Projekt Włocławek, Włocławek

Szkolenia dla młodych bezrobotnych oraz dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych dotyczące samozatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej oraz kojarzenie młodych ludzi z pracodawcami; działania podjęte ze względu na upadek największych zakładów pracy we Włocławku i wzrost bezrobocia, prowadzone we współpracy z Kujawską Izbą Przemysłowo-Handlową. 22 302 zł

Stowarzyszenie Ocalić Szansę SOS, Wrocław

Remont lokalu przeznaczanego na przedszkole i świetlicę środowiskową dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem (środki potrzebne ze względu na wycofanie się sponsorów biznesowych). 24 364 zł

Stowarzyszenie Opieki nad Dziećmi Oratorium im. Ks. Bronisława Markiewicza, Stalowa Wola

Działania opiekuńczo-edukacyjne skierowane do dzieci z rodzin dotkniętych wzrastającym bezrobociem i emigracją zarobkową rodziców. 31 961 zł

Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna, Gorzów Wielkopolski

Wznowienie działania dwóch jadalni dla bezdomnych i dla dzieci ze świetlic środowiskowych, wcześniej zamkniętych na skutek zmniejszenia funduszy publicznych. 43 209 zł

Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Intelakualnie Jesteśmy!, Duchnow

Wyposażenie nowo powstających Warsztatów Terapii Zajęciowej dla 25 osób niepełnosprawnych (środki potrzebne ze względu na zmniejszenie finansowania z PFRON). 13 521 zł

Towarzystwo Przyjaciół I Społecznego Liceum Ogólnokształcącego, Warszawa

Realizacja sześciu odcinków filmu instruktażowego dotyczącego nowej metody uczenia dzieci uchodźców języka polskiego (środki potrzebne ze względu na wycofanie się donatorów). 26 776 zł

Towarzystwo Rodzin Wielodzietnych, Krosno

Pomoc dla 400 rodzin dotkniętych bezrobociem po likwidacji największych zakładów pracy w Krośnie (żywność, opłaty za czynsz i prąd, stypendia dla dzieci). 19 514 zł

Dla Tolerancji

Celami programu, realizowanego w latach 2006–2009, były kształtowanie postaw otwartości wobec różnic rasowych, etnicznych i religijnych oraz przeciwdziałanie przejawom nietolerancji i dyskryminacji.

W 2009 roku skupiliśmy się na podsumowaniu naszych działań oraz na merytorycznym wzmocnieniu organizacji dotowanych w ubiegłych latach w ramach ścieżki „To, co wspólne / to, co różne”. Służyła ona wspieraniu przedsięwzięć edukacyjnych i kulturalnych, które przypominały i odkrywały wielonarodowe dziedzictwo Polski, zwłaszcza dziedzictwo polskich Żydów, i mierzyły się z niełatwą polsko-żydowską historią. Naszymi zamierzeniami były także promocja tych działań i pokazanie ich szerszej publiczności.

Wspólnie z naszym partnerem, Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „ę”, przygotowaliśmy Kurs Mistrzowski „Akademia tolerancji” – cztery trzydniowe spotkania dla liderów wspartych przez nas wcześniej projektów (w sumie w kursie wzięło udział 40 osób). Uczestniczyli oni w warsztatach psychologicznych (poświęconych m.in. roli lidera) oraz w zajęciach zebranych w cztery bloki tematyczne: „wiedza”, „metody”, „przestrzenie” i „nowe wyzwania”. Rozmawialiśmy m.in. o przeciwdziałaniu uprzedzeniom względem grup etnicznych (z psycholog społeczną prof. Barbarą Weigl), o tym, jak uczyć o Holokauście (z historykiem Robertem Szuchtą), a także o tym, jak artyści pracują z historią i pamięcią (spotkania z Jolantą Dylewską i jej filmem *Po-lin*, z Wojciechem Wilczykiem, autorem projektu fotograficznego *Niewinne oko nie istnieje*, oraz z Joanną Olczak-Ronikier, autorką m.in. książki *W ogrodzie pamięci* i biografii Janusza Korczaka). Spotkanie z pracownikami Muzeum Historii Żydów Polskich było poświęcone możliwościom współpracy organizacji z tą instytucją (opisy projektów zrealizowanych w ramach programu wzbogaciły prowadzony przez Muzeum portal Wirtualny Sztetl), a spotkanie z przedstawicielkami instytucji grantodawczych (Fundacji im. Anny Lindh, Fundacji Żydowskiego Życia i Kultury im. Tada Taubego oraz The Rotschild Foundation Europe) – możliwościom wsparcia przez te instytucje lokalnych projektów realizowanych w Polsce. Jedno z seminariów miało formę objazdu – na Podlasiu i Suwalszczyźnie odwiedziliśmy m.in. Orle, Teremiski, Tykocin, Białystok i Sejny (spotkanie z Bożeną Szroeder z Ośrodka Pogranicze i Jackiem Milewskim, założycielem szkoły podstawowej dla Romów w Suwałkach). Ostatnie, październikowe seminarium było połączone z otwartym dla publiczności, trzydniowym cyklem wydarzeń pod hasłem „Tolerancyjni. To się dzieje!”. Cykl ten, podsumowujący doświadczenia dwóch fundacyjnych programów – Dla Tolerancji oraz Memoria – opisujemy szerzej wraz ze sprawozdaniem programu Memoria.

Doświadczenia projektu „To, co wspólne / to, co różne” zbiera także wydana przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, a przygotowana wspólnie z Fundacją, książka *Tolerancyjni. To się dzieje!*. Znalazły się w niej m.in. teksty na temat szerszego zjawiska, jakim jest w dzisiejszej Polsce przełamywanie milczenia wokół spraw polsko-żydowskich (wśród autorów są antropolog kultury prof. Joanna Tokarska-Bakir, krytyk sztuki Dorota Jarecka i psycholog społeczny dr Michał Bilewicz), oraz interpretacje „słów-kluczy”, takich jak *opowieść, ślad, pamięć, działanie*, które napisali dla nas m.in. Sylwia Chutnik, Paweł Passini i Konstanty Gebert.

Bohaterami książki są uczestnicy programu Dla Tolerancji, których chcieliśmy „pokazać światu” – jedenaścioro z nich opowiada o swoich doświadczeniach w wywiadach, piszemy też o formach, jakie znaleźli dla swoich działań.

W książce opublikowaliśmy także podsumowanie czteroletniego projektu ewaluacyjno-badawczego prowadzonego przez drugiego partnera programu, Stowarzyszenie dla Edukacji i Kultury „Spotkania”. Podstawowe pytania, na które próbowali znaleźć odpowiedź badacze, brzmiały: Czy warto wspierać projekty edukacyjne i kulturalne o dość ograniczonej skali, a ambitnym celu, jakim jest zmiana postaw?, Czy efekty tych działań będą widoczne?. Przebadanie 80% dotowanych projektów pozwoliło ocenić założenia i efekty programu. Poziom realizacji poszczególnych projektów był bardzo wysoki, w wielu przypadkach grantobiorcy wyszli poza zaplanowane działania, a organizacje, zwłaszcza te, które brały udział w więcej niż jednej edycji programu, zwiększyły swoją aktywność, poszerzyły grupy docelowe i wzmocniły pozycję w środowisku lokalnym. Badanie pokazało dotowane projekty na tle społeczności, w których i dla których je prowadzono – działania „dla tolerancji” w przeważającej mierze spotkały się z przychylnymi reakcjami, choć pojawiały się również komentarze o zabarwieniu negatywnym.

Rozmowy z odbiorcami projektów oraz ważnymi „aktorami” życia społecznego (przedstawicielami władz lokalnych, nauczycielami, księżmi), a także analiza prasy i mediów elektronicznych przekonują, że działania podejmowane przez naszych grantobiorców przyczyniły się do upowszechnienia kwestii tolerancji i przeciwdziałania antysemityzmowi oraz inicjowały zmiany w społecznościach lokalnych. Z kolei sami realizatorzy projektów, uczestniczący w organizowanych przez nas co roku warsztatach, bardzo wysoko ocenili łączenie przez Fundację wsparcia finansowego ze wsparciem merytorycznym. Powstała sieć realnie współpracujących ze sobą organizacji, na co miały wpływ zarówno możliwości stworzone przez Fundację i Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”, jak i specyfika samych uczestników programu – w większości organizacji młodym stażem i o „misyjnym” nastawieniu.

Opisy wszystkich projektów zrealizowanych w ramach programu oraz elektroniczną wersję książki *Tolerancyjni. To się dzieje!* można znaleźć na stronie www.dlatolerancji.pl.

W 2009 roku wsparliśmy także – w ramach ścieżki „Przeciwdziałanie nietolerancji” – kontynuację prowadzonych od 2008 roku działań młodych ludzi przeciwstawiających się bezkarnej obecności mowy nienawiści w przestrzeni publicznej naszych miast.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego (30 000 zł) i Fundacji Forda.

Dotacje	180 000,00 zł
Podsumowanie – akcja „Tolerancyjni. To się dzieje!”	16 068,23 zł
Koszty realizacji	44 167,61 zł
Razem koszty programu	240 235,84 zł

Dotacje

Fundacja Projekt: Polska, Warszawa

„Przestrzeń miasta” – przeciwdziałanie nienawistnym treściom w przestrzeni publicznej poprzez egzekwowanie obowiązku usuwania pojawiających się na murach napisów i symboli, które mogą naruszać godność osób należących do mniejszości etnicznych, narodowych, rasowych czy seksualnych; prowadzenie portalu www.przestrzenmiasta.pl, przyjmowanie zgłoszeń od internautów i podejmowanie interwencji oraz szeroka promocja założeń projektu w mediach i podczas masowych imprez kulturalnych z udziałem młodzieży, m.in. na festiwalach muzycznych (kontynuacja projektu dotowanego w 2008 roku).

50 000 zł

Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Warszawa

Przygotowanie i prowadzenie cyklu warsztatów dla grupy liderów projektów dotowanych w konkursie „To, co wspólne / to, co różne” w latach 2006–2008 (4 spotkania Kursu Mistrzowskiego „Akademia tolerancji”) oraz dokumentacja, promocja i upowszechnianie najlepszych projektów grantobiorców programu (wydanie publikacji zbierającej doświadczenia programu, prowadzenie strony internetowej www.dlatolerancji.pl, przygotowanie wydarzenia „Tolerancyjni. To się dzieje!”; podsumowującego program Dla Tolerancji).

130 000 zł

Działania Strażnicze

Celem programu, realizowanego od 2004 roku, jest upowszechnienie mechanizmów obywatelskiego nadzoru nad funkcjonowaniem instytucji publicznych i instytucji zaufania publicznego, co służyć ma podnoszeniu standardów i przejrzystości ich działania. Wspieramy organizacje, które mają już doświadczenie w prowadzeniu działań strażniczych oraz te, które tego typu działalność dopiero zaczynają. Oprócz dotacji oferujemy organizacjom pomoc merytoryczną w przygotowaniu projektów oraz umożliwiamy im poszerzanie wiedzy i umiejętności.

W latach 2007–2009 o dotacje mogły ubiegać się organizacje, które podejmowały działania dotyczące społecznego nadzoru nad: dostępem do informacji publicznej, wykorzystaniem funduszy publicznych, przejrzystością i etyką działania osób publicznych oraz procedurami instytucji publicznych w kontaktach z obywatelami.

Pod koniec 2008 roku przyjmowaliśmy listy intencyjne dotyczące działań planowanych na rok 2009. Otrzymaliśmy 87 listów. Autorów 26 projektów zaprosiliśmy na spotkanie (18 listopada 2008), na którym konsultowaliśmy planowane przez organizacje działania oraz omawialiśmy kwestie dotyczące niezależności organizacji od kontrolowanej instytucji oraz sposobów pożytkowania wyników monitoringu (zajęcia na ten temat poprowadzili Katarzyna Batko-Tołuć oraz Krzysztof Izdebski ze Stowarzyszenia Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich). Po spotkaniu nadeszło 23 wnioski, spośród których komisja ekspertów wybrała 15 projektów. Dotowane projekty dotyczyły nadzoru nad realizacją ustawowych zadań przez instytucje samorządowe, kontroli sposobu funkcjonowania poszczególnych jednostek administracji publicznej, badania prawidłowości procedur związanych z wydatkowaniem funduszy europejskich oraz nadzoru nad realizacją przez różne instytucje i urzędy obowiązków wynikających z ustawy o dostępie do informacji publicznej.

Wspieramy ponadto Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich, które prowadzi specjalistyczny portal www.watchdog.org.pl służący gromadzeniu i upowszechnianiu informacji o doświadczeniach polskich i zagranicznych organizacji strażniczych oraz organizuje seminaria służące przekazywaniu wiedzy i wymianie doświadczeń między organizacjami. W marcu odbyło się drugie międzynarodowe seminarium, w którym wzięło udział blisko 100 uczestników, w tym 23 z zagranicy. Podczas seminarium dyskutowano o tym, jak budować zaufanie publiczne do obywatelskiego nadzoru oraz o kwestiach konfliktu interesu, przejrzystości działań strażniczych i „dobrych praktyk” w tej dziedzinie, mówiono także o roli mediów w działalności strażniczej.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Fundacji Społeczeństwa Obywatelskiego w Europie Środkowej i Wschodniej (656 508,70 zł) oraz Instytutu Społeczeństwa Otwartego.

Dotacje	665 178,18 zł
Koszty realizacji	107 658,94 zł
Razem koszty programu	772 837,12 zł

Dotacje

Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat, Suwałki

„Jawność i kompetencja II” – badanie dostępu do informacji publicznej we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego w województwie podlaskim (kontynuacja projektu finansowanego w 2007 roku). 41 600 zł

Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych, Wrocław

Monitoring działań Urzędu Marszałkowskiego i Dolnośląskiego Urzędu Pracy w zakresie wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na Dolnym Śląsku. 37 550 zł

Fundacja Feminoteka, Warszawa

„Gendermeria” – analiza programów mediów publicznych oraz decyzji Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w zakresie przestrzegania obowiązków wynikających z realizacji zasad równości płci oraz analiza działań władz publicznych dotyczących przestrzegania zasady równości płci w systemie edukacji (46 462 zł ze środków OSI Human Rights and Governance Grants Program). 87 312 zł

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju, Warszawa

Analiza skutków propozycji zmian w systemie emerytalnym w Polsce, zgłaszanych przez instytucje publiczne, partie polityczne, związki zawodowe, organizacje pracodawców oraz inne organizacje i instytucje. 57 000 zł

Fundacja Międzynarodowa Inicjatywa Humanitarna, Warszawa

Monitoring opieki medycznej i psychologicznej nad matkami i dziećmi w ośrodkach dla osób ubiegających się o status uchodźcy. 34 000 zł

Fundacja na rzecz Warsztatów Analiz Socjologicznych, Warszawa

Zbadanie prawidłowości działania Urzędu Zamówień Publicznych w zakresie elektronicznego systemu umieszczania ogłoszeń o zamówieniach publicznych oraz postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. 22 000 zł

Fundacja Prawo i Partnerstwo, Białystok

Zbadanie prawidłowości postępowań w procedurze odwoławczej dotyczącej odmowy przyznania dofinansowania ze środków europejskich przez Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku. 46 200 zł

Grupa Zagranica, Warszawa

Opracowanie raportu na temat polskiej pomocy zagranicznej w 2008 roku na rzecz krajów rozwijających się i przechodzących transformację ustrojową. 38 030 zł

Ogólnopolska Sieć Osób Żyjących z HIV/AIDS Sieć Plus, Warszawa

„Pozytywna straż” – zbadanie funkcjonowania programu „Leczenie antyretrowirusowe osób żyjących z wirusem HIV w Polsce”, wdrażanego w ramach publicznej służby zdrowia. 37 872,60 zł

Stowarzyszenie Centrum Praw Ojca i Dziecka, Warszawa

Zbadanie jakości i terminowości działania Rodzinnych Ośrodków Diagnostyczno-Konsultacyjnych. 30 800 zł

Stowarzyszenie Dialog Społeczny, Warszawa

„Pozarządowa inspekcja lokalowa” – zbadanie zasad i praktyki pozakonkursowego przyznawania lokali komunalnych organizacjom pozarządowym przez Miasto Stołeczne Warszawa. 22 000 zł

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Warszawa

„Przyjazny urząd dla każdego” – zbadanie działania Wydziału do spraw Cudzoziemców Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w zakresie prowadzonych przez urząd postępowań administracyjnych wobec cudzoziemców. 48 350 zł

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Ukrytymi Niepełnosprawnościami im. Hansa Aspergera Nie-Grzeczne Dzieci, Warszawa

„Wszystko jasne” – zbadanie dostępności edukacji dla niepełnosprawnych uczniów w warszawskich przedszkolach i szkołach podstawowych. 41 500 zł

Stowarzyszenie Razem Dla Innych, Morąg

„BIP, czyli Bezpośrednią Informację Proszę” – zbadanie dostępu do informacji publicznej we wszystkich gminach i powiatach województwa warmińsko-mazurskiego. 40 263,58 zł

Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Bona Fides, Katowice

„Dostęp do informacji publicznej” – podejmowanie interwencji i innych działań na rzecz poprawy praktyki udzielania informacji publicznej w gminach województwa śląskiego (kontynuacja projektu finansowanego w latach 2007 i 2008). 40 700 zł

Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich, Warszawa

Przygotowanie i prowadzenie portalu gromadzącego i upowszechniającego informacje o działaniach organizacji pozarządowych, dotyczących społecznej kontroli nad funkcjonowaniem instytucji publicznych, oraz organizacja seminariów na temat warsztatów działalności „strażniczej” (uzupełnienie dotacji przyznanej na lata 2007–2009). 40 000 zł

Edukacja Prawna

Celami programu, realizowanego od 1998 roku, były zwiększanie dostępu obywateli do pomocy prawnej i wymiaru sprawiedliwości oraz upowszechnianie zasad państwa prawa. Nasza oferta skierowana była do organizacji pozarządowych zajmujących się poradnictwem prawnym dla obywateli oraz specjalistycznym poradnictwem adresowanym do grup najuboższych lub dyskryminowanych społecznie. Wspieraliśmy też inicjatywy, które przyczyniają się do upowszechniania dobrych i eliminowania złych praktyk w polskim systemie prawnym.

Prowadzony przez nas w latach 2007–2009 konkurs dotacyjny adresowany był do prawniczych organizacji pozarządowych, które zajmują się świadczeniem pomocy prawnej oraz działają na rzecz ograniczenia przepisów i praktyk dyskryminacyjnych w polskim prawie, a także na rzecz zwiększenia przejrzystości i sprawności funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

W 2009, ostatnim roku funkcjonowania programu, dotacje przekazaliśmy na realizację sześciu projektów: trzy z nich dotyczyły świadczenia specjalistycznego poradnictwa prawnego, w trzech pozostałych zajmowano się kwestiami dostępu do zawodów prawniczych, funkcjonowania sądów i Trybunału Konstytucyjnego.

Dofinansowaliśmy też koszty konferencji „Human Dimension Implementation Meeting” zorganizowanej w Warszawie przez Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego.

Dotacje	339 200,00 zł
Konferencja „Human Dimension Implementation Meeting”	4 452,32 zł
Koszty realizacji	45 045,29 zł
Razem koszty programu	388 697,61 zł

Dotacje

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju, Warszawa

Opracowanie raportu na temat wybranych aspektów funkcjonowania sądów oraz propozycji zmian usprawniających ich działanie. 54 000 zł

Fundacja Forum Różnorodności, Warszawa

Prowadzenie bezpłatnego poradnictwa dla migrantów przez sieć mobilnych konsultantów udzielających porad w miejscu pobytu migrantów. 29 000 zł

Fundacja Uniwersyteckich Poradni Prawnych, Warszawa

Utworzenie trzech filii Centrum Pro Bono, które zajmuje się pośrednictwem w zakresie bezpłatnej pomocy prawnej między kancelariami prawnymi a organizacjami pozarządowymi. 79 800 zł

Instytut Prawa i Społeczeństwa, Warszawa

Opracowanie raportu i rekomendacji dotyczących wykonywania wyroków Trybunału Konstytucyjnego, wizerunku Trybunału oraz procedury wyboru sędziów. 92 100 zł

Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Warszawa

Pomoc prawna dla ofiar dyskryminacji: poradnictwo, interwencje w organach administracji publicznej, udział w postępowaniach sądowych w charakterze przedstawiciela społecznego i przedstawianie opinii „przyjaciela sądu”. 29 700 zł

Stowarzyszenie Fair Play, Warszawa

Monitoring prac legislacyjnych, przygotowywanie założeń do ustaw oraz podejmowanie działań na rzecz zmiany przepisów ograniczających dostęp do niektórych zawodów, zwłaszcza zawodów prawniczych. 54 600 zł

Przeciw Korupcji

Celami programu są przeciwdziałanie korupcji i zwiększanie przejrzystości w życiu publicznym. Monitorujemy poczynania władz i partii politycznych pod kątem przestrzegania przepisów antykorupcyjnych oraz standardów przejrzystości. Oceniamy realizację obietnic dotyczących przeciwdziałania korupcji składanych przez partie w trakcie kampanii wyborczych oraz realizację rządowych strategii antykorupcyjnych. Badamy przejrzystość finansowania kampanii wyborczych i wydatkowania funduszy publicznych. Obserwujemy proces stanowienia prawa i proponujemy rozwiązania legislacyjne, które zapewniają przejrzystość procesów decyzyjnych oraz stanowią zabezpieczenie przed praktykami korupcyjnymi. Udzielamy porad prawnych osobom, które zetknęły się z korupcją, zwłaszcza tym, które ujawniwszy przestępstwo korupcyjne, spotkały się z szykanami ze strony pracodawców i władz.

Monitoring obietnic wyborczych

Projekt prowadzony od 2001 roku przez Antykorupcyjną Koalicję Organizacji Pozarządowych (AKOP), w skład której obok Fundacji Batorego wchodzi Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Fundacja Komunikacji Społecznej, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Stowarzyszenie Szkoła Liderów i Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich. Przed każdymi wyborami parlamentarnymi Koalicja zbiera od komitetów wyborczych deklaracje dotyczące przeciwdziałania korupcji, a następnie sprawdza, czy zasiadające w parlamencie partie polityczne wypełniają złożone obietnice i czy członkowie partii przestrzegają standardów przejrzystości. Wyniki monitoringu są prezentowane na dorocznych konferencjach oceniających realizację obietnic wyborczych w danym roku, a na zakończenie kadencji Sejmu jest publikowany raport podsumowujący dokonania reprezentowanych w parlamencie partii politycznych.

15 października zorganizowaliśmy drugą w VI kadencji Sejmu konferencję przeglądową. Pokazała ona, że najważniejsze zapowiedzi dotyczące ograniczania zagrożeń korupcyjnych, złożone przede wszystkim przez partie rządzące, nie zostały zrealizowane. Nie powstała rządowa strategia antykorupcyjna czy choćby program zapobiegania nieprawidłowościom w instytucjach publicznych; brakuje rozwiązań mających na celu ochronę osób zgłaszających korupcję; nie ma zapowiadanych zmian prawnych dotyczących funkcjonowania CBA; nie znowelizowano też ustawy antykorupcyjnej. Uczestniczący w konferencji eksperci: prof. Antoni Kamiński, prof. Edmund Wnuk-Lipiński i prof. Andrzej Zoll zwracali uwagę na uzależnienie administracji publicznej od bieżącej polityki, na niską jakość stanowionego prawa oraz na uwikłanie inicjatyw mających służyć walce z korupcją w bieżącą walkę polityczną. Do przedstawionych ocen odnieśli się reprezentanci partii politycznych: Małgorzata Kidawa-Błońska (PO), Aleksander Sopiński (PSL), Marek Wikiński (SLD) i Łukasz Zbonikowski (PiS).

Koalicja AKOP przedstawia także swoje opinie w ważnych sprawach dotyczących przeciwdziałania korupcji. W roku 2009 wyraziła zaniepokojenie brakiem spójnej koncepcji rządu na polu przeciwdziałania korupcji; krytycznie odniosła się do nowych propozycji zawartych w rządowym projekcie ustawy

antykorupcyjnej oraz napiętnowała niezgodny z procedurami sposób prac nad ustawą; wskazała na brak dostatecznej informacji o rządowym projekcie „tarczy antykorupcyjnej” i zaskarżyła decyzję prezesa Rady Ministrów odmawiającą jej dostępu do informacji o tarczy.

Więcej informacji o działaniach Koalicji można znaleźć na <http://www.akop.pl/>.

Ocena rządowych strategii antykorupcyjnych

Celami projektu, który rozpoczęliśmy w roku 2009, są porównanie i ocena skuteczności działań antykorupcyjnych trzech kolejnych rządów (2001–2011), z których każdy przyjął inną metodę zwalczania korupcji. Rząd lewicowej koalicji SLD–PSL pod presją Komisji Europejskiej wprowadzał przede wszystkim zmiany w prawie. Rząd koalicji utworzonej przez PiS stosował głównie metody represyjne. Rządząca od listopada 2007 roku koalicja PO–PSL skupia się na wzmacnianiu kontroli państwowej. W ramach projektu zaplanowanego na lata 2009–2011 prowadzimy szereg badań i analiz, które pozwolą ocenić skuteczność rządowych programów antykorupcyjnych.

W 2009 roku zespół socjologów z Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem prof. dr hab. Anny Kubiak przeprowadził na nasze zlecenie badanie oceniające skuteczność działań prewencyjnych podejmowanych przez instytucje rządowe i samorządy w latach 2001–2007. Przeprowadzono wywiady pogłębione z pracownikami odpowiedzialnymi za wdrażanie programów antykorupcyjnych w Ministerstwie Zdrowia i Ministerstwie Sportu, w izbach oraz urzędach celnych, urzędach skarbowych, urzędach wojewódzkich i samorządowych działających na terenie województw podlaskiego, dolnośląskiego i lubuskiego, a także badanie ankietowe osób, które przeszły szkolenia na doradców etycznych mających pełnić swoje funkcje w instytucjach publicznych wysokiego szczebla. Z kolei dr Jan Winczorek przygotował dla nas analizę prawną skutków działań antykorupcyjnych trzech kolejnych rządów, zawierającą m.in.: zestawienie danych o prowadzonych i zakończonych postępowaniach prokuratorskich w sprawach korupcyjnych, porównanie rodzaju wykrytych przestępstw oraz ocenę wpływu zmian wprowadzanych do Kodeksu Karnego w ostatnich latach (głównie w roku 2003) na wykrywalność zjawisk korupcyjnych.

Monitoring sposobu wydatkowania wybranych funduszy publicznych

Głównym celem prowadzonego w latach 2007–2008 projektu była analiza ewentualnych powiązań między światem polityki i biznesu. Badaliśmy, czy istnieją związki między decyzjami o przydzieleniu kontraktu w trybie zamówienia publicznego a wsparciem udzielonym wcześniej partiom politycznym przez szefów lub właścicieli zwyciężskich firm. Sprawdzaliśmy również, czy taka zależność zachodzi w przypadku polityki kadrowej instytucji wybranych do monitoringu. Prowadząc monitoring, w znacznym stopniu korzystaliśmy z informacji, które są – lub powinny być – publicznie dostępne, dzięki czemu mogliśmy przekonać się, jak w praktyce jest realizowane prawo dostępu do informacji publicznej.

28 stycznia zorganizowaliśmy publiczną prezentację raportu podsumowującego dwuletni monitoring wydatkowania wybranych funduszy publicznych. Nie wykazał on istotnych powiązań między darczyńcami partii politycznych a wynikami postępowań o udzielenie zamówienia publicznego czy wynikami rekrutacji na stanowisko kierownicze w monitorowanych instytucjach. Zostały natomiast ujawnione poważne uchybienia w zakresie realizacji prawa do informacji publicznej. W raporcie przedstawiono analizę tego zjawiska oraz propozycje koniecznych zmian w prawie i jego stosowaniu. W panelu dyskusyjnym dotyczącym konfliktu między przepisami o dostępie do informacji publicznej a regulacjami z zakresu ochrony danych osobowych uczestniczyli: Irena Kamińska (sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, prezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich Iustitia), Monika Krasieńska (dyrektor Departamentu Orzecznictwa, Legislacji i Skarg Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych) oraz Szymon Osowski

(z Pozarządowego Centrum Dostępu do Informacji Publicznej przy Stowarzyszeniu Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich).

Monitoring finansowania kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego

Przed wyborami do Parlamentu Europejskiego z pomocą ponad 50 przeszkolonych wolontariuszy (działacze organizacji pozarządowych, studenckich kół naukowych, dziennikarzy mediów lokalnych, osób niezrzeszonych) prowadziliśmy ogólnopolski monitoring finansowania kampanii wyborczej kandydatów na europostów. Analizowaliśmy źródła pochodzenia środków przeznaczanych na kampanie poszczególnych kandydatów, zwłaszcza pod kątem ewentualnego wykorzystywania na ten cel środków publicznych, a także wydatki na kampanię medialną, materiały propagandowe, działania promocyjne w internecie i festyny wyborcze. Dane dotyczące wydatków komitetów wyborczych na reklamę na billboardach i w mediach elektronicznych otrzymaliśmy bezpłatnie z OMD Media Direction. Na poziomie lokalnym był prowadzony monitoring kampanii medialnej (obserwatorzy sprawdzali m.in. liczbę i rodzaj reklam zamieszczanych w lokalnych portalach internetowych) oraz spotkań wyborczych z mieszkańcami (analiza nakładów poniesionych przez komitety na organizację tych spotkań).

Wstępne wyniki obserwacji zostały przedstawione w czerwcu, tuż przed wyborami, na zorganizowanej przez nas konferencji prasowej. Poinformowaliśmy o zauważonych w toku kampanii nieprawidłowościach i naruszeniach ordynacji wyborczej do PE, takich jak prowadzenie kampanii przez nieuprawnione podmioty (inne niż komitety wyborcze), wykorzystywanie środków bądź funkcji publicznych do prowadzenia kampanii, nieoznaczanie materiałów wyborczych oraz wykorzystywanie internetu do prowadzenia kampanii przez osoby niereprezentujące komitetów wyborczych. Jesienią, po analizie sprawozdań złożonych przez poszczególne komitety wyborcze do Państwowej Komisji Wyborczej, zgłosiliśmy PKW zastrzeżenia dotyczące sprawozdań trzech komitetów: Porozumienie dla Przyszłości–Centrolewica (PD+SdPL+Zieloni 2004), Sojusz Lewicy Demokratycznej–Unia Pracy oraz Prawo i Sprawiedliwość. Dotyczyły one przede wszystkim nieuwzględnienia w sprawozdaniach kosztów wynajmu powierzchni biurowej na potrzeby działań sztabów wyborczych. Projekt zakończył się w marcu 2010 roku opublikowaniem analizy sprawozdań finansowych złożonych przez komitety wyborcze i materiałów zebranych w trakcie trwania kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego.

Więcej o projekcie na: <http://eurowybory2009.org.pl>.

Finansowanie kampanii wyborczych

W latach 2005–2006 prowadziliśmy monitoring finansowania kampanii wyborczych kandydatów ubiegających się o fotel prezydenta RP oraz monitoring finansowania samorządowej kampanii wyborczej. Nasze obserwacje wykazały braki w obowiązujących przepisach prawnych, które umożliwiają ukrywanie nieprawidłowości w gospodarowaniu finansami przez komitety wyborcze, oraz słabości w nadzorze nad funduszami wyborczymi. Skłoniło nas to do podjęcia działań na rzecz reformy zasad finansowania kampanii wyborczych.

W roku 2009 uczestniczyliśmy w posiedzeniach podkomisji zajmującej się nowelizacją ustawy o wyborze prezydenta RP w ramach Sejmowej Komisji Ustawodawczej oraz, w charakterze gościa, w posiedzeniach Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia niektórych projektów ustaw z zakresu prawa wyborczego. Komisja ta zajmowała się kolejną nowelizacją ustawy o wyborze prezydenta RP oraz opracowywaniem kodeksu wyborczego, który w jednym akcie prawnym ma zebrać ujednoczone przepisy dotyczące wyborów i prowadzenia kampanii wyborczych. W wyniku prac tych komisji w grudniu 2009 roku weszły w życie dwie nowelizacje ustawy o wyborze prezydenta RP, wprowadzające przejrzyste zasady finansowania kampanii wyborczej. Zlikwidowano możliwość wpłat od anonimowych darczyńców i firm, uregulowano kwestie zaciągania

przez komitety wyborcze kredytów bankowych oraz zapewniono Państwowej Komisji Wyborczej możliwość realnej współpracy – w celach kontrolnych – z innymi organami państwowymi (takimi jak izby skarbowe, policja itp.). Nowe przepisy będą obowiązywać podczas wyborów prezydenckich w 2010 roku.

Przejrzystość w procesie stanowienia prawa

W latach 2006–2008, opierając się na przepisach uchwalonej w 2005 roku ustawy o działalności lobbiningowej, obserwowaliśmy proces legislacyjny wybranych ustaw, ważnych z punktu widzenia przeciwdziałania korupcji i zwiększania przejrzystości życia publicznego. Na prawach gościa uczestniczyliśmy w posiedzeniach podkomisji i komisji sejmowych oraz w wystąpieniach publicznych. Swoje oceny i opinie zgłaszaliśmy ustawodawcy: rządowi lub sejmowi, co roku przedstawialiśmy też raport podsumowujący nasze spostrzeżenia, w tym zaobserwowane nieprawidłowości w procesie stanowienia ustaw. Wnioski z prowadzonego przez trzy lata monitoringu oraz propozycje zmian w ustawodawstwie i praktyce tworzenia prawa zostały zebrane w publikacji *Przejrzystość procesu stanowienia prawa*, którą zaprezentowaliśmy na konferencji w listopadzie 2008 roku.

W 2009 roku skupiliśmy się na działaniach mających na celu wprowadzenie w życie wniosków i rekomendacji wypracowanych w poprzednich latach. Nawiązaliśmy współpracę z instytucjami zainteresowanymi wprowadzeniem zmian do procesu legislacyjnego. Powołaliśmy grupę roboczą, składającą się z osób uczestniczących w procesie legislacyjnym bądź go monitorujących, w tym z przedstawicieli organizacji pozarządowych, środowisk akademickich i naukowych, kancelarii prawniczych oraz profesjonalnych lobbystów. Grupa ta wystosowała list do premiera, w którym zwróciła uwagę na brak przejrzystości procesu legislacyjnego na poziomie prac rządowych oraz na słabą partycypację społeczną. Przedstawiła też propozycje rozwiązań, powołując się m.in. na dokumenty Unii Europejskiej i Rady Europy. W reakcji na list przedstawiciele rządu zapewnili nas, że zespół doradców premiera pracuje nad nowym, całościowym uregulowaniem procesu legislacyjnego, a część z naszych propozycji niewymagających zmiany prawa wejdzie w życie do końca 2009 roku. Obiecano włączyć grupę w konsultacje przygotowywanych przepisów.

Poradnictwo prawne

Od 2000 roku prowadzimy poradnictwo prawne dla osób, które zetknęły się z korupcją, w zakresie przepisów regulujących m.in.: przestępczość korupcyjną, konflikt interesów, dostęp do informacji publicznej, proces rekrutacyjny na stanowiska pracy w instytucjach publicznych, zamówienia publiczne. Zgłaszające się do nas osoby i instytucje informujemy, co można zrobić w konkretnej sprawie. W uzasadnionych przypadkach oferujemy pomoc w postępowaniu odwoławczym oraz występujemy do instytucji nadzorczych i kontrolnych, a czasem też do prokuratury, z prośbą o zbadanie sprawy. W wybranych przypadkach obserwujemy procesy sądowe, występując w roli przedstawiciela społecznego.

W 2009 roku zgłoszono do nas 82 sprawy, zajęliśmy się 40 z nich. Przekazaliśmy 10 opinii prawnych, w 5 przypadkach interweniowaliśmy w instytucjach zwierzchnich, kontrolnych lub w sądach, przestaliśmy też 14 wniosków o udzielenie informacji publicznej. Zgłosiliśmy się także jako przedstawiciel społeczny do 3 postępowań (sądowych i dyscyplinarnych, jedno z nich obserwowaliśmy, korzystając z jawności rozprawy) w sprawach tzw. sygnalistów (z ang. whistleblowerów), czyli osób, które w interesie publicznym ujawniają nieprawidłowości zaobserwowane w pracy.

W marcu zorganizowaliśmy międzynarodową konferencję „*Whistleblowing – ochrona prawna osób informujących o nieprawidłowościach w miejscu pracy. Skuteczność polskiego prawa pracy na tle regulacji anglosaskich oraz prac Grupy Państw Przeciwko Korupcji (GRECO)*”. Podczas konferencji doświadczenia poszczególnych krajów przedstawiali: Tom Devine z amerykańskiej organizacji Government Accountability

Project, Shonali Routray z brytyjskiej organizacji Public Concern at Work i Jacek Wojciechowicz z Polskiego Instytutu Dyrektorów, który mówił o doświadczeniach australijskich. Sytuację prawną polskich sygnalistów w postępowaniu przed sądem pracy z perspektywy doświadczeń organizacji pozarządowej przedstawiła Anna Wojciechowska-Nowak.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego.

Razem koszty programu	504 692,33 zł
------------------------------	----------------------

Partnerstwo Inicjatyw Społecznych

Celem programu było rozwijanie ponadgranicznej współpracy organizacji pozarządowych z Polski i Niemiec z organizacjami z Białorusi, Ukrainy i Rosji (obwodu kaliningradzkiego), przyczyniającej się do wzmacniania solidarności i dobrosąsiedzkich kontaktów oraz do rozwiązywania problemów, z którymi borykają się kraje naszego regionu. Program, zaplanowany na lata 2004–2010, realizowany był we współpracy z niemiecką Fundacją Roberta Boscha. Od 2006 roku naszym partnerem na Ukrainie była Fundacja Współpracy Polsko-Ukraińskiej PAUCI z Kijowa.

Wspieraliśmy trójstronne projekty polskich i niemieckich oraz ukraińskich, białoruskich lub rosyjskich organizacji pozarządowych. Projekty mogły być adresowane do różnych grup społecznych i dotyczyć różnych obszarów tematycznych. Ważne było, by udział partnerów z trzech krajów nie był przypadkowy, lecz inicjował lub rozwijał trwałą współpracę, przyczyniając się do upowszechnienia modelowych działań społecznych.

W roku 2009 przekazaliśmy 14 dotacji przyznanych w ubiegłorocznej edycji konkursu.

Przeprowadziliśmy też kolejną, szóstą i ostatnią edycję konkursu grantowego, na który wpłynęły 52 listy intencyjne. Autorzy 32 projektów zostali zaproszeni do udziału w trójstronnych seminariach zorganizowanych w Ryni (w dniach 13–16 oraz 20–23 września). Podczas tych spotkań przedstawiciele organizacji prezentowali i dopracowywali swoje projekty oraz konsultowali je z gronem ekspertów i pracowników fundacji Batorego, Boscha i PAUCI. Po seminariach otrzymaliśmy 30 wniosków. Komisja ekspertów z Polski, Niemiec, Ukrainy, Rosji i Białorusi wybrała 14 projektów, które są realizowane w 2010 roku. Pięć z nich to kontynuacja projektów dotowanych w ubiegłych latach, wspartych nieco większymi dotacjami, by umożliwić umocnienie współpracy trzech organizacji partnerskich i zapewnić trwałe efekty podejmowanych przez nie działań.

Dotowane projekty dotyczyły wymiany doświadczeń i prezentacji dobrych praktyk w takich dziedzinach, jak: integracja niepełnosprawnych, edukacja obywatelska młodzieży, edukacja ekologiczna oraz społeczna i zawodowa aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich. Jak co roku duża część działań adresowana była do aktywnej społecznie młodzieży i liderów lokalnych.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Fundacji Roberta Boscha (1 785 460,36 zł) oraz Instytutu Społeczeństwa Otwartego.

Dotacje	1 715 595,53 zł
Seminaria i posiedzenia międzynarodowej komisji	181 053,27 zł
Koszty realizacji	97 909,32 zł
Razem koszty programu	1 994 558,12 zł

Dotacje

Projekty realizowane w 2009 roku

Centrum Kształcenia i Dialogu Theotokos, Gliwice

„Międzynarodowa Akademia ekonomii społecznej” – cykl wizyt studyjnych i szkoleń dla 25 bezrobotnych z Zagłębia Donieckiego (Ukraina) i Górnego Śląska, prezentujący polskie i niemieckie doświadczenia w zakładaniu oraz prowadzeniu spółdzielni socjalnych. **13 907 EUR**

Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS, Łódź

„Aktywny obywatel – promocja inicjatyw społecznych” – cykl zajęć edukacyjnych dotyczących dziennikarstwa obywatelskiego, przygotowany przez polskich i niemieckich działaczy społecznych dla 15 liderów lokalnych z Polski i Białorusi. **8 886 EUR**

Dialog Europejski, Lwów

„Lokalne inicjatywy partnerskie na rzecz energooszczędności” – cykl szkoleń i wizyt studyjnych dla 12 osób odpowiedzialnych za tworzenie strategii wykorzystywania zasobów energii („energomenedżerów”) z małych miejscowości rejonów lwowskiego i ługańskiego (Ukraina), prezentujący polskie i niemieckie doświadczenia w zakresie budowania lokalnych partnerstw na rzecz oszczędzania energii. **13 390 EUR**

Forum Młodych Dyplomatów, Warszawa

„Eurobus 2 Youth. The EU to Ukraine” – objazdowe warsztaty na temat integracji europejskiej, prowadzone przez polskich i niemieckich wolontariuszy dla młodzieży z małych miast i obszarów rolniczych wschodniej Ukrainy. **13 075 EUR**

Fundacja Aktywności Obywatelskiej, Lublin

„Uczyć się nawzajem” – warsztaty dla przedstawicieli małych i średnich organizacji pozarządowych z polskiej i ukraińskiej części historycznego terenu Rostocza, przygotowane przez niemieckich specjalistów w zakresie współpracy transgranicznej. **13 500 EUR**

Fundacja Kontakt, Lwów

„Autyzm: inna droga” – wizyty studyjne i warsztaty przygotowane przez polskich i niemieckich terapeutów dla opiekunów oraz terapeutów osób dotkniętych autyzmem z okręgu lwowskiego (Ukraina). **13 645 EUR**

Międzynarodowe Stowarzyszenie Fotoreportaży Sputnik, Warszawa

„12 dni” – przygotowanie przez międzynarodowy zespół fotoreporterów publikacji zawierającej cykl 12 reportaży z życia codziennego beneficjentów programu Partnerstwo Inicjatyw Społecznych z Polski, Niemiec, Ukrainy, Białorusi i obwodu kaliningradzkiego. **10 240 EUR**

Polska Fundacja im. Roberta Schumana, Warszawa

Forum ukraińsko-polsko-niemieckie Tri.net – warsztaty dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z Polski, Niemiec i Ukrainy, dotyczące międzynarodowej współpracy, budowania trójstronnych partnerstw oraz wypracowywania wspólnych projektów (kontynuacja projektu realizowanego w roku 2008). **15 000 EUR**

Stowarzyszenie Kulturalne Viva Art, Elbląg

„Społeczeństwo wszystkich” – cykl seminariów i wizyt studyjnych dotyczących rehabilitacji i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, z udziałem osób z niepełnosprawnością intelektualną lub fizyczną, ich opiekunów i terapeutów z Drezna, Elbląga oraz Zielonogrodzka w obwodzie kaliningradzkim (kontynuacja projektu realizowanego w 2008 roku). **14 308 EUR**

Stowarzyszenie na rzecz Prewencji HIV/AIDS i Innych Chorób Przenoszonych Drogą Płciową Tada, Szczecin

„Praca bez granic, pomoc bez granic” – cykl wizyt studyjnych i seminariów, przygotowany przez polskie i niemieckie organizacje partnerskie dla przedstawicieli instytucji pracujących we Lwowie na rzecz osób świadczących usługi seksualne. **13 500 EUR**

Stowarzyszenie na rzecz Ziemi Podlaskiej Drumla, Białystok

„Dialogi z sąsiadami 2.0. Akademia patrzenia ponad granicami” – seminarium na temat dziennikarstwa obywatelskiego z udziałem polskich i niemieckich trenerów, skierowane do młodzieży zamieszkującej białorusko-ukraińskie tereny przygraniczne (kontynuacja projektu realizowanego w 2007 roku). **13 300 EUR**

Stowarzyszenie Uczestników Wolontariatu Europejskiego Trampolina, Warszawa

„By Panda” – budowa placu zabaw przez 35 niemieckich, polskich i białoruskich wolontariuszy w wybranym domu dziecka obwodu grodzieńskiego (Białoruś). **20 720 EUR**

Towarzystwo Demokratyczne Wschód, Warszawa

„Młodzież i wolontariat” – działania na rzecz rozwoju ruchu wolontarystycznego w obwodzie kaliningradzkim: cykl szkoleń z udziałem przedstawicieli polskich i niemieckich organizacji dla liderów centrum wolontariatu z Gusiewa (kontynuacja działań z lat 2005–2008). **9 830 EUR**

Zachodnioukraińskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych, Lwów

„Międzynarodowa sieć moderatorów” – program szkoleniowy dla przedstawicieli instytucji kulturalnych i edukacyjnych z terenów wiejskich zachodniej Ukrainy, z udziałem polskich i niemieckich specjalistów, poświęcony nowoczesnym metodom nauczania dorosłych. **11 000 EUR**

Projekty realizowane w 2010 roku

Akademia Weimarsko-Jeneńska, Weimar

„Nowe media jako katalizator zaangażowania społecznego w Europie Środkowej i Wschodniej” – cykl warsztatów dla 45 młodych, działających społecznie osób z Białorusi, Ukrainy, Polski i Niemiec na temat wykorzystania nowoczesnych technologii w przygotowywaniu oraz upowszechnianiu materiałów dziennikarskich; uruchomienie portalu dokumentującego efekty projektu. **9 950 EUR**

Centrum Kształcenia i Dialogu Theotokos, Gliwice

„Międzynarodowa akademia ekonomii społecznej” – szkolenie e-learningowe dla bezrobotnych z Zagłębia Donieckiego (Ukraina) i Górnego Śląska na temat zakładania i prowadzenia spółdzielni socjalnych oraz wizyty studyjne i staże w polskich i niemieckich spółdzielniach socjalnych (kontynuacja projektu realizowanego w 2009 roku). **17 000 EUR**

Centrum Praw Człowieka Postup, Ługańsk

„Ochrona dzieci będących w konflikcie z prawem: doświadczenie Niemiec, Polski i Ukrainy” – opracowanie i przeprowadzenie kursów na temat praw dzieci, przeznaczonych dla policji oraz organizacji pozarządowych ze wschodniej Ukrainy pracujących z młodocianymi przestępcami. **14 175 EUR**

Dobroczytna Fundacja Wzajemnej Pomocy i Ochrony Dzieci z Autyzmem „Kontakt”, Lwów

„Autyzm: razem czy osobno” – cykl spotkań z udziałem dziennikarzy, rodziców dzieci dotkniętych autyzmem i osób zajmujących się autyzmem z okręgu lwowskiego (Ukraina) oraz wizyty studyjne w Warszawie i Monachium prezentujące dobre praktyki współpracy z władzami i mediami (kontynuacja projektu realizowanego w 2009 roku). **15 000 EUR**

Forum Inicjatyw Regionalnych, Charków

„Eurobus 3” – warsztaty objazdowe na temat integracji europejskiej, prowadzone przez polskich i niemieckich wolontariuszy dla młodzieży z 20 małych miejscowości wschodniej Ukrainy (kontynuacja działań z 2007 i 2009 roku). **18 207 EUR**

Fundacja Rodowo, Sorkwity

„Biblioteki na terenach wiejskich: lokalne centra aktywności społecznej” – szkolenie i wymiana doświadczeń na temat metod animacji kulturowej oraz społecznej między pracownikami bibliotek z małych miejscowości obwodu grodzieńskiego (Białoruś), województwa warmińsko-mazurskiego i Dolnej Saksonii. **14 050 EUR**

Kobiety w Europie na rzecz Wspólnej Przyszłości, Monachium

„Studnia wiedzy” – przygotowanie i przeprowadzenie cyklu działań edukacyjnych na temat zrównoważonego gospodarowania naturalnymi zasobami wody, mających stanowić podstawę działania nowoczesnej jednostki edukacji nieformalnej – Centrum Wody w miejscowości Bereżany (Ukraina). **12 890 EUR**

Społeczny Instytut Ekologiczny SIE, Warszawa

„Ekorozwój na obszarach podmiejskich” – szkolenia oraz wizyty studyjne przygotowane przez polskich i niemieckich działaczy ruchu ekologicznego dla grupy liderów z miejscowości Kazmirówka (Białoruś) na temat włączania mieszkańców w podejmowanie decyzji dotyczących ochrony środowiska lokalnego (kontynuacja projektu realizowanego w 2008 roku). **19 384 EUR**

Stowarzyszenie Kulturalne Viva Art, Elbląg

„Domino” – cykl seminariów i wizyt studyjnych dotyczących rehabilitacji oraz integracji społecznej osób niepełnosprawnych, z udziałem osób z niepełnosprawnością intelektualną lub fizyczną, ich opiekunów i terapeutów z Zielonogrodzka (obwód kaliningradzki), Elbląga i Drezna (kontynuacja projektu realizowanego w latach 2008–2009). **19 815 EUR**

Stowarzyszenie na rzecz Prewencji HIV/AIDS i Innych Chorób Przenoszonych Drogą Płciową Tada, Szczecin

„Nie jesteś sam” – cykl wizyt studyjnych oraz seminariów dla przedstawicieli instytucji rządowych i pozarządowych z obwodu kaliningradzkiego, prezentujący niemieckie i polskie dobre praktyki pracy z osobami prostytuującymi się lub zagrożonymi zarażeniem wirusem HIV. **13 670 EUR**

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Psychiatrii i Opieki Środowiskowej, Kraków

„Żyć, leczyć się i pracować w lokalnej wspólnocie” – cykl szkoleń dla osób z okręgu lwowskiego (Ukraina) zawodowo związanych z opieką nad ludźmi chorymi psychicznie, poświęcony budowaniu środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej. **11 990 EUR**

Stowarzyszenie Regionet, Poznań

„Bezrobocie: próżnia czy pełnia?” – szkolenia dla grupy bezrobotnych z miasta Gorki (Białoruś) oraz wizyty studyjne dla przedstawicieli agencji rozwoju regionalnego BELARDA w polskich i niemieckich placówkach zajmujących się aktywizacją bezrobotnych. **17 705 EUR**

Towarzystwo Demokratyczne Wschód, Warszawa

„Młodzież i wolontariat” – działania na rzecz rozwoju ruchu wolontarystycznego w obwodzie kaliningradzkim: cykl szkoleń dla liderów centrum wolontariatu z Gusiewa z udziałem przedstawicieli polskich i niemieckich organizacji oraz przygotowanie międzynarodowego obozu wolontariackiego w tym regionie (kontynuacja działań z lat 2005–2009). **17 215 EUR**

Towarzystwo im. Edyty Stein, Wrocław

„Dziedzictwo rękodzieła” – obóz wolontariacki w miejscowości Dunajewo (Białoruś) dla 25 młodych ludzi z Białorusi, Niemiec i Polski, służący przypomnieniu ginących zawodów (wikliniarstwa, garncarstwa, zduństwa) i promocji miejscowego Centrum Edukacyjnego. **8 949 EUR**

Memoria

Celem programu było zachęcenie młodych ludzi z Europy Środkowej i Wschodniej do podejmowania wspólnych działań na rzecz ochrony europejskiego dziedzictwa kulturowego. Program, zainicjowany przez niemiecką Fundację Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość, zaplanowany był na lata 2007–2009.

Wspieraliśmy międzynarodowe wakacyjne obozy wolontariackie, na których młodzi ludzie z Niemiec, Polski, Litwy, Rosji, Białorusi i Ukrainy poznawali różne aspekty historii kultury regionów pogranicznych oraz zdobywali wiedzę, doświadczenie i praktyczne umiejętności w zakresie ochrony dóbr kultury. Przekazywaliśmy dotacje organizacjom pozarządowym, które mają doświadczenie w ochronie i upowszechnianiu europejskiego dorobku kulturowego i swoją działalność opierają na współpracy z młodzieżą w wieku 18–28 lat. Oprócz dotacji organizacjom oferowaliśmy możliwość udziału w seminariach służących wymianie doświadczeń, poszerzaniu wiedzy i doskonaleniu metod pracy.

W roku 2009, w trzeciej i ostatniej edycji konkursu dotacyjnego, otrzymaliśmy 54 wnioski, spośród których polsko-niemiecka komisja wyłoniła 14 projektów. W wakacyjnych obozach, które odbywały się w Polsce (8), na Ukrainie (5) i na Białorusi (1), wzięło udział 240 wolontariuszy. Zajmowali się porządkowaniem i renowacją cmentarzy, świątyń lub innych obiektów zabytkowych, zbierali świadectwa wielokulturowej przeszłości, przygotowywali strony internetowe, przewodniki, filmy lub wystawy prezentujące wyniki ich prac. Opisy zrealizowanych projektów dostępne są na stronie www.memoria.org.pl.

Dla organizatorów obozów przygotowaliśmy dwa seminaria. Pierwsze z nich (27–28 kwietnia) służyło rozwijaniu wiedzy na temat metod pracy z wolontariuszami i współpracy z mieszkańcami, konserwacji zabytków, ochrony miejsc pamięci wielokulturowej. Drugie seminarium (9–10 października) poświęcone było m.in. prezentacji osiągniętych rezultatów, ewaluacji oraz perspektywom kontynuacji projektów.

Wspólnie z fundacyjnym programem Dla Tolerancji zorganizowaliśmy dwa wydarzenia. 27 kwietnia odbyła się debata „Wędrówka Gabriela. Religia i antysemityzm”, z udziałem publicystki i teologa Haliny Bortnowskiej, socjologa Pawła Buszki, publicysty Konstantego Geberta oraz antropolog kultury, prof. Joanny Tokarskiej-Bakir, prowadzona przez Aleksandra Smolara. Dyskusji o zagrożeniach niesionych przez antysemickie fantazmaty zakorzenione w wyobraźni chrześcijan (jak pojawiający się w kontekście kultu św. Gabriela mit o mordzie rytualnym) towarzyszył pokaz filmu *Wędrówka Gabriela*, powstałego przy okazji badań etnograficznych na Podlasiu hajnowsko-bielskim, oraz fragmentów rosyjskiego filmu *Gabriel – twierdza boża*.

Drugie wspólne wydarzenie podsumowywało pracę programów Memoria i Dla Tolerancji. Przygotowana razem z Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „e” akcja „Tolerancyjni. To się dzieje!” odbyła się w Warszawie w dniach 23–25 października. Na cykl otwartych dla publiczności wydarzeń złożyły się: dyskusje z realizatorami projektów, czyli „rynek wiedzy”, debata o fenomenie historycznych rewizji i o nowych formach upamiętniania „Jak pamiętać – pomnik czy performance?” (z udziałem publicysty i historyka Klausa Bachmanna,

psycholog społecznej prof. Marii Lewickiej, reżysera Pawła Passiniego i działacza na rzecz praw człowieka Piotra Skrzypczaka, prowadzenie: Agnieszka Kłos, pisarka i dziennikarka), pokaz przedwojennego filmu dokumentalnego o żydowskim Radomiu z towarzyszeniem granej na żywo muzyki duetu SzaZa (Paweł Szamburski i Patryk Zakrocki) oraz „wielokulturowe spacerzy” z przewodnikami (po Warszawie rosyjskiej oprowadzał Jerzy S. Majewski, żydowską Pragę odkrywał Bogusław Jędruszczak, a Warszawę Wietnamczyków pokazywał Ngo Van Tuong). Akcja „Tolerancyjni. To się dzieje!” spotkała się z dużym zainteresowaniem – na pokazie filmu i koncercie było ok. 200 osób, 300 uczestniczyło w spacerach, wiele uwagi poświęciły jej także media.

W 2009 roku program był finansowany ze środków niemieckiej Fundacji Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość (827 273,86 zł) oraz Instytutu Społeczeństwa Otwartego.

Dotacje	735 604,02 zł
Seminaria, debata, akcja „Tolerancyjni. To się dzieje!” oraz posiedzenia międzynarodowej komisji	91 669,84 zł
Koszty realizacji	84 915,72 zł
Razem koszty programu	912 189,58 zł

Dotacje

Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej, Lwów

„Śniatyń – archeologia pamięci” – obóz z udziałem 16 wolontariuszy z Niemiec, Polski i Ukrainy: prace inwentaryzacyjne oraz dokumentacyjne na cmentarzach żydowskim i chrześcijańskim w Śniatynie na Ukrainie, a także przygotowanie wystawy o wielokulturowym dziedzictwie miasta. 12 082 EUR

Dialog Europejski, Lwów

„Mosty przyszłości” – obóz z udziałem 16 wolontariuszy z Niemiec, Polski i Ukrainy: prace porządkowe w rzymskokatolickim kościele św. Stanisława, na terenie ogrodu botanicznego i w twierdzy Bony oraz na cmentarzu kozackim w Krzemieńcu na Ukrainie; opracowanie broszury i angielskojęzycznej strony internetowej o tym mieście (kontynuacja projektu dotowanego w 2007 roku). 10 564 EUR

Ekologiczny Klub UNESCO Pracownia na rzecz Bioróżnorodności, Piaski

„Podobno mój dziadek to Sobieski” – obóz z udziałem 16 wolontariuszy z Niemiec, Litwy, Polski, Rosji i Ukrainy: opracowanie historii piaseckich rodzin (żydowskiej, protestanckiej i katolickiej), inwentaryzacja zabytków świadczących o wielokulturowej przeszłości Piasków Luterskich i okolic, zakończona opracowaniem mapy dziedzictwa króla Jana III Sobieskiego, symbolizującego wspólne korzenie mieszkańców (kontynuacja projektu dotowanego w latach 2007 i 2008). 12 200 EUR

Fundacja Ari Ari, Łódź

„I nastąpi cisza... Rakutowo na Kujawach” – obóz z udziałem 16 wolontariuszy z Armenii, Litwy, Niemiec, Polski, Rosji i Ukrainy: prace remontowe i inwentaryzacyjne na siedmiu cmentarzach ewangelickich i na cmentarzu żydowskim w Rakutowie oraz w innych miejscowościach gminy Kowal; opracowanie internetowego archiwum informacji oraz materiałów wizualnych dotyczących społeczności lokalnej i kulturowego dziedzictwa gminy. 14 638 EUR

Fundacja Dobroczytna Caritas Eparchii Samborsko-Drohobyckiej Ukraińskiego Kościoła Grekokatolickiego, Truskawiec

„Wspólna Europa – wczoraj i jutro wielokulturowego Drohobycza” – obóz z udziałem 18 wolontariuszy z Francji, Niemiec, Polski i Ukrainy: odnowienie nagrobków na starym cmentarzu chrześcijańskim przy ul. Truskawieckiej w Drohobyczu na Ukrainie oraz opracowanie alternatywnego przewodnika po tym wielokulturowym mieście w formie strony internetowej i publikacji (kontynuacja projektu dotowanego w 2007 roku). 9 800 EUR

Małopolskie Towarzystwo Oświatowe, Nowy Sącz

„I rozproszył ich po całej Ziemi...” – obóz z udziałem 18 wolontariuszy z Niemiec, Polski i Ukrainy: inwentaryzacja cmentarza żydowskiego w Nowym Sączu oraz opracowanie wystawy i strony internetowej prezentujących wielokulturową przeszłość regionu, w tym różne świadectwa pamięci o nowosądeckich Żydach i Łemkach oraz dokumentację miejscowego cmentarza żydowskiego. 14 046 EUR

Międzyregionalna Organizacja Wolontariuszy SVIT-Ukraine, Artemowsk

„Odbicie historii” – obóz z udziałem 15 wolontariuszy z Niemiec, Polski i Ukrainy: prace porządkowe oraz renowacyjne na cmentarzu żydowskim w Czerniowcach na Ukrainie, przygotowanie tablic informacyjnych o ważnych postaciach przedwojennej gminy żydowskiej i najciekawszych zabytkach architektury cmentarnej. **9 600 EUR**

Organizacja Charytatywna Centrum Inicjatyw Oświatowych, Lwów

„Śladami tysiącletniej historii” – obóz z udziałem 14 wolontariuszy z Białorusi, Niemiec, Polski i Ukrainy: oczyszczenie macew i prace porządkowe na cmentarzach chasydzkim oraz wojskowym w Betzie na Ukrainie, udział w pracach archeologicznych w poszukiwaniu śladów staroruskiego grodziszczca, a także opracowanie czterech szlaków historycznych i strony internetowej promującej wielokulturowe dziedzictwo miasta (kontynuacja projektu dotowanego w 2008 roku).

13 042 EUR

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Zielona Góra

„Stacja kolei szprotawskiej Radwanów” – obóz z udziałem 20 wolontariuszy z Polski i Ukrainy: przygotowanie odkrywki archeologicznej ukazującej fundamenty dworca w Radwanowie, znajdującego się na szlaku powiatowej linii kolejowej zbudowanej przez niemieckiego przedsiębiorcę na początku XX wieku, odsłonięcie fragmentu szlaku dla pieszych i zabytkowego wiaduktu w Lesie Broniszowskim, oznakowanie 50 km szlaku turystycznego wzdłuż linii kolejki.

14 750 EUR

Regionalne Towarzystwo Polsko-Niemieckie, Zielona Góra

„Zrozumieć historię – ocalić pamięć” – obóz z udziałem 20 wolontariuszy z Niemiec, Polski i Ukrainy: inwentaryzacja oraz renowacja rzeźb plenerowych i zbiorów skansenu w Ochli koło Zielonej Góry, przygotowanie wystaw i broszury na temat wielokulturowości Ziemi Lubuskiej oraz budowa drewnianego zadaszzenia w części rekreacyjnej Muzeum (kontynuacja projektu dotowanego w 2008 roku).

13 500 EUR

Stowarzyszenie na rzecz Ziemi Podlaskiej Drumla, Białystok

„Odmalować harmonię wielokulturowego miasteczka” – obóz z udziałem 18 wolontariuszy z Białorusi, Niemiec i Polski: dokumentacja cmentarza żydowskiego w Krynkach, rekonstrukcja polichromii macew oraz opracowanie na podstawie zebranych wywiadów i pamiątek publikacji o życiu codziennym przedwojennych Krynek (kontynuacja projektu dotowanego w 2008 roku).

10 750 EUR

Stowarzyszenie Regionet, Poznań

„Ścieżkami Jelskich – zapomniane/zacierane karty pamięci” – obóz z udziałem 20 wolontariuszy z Białorusi i Polski: odkrywanie śladów przeszłości rodu Jelskich, mieszkających niegdyś w białoruskiej wsi Dudzicy w rejonie Puchawickim na Białorusi, a także prace remontowe i inwentaryzacyjne na tamtejszym cmentarzu rzymskokatolickim oraz na cmentarzu żydowskim we wsi Użliany i dokumentacja zabytkowego parku w Zamościach (kontynuacja projektu dotowanego w 2008 roku).

14 000 EUR

Towarzystwo dla Natury i Człowieka, Lublin

„Kryłów. Laboratorium pamięci pogranicza” – obóz z udziałem 16 wolontariuszy z Niemiec, Polski i Ukrainy: porządkowanie i remontowanie zabytkowych nagrobków na cmentarzach prawosławnych w Małkowie i Prehoryłem, ustawienie tablic informacyjnych na siedmiu cmentarzach w okolicy Kryłowa oraz nakręcenie filmów dokumentalnych na temat historii relacji polsko-ukraińskich na Wołyniu (kontynuacja projektu dotowanego w latach 2007 i 2008).

6 592 EUR

Wołyński Okręg Skautowskiej Organizacji Ukrainy Płast, Łuck

„Małe wspomnienia wielkiej historii” – obóz z udziałem 18 wolontariuszy z Niemiec, Polski i Ukrainy: porządkowanie i konserwacja nagrobków na cmentarzach prawosławnych w Wereszynie, Łaskowie i Chelmie oraz przeprowadzenie wywiadów z mieszkańcami Wereszyna na temat stosunków polsko-ukraińskich (kontynuacja projektu dotowanego w 2008 roku).

7 825 EUR

Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej

Celem programu, realizowanego w latach 2003–2009, było wspieranie przemian demokratycznych i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi i Ukrainie. Współpracowaliśmy z białoruskimi i ukraińskimi organizacjami zainteresowanymi pobudzaniem i wspieraniem lokalnych inicjatyw obywatelskich oraz budową partnerstwa organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi i prywatnymi. Wspieraliśmy także edukację obywatelską i europejską oraz projekty informacyjne i badawcze dotyczące społeczeństwa obywatelskiego. Ważnym – i nowatorskim – zadaniem było upowszechnienie rzecznictwa interesów jako sposobu wspólnego działania na rzecz rozwiązania problemów społecznych i ochrony praw poszczególnych obywateli lub grup społecznych. Poza dotacjami organizacjom oferowaliśmy możliwość udziału w wizytach studyjnych, spotkaniach i szkoleniach organizowanych na Białorusi, Ukrainie, w Polsce i w innych krajach. Ostatni rok realizacji programu poświęciliśmy także na podsumowania.

Regionalne organizacje partnerskie

Wspieraliśmy sieć regionalnych organizacji partnerskich wyłonionych w ramach trzech edycji otwartego konkursu dotacyjnego, przeprowadzonych w latach 2004–2006 w różnych regionach Białorusi i Ukrainy.

W 2009 roku kolejne dwie grupy naszych białoruskich i ukraińskich partnerów zakończyły realizację projektów dotowanych w latach 2006–2009. Zaprośmy je do ubiegania się o dodatkowe, „pożegnalne” dotacje, przeznaczony na kontynuację działań w latach 2010–2011. Dotacje otrzymało 18 organizacji (14 z Ukrainy i 4 z Białorusi). Ponadto przekazaliśmy dwie dotacje na organizację wydarzeń stanowiących podsumowanie dotychczasowych działań i doświadczeń organizacji partnerskich.

Edukacja obywatelska i europejska

Przekazywaliśmy dotacje organizacjom pozarządowym z Ukrainy i Białorusi na projekty dotyczące szeroko rozumianej edukacji obywatelskiej i europejskiej, szczególnie takie, które adresowane są do dużej grupy potencjalnych odbiorców lub prowadzą do powstania modelowego planu działania, dającego się zastosować w różnych miejscach i w różnej skali.

W 2009 roku wsparliśmy kolejną edycję projektu „Uczymy się komunikacji” oraz wspólną inicjatywę grupy organizacji ukraińskich, dotyczącą rzecznictwa interesów organizacji pozarządowych (problem interpretacji przepisów podatkowych).

28 maja zorganizowaliśmy konferencję „Białoruś: kontrakty społeczne, społeczeństwo obywatelskie i tożsamość – w poszukiwaniu agentów zmian”. Konferencja poświęcona była prezentacji wyników trzech wspartych przez nas w ubiegłych latach projektów badawczych, które dotyczyły mniej znanych lub nieznanymi aspektów funkcjonowania społeczeństwa białoruskiego. Badania przeprowadzone zostały przez niezależne białoruskie środowiska analityczne, ich przedmiotem były: charakter i treść „kontraktów społecznych” funkcjonujących dzisiaj na Białorusi; niezależny trzeci sektor na Białorusi i możliwości wpływu

organizacji pozarządowych na demokratyzację i rozwój białoruskiego społeczeństwa; samoświadomość narodowa Białorusinów.

Ukraińskiej Organizacji Społeczna Profesjonalna Pomoc przekazaliśmy dotację na zorganizowanie w Kijowie (w marcu 2010) konferencji podsumowującej program, na którą zaproszeni zostali przedstawiciele wspieranych przez nas organizacji, ich lokalni partnerzy, uczestnicy wizyt studyjnych w Polsce, eksperci oraz darczyńcy aktywni na Ukrainie i Białorusi (w sumie ok. 130 osób). Celem konferencji jest wymiana doświadczeń zdobytych w trakcie realizacji programu, ocena efektów sześciu lat jego funkcjonowania i dyskusja nad modelem współpracy na kolejne lata.

Dorobek organizacji uczestniczących w programie oraz najciekawsze publikacje i materiały przygotowane na potrzeby szkoleń są udostępnione na stronie www.batory.org.pl/russian/byukr_pub.utf8.htm oraz na stronach internetowych organizacji partnerskich.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Fundacji Forda.

Dotacje	2 187 986,06 zł
Spotkania, konferencje, prezentacja podsumowująca	157 959,57 zł
Koszty realizacji	241 712,61 zł
Razem koszty programu	2 587 658,24 zł

Dotacje

Regionalne organizacje partnerskie

Centrum Inicjatyw Młodzieżowych Totem, Chersoń

Dotacja na lata 2010–2011 na rozwój instytucjonalny, w tym dofinansowanie zakupu biura dla organizacji, oraz na dalsze wspieranie inicjatyw osób niepełnosprawnych i edukowanie młodzieży o problemie korupcji. 40 000 USD

Centrum Technologii Humanistycznych Ahalar, Czernihów

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny oraz na kontynuację działań na rzecz młodzieży z niezamożnych rodzin i rozwój lokalnej filantropii. 30 000 USD

Dnieprzańskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionów, Dniepropietrowsk

Dotacja na lata 2010–2011 na rozwój instytucjonalny, w tym dofinansowanie zakupu biura dla organizacji. 30 000 USD

Doniecka Organizacja Obwodowa Komitetu Wyborców Ukrainy, Donieck

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny, w tym dofinansowanie zakupu biura dla organizacji, oraz na kontynuację działań na rzecz rozwoju inicjatyw obywatelskich. 45 000 USD

Fundacja Rozwoju Miasta Mikołajowa, Mikołajów

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny i na kontynuację działań na rzecz lokalnych inicjatyw obywatelskich. 35 000 USD

Karpacka Agencja Praw Człowieka Vested, Użgorod

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny oraz na kontynuację pracy Biura Porad Obywatelskich i wspieranie inicjatyw społeczności wiejskich z obwodu użhorodzkiego. 35 000 USD

Połtawska Organizacja Dzieci i Młodzieży KROK, Połtawa

Dotacja na lata 2010–2011 na rozwój instytucjonalny, w tym dofinansowanie zakupu biura dla organizacji, oraz na działania angażujące młodzież do udziału w życiu miasta i rzecznictwo interesów dzieci i młodzieży. 45 000 USD

Rowieńska Obwodowa Organizacja Społeczna Komitet Wyborców Ukrainy, Równe

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny oraz na kontynuację działań na rzecz aktywizacji wspólnot lokalnych obwodu rówieńskiego. 40 000 USD

Stowarzyszenie Obrony Praw Młodzieży Wołynia, Łuck

Dotacja na lata 2010–2011 na rozwój instytucjonalny oraz na kontynuację działań na rzecz wspierania rozwoju lokalnych inicjatyw obywatelskich w obwodzie wołyńskim. 25 000 USD

Stowarzyszenie Odrodzenie Hrycewa, Hrycew

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny, w tym dofinansowanie zakupu biura dla organizacji, oraz na kontynuację działań na rzecz aktywizacji społeczności wiejskich. 25 000 USD

Stowarzyszenie Twórcze Technologie Optymalnego Rozwoju Osobowości, Kirowograd

Dotacja na lata 2010–2011 na rozwój instytucjonalny oraz na realizację działań mających na celu zwiększenie przejrzystości procesów podejmowania decyzji przez władze lokalne obwodu kirowogradzkiego. 20 000 USD

Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Samorządności Lokalnej, Ługańsk

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny, w tym dofinansowanie zakupu biura dla organizacji, oraz na kontynuację działań na rzecz rozwoju wspólnot mieszkańców. 15 000 USD

Winnicki Obwodowy Komitet Organizacji Młodzieżowych WOKMO, Winnica

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny oraz na cykl działań wspierających procesy sprzyjające integracji Ukrainy z Unią Europejską, prowadzonych w obwodzie winnickim. 25 000 USD

Żytomierskie Obwodowe Centrum Inicjatyw Młodzieżowych, Żytomierz

Dotacja na lata 2009–2011 na rozwój instytucjonalny, w tym dofinansowanie zakupu biura dla organizacji, oraz na kontynuację działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych. 20 000 USD

Organizacje białoruskie

Dotacje na lata 2010–2011 przeznaczone na rozwój instytucjonalny oraz na realizację projektów aktywizacji społeczności lokalnych, wspierania lokalnych inicjatyw obywatelskich i edukacji europejskiej. (Ze względu na sytuację polityczną na Białorusi, nie podajemy nazw organizacji białoruskich, które otrzymały dotacje.) 105 000 USD

Centrum Technologii Humanistycznych Ahalar, Czernihów

„Siła doświadczenia” – upowszechnienie na Ukrainie dobrych praktyk w realizacji konkursów małych grantów, wypracowanych przez ukraińskie organizacje partnerskie uczestniczące w programie Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej. 51 650 USD

Fundacja Rozwoju Miasta Mikołajowa, Mikołajów

Wspólny projekt białoruskich i ukraińskich organizacji partnerskich uczestniczących w programie Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej, mający na celu wymianę doświadczeń związanych z problemami rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego w obydwu krajach. 15 000 USD

Organizacja Społeczna Profesjonalna Pomoc, Komsomolsk

Konferencja w Kijowie podsumowująca sześcioletni program Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej. 51 600 USD

Edukacja obywatelska i europejska

Centrum Technologii Humanistycznych Ahalar, Czernihów

„Uczymy się komunikacji” – trzecia część projektu adresowanego do ukraińskich organizacji pozarządowych i mediów: szkolenia na temat tworzenia strategii komunikacyjnych, wizyta studyjna w Polsce oraz podsumowująca konferencja. 50 000 USD

Karpacka Agencja Praw Człowieka Vested, Użgorod

Projekt realizowany we współpracy z grupą organizacji ukraińskich, mający na celu doprowadzenie do ujednoczenia interpretacji przez obwodowe inspekcje podatkowe przepisów dotyczących opodatkowania działalności organizacji pozarządowych. 13 840 USD

Wschód–Wschód

Celem programu jest wspieranie międzynarodowej współpracy na rzecz wprowadzania i utrwalania przemian demokratycznych, budowy i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz upowszechniania nowatorskich rozwiązań problemów społecznych w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, Azji Centralnej i Kaukazu. Program działa w ramach powołanego w 1991 roku przez Instytut Społeczeństwa Otwartego (OSI) regionalnego programu Wschód–Wschód: Partnerstwo Ponad Granicami.

Wspieramy międzynarodowe projekty realizowane przez polskie organizacje i instytucje we współpracy z partnerską organizacją z co najmniej jednego z krajów regionu. Finansujemy też koszty podróży osób z Polski, zaproszonych do udziału w przedsięwzięciach organizowanych w innych krajach regionu. Staramy się zachęcać polskie organizacje do przygotowywania projektów dotyczących dzielenia się doświadczeniami związanymi z procesem przystępowania do Unii Europejskiej z krajami kandydującymi do UE i wschodnimi sąsiadami Unii.

W 2009 roku przekazaliśmy 36 dotacji. Większość z dotowanych projektów to przedsięwzięcia długofalowe, często kontynuujące działania rozpoczęte w ubiegłych latach. Polscy eksperci uczestniczyli ponadto w 10 projektach organizowanych w innych krajach regionu. Podobnie jak w ubiegłych latach, tematyka wspólnych działań była zróżnicowana i dotyczyła m.in. przeciwdziałania bezrobociu, pomocy niepełnosprawnym, praw różnych grup społecznych, edukacji obywatelskiej i europejskiej. W wielu projektach pojawiał się temat aktywizacji społeczności lokalnych oraz współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi przy rozwiązywaniu wspólnych problemów. W porównaniu z poprzednimi latami dotowaliśmy więcej projektów wielostronnych (realizowanych we współpracy z partnerami z więcej niż jednego kraju), mniej zaś dwustronnych projektów polsko-ukraińskich, które wcześniej stanowiły niemal połowę wszystkich inicjatyw.

Program finansowany ze środków regionalnego programu Wschód–Wschód: Partnerstwo ponad Granicami Instytutu Społeczeństwa Otwartego.

Dotacje	1 451 175,68 zł
Koszty realizacji	128 713,40 zł
Razem koszty programu	1 579 889,08 zł

Dotacje

Centrum Kształcenia i Dialogu Theotokos, Gliwice

„Pakiet antykrzysowy: przedsiębiorczość drogą do zatrudnienia” – trzy seminaria na Ukrainie oraz dwie wizyty studyjne w Polsce przedstawicieli ukraińskich organizacji pozarządowych, władz lokalnych i przedsiębiorców, przygotowujące ich do roli lokalnych animatorów. 68 101,26 zł

Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej, Warszawa

„Rozwój aktywnych społeczności” – wizyta studyjna w Polsce przedstawicieli mołdawskich władz lokalnych, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych oraz wizyta monitoringowa w Mołdawii, poświęcone przygotowaniu międzysektorowych inicjatyw lokalnych. 45 222,70 zł

Dom Kultury, Gołdap

„Polityka młodzieżowa dla zrównoważonego rozwoju” – dwa seminaria w Rumunii z udziałem polskich ekspertów, przygotowujące organizacje pozarządowe do współpracy z władzami i uczestniczenia w tworzeniu polityki dotyczącej młodzieży. 9 181,34 zł

Fundacja Dzieci Niczyje, Warszawa

„Działania prewencyjne i interwencyjne w przypadkach krzywdzenia dzieci w Europie Wschodniej” – seminarium i wizyta studyjna w Polsce specjalistów pracujących z dziećmi krzywdzonymi z Armenii, Białorusi, Bułgarii, Litwy, Łotwy, Macedonii, Mołdawii i Ukrainy, służące podniesieniu ich kwalifikacji. 36 850 zł

Fundacja Edukacja dla Demokracji, Warszawa

„Centra przedsiębiorczości przeciw bezrobociu” – wizyta studyjna polskich ekspertów na Ukrainie, służąca opracowaniu programów zwalczania bezrobocia wśród młodzieży. 1 277,81 zł

„Przedsiębiorczość w praktyce” – spotkanie przygotowawcze w Kirgistanie i wizyta studyjna w Polsce kirgiskich trenerów, służące wypracowaniu programów aktywizacji społecznej w dziedzinie zwalczania skutków bezrobocia na poziomie lokalnym i regionalnym. 74 199,16 zł

Fundacja Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego, Grodziszczce

„Lokalne społeczności dla rozwoju i promocji regionu” – wizyta studyjna w Polsce lokalnych liderów, przedstawicieli władz oraz prywatnych przedsiębiorców z Gruzji i z Mongolii, prezentująca lokalne inicjatywy służące promocji regionu z wykorzystaniem historycznego i naturalnego potencjału. 55 970 zł

Fundacja Merkury, Wałbrzych

„Przerwanie kręgu przemocy domowej” – wizyta studyjna w Polsce służąca przygotowaniu specjalistów z Mongolii do prowadzenia poradnictwa w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej (kontynuacja projektu rozpoczętego w 2008 roku). 47 660 zł

Fundacja Rodowo, Sorkwity

„Młodzi liderzy z mniejszości narodowych i etnicznych” – dwie wizyty studyjne: w Polsce przedstawicieli rosyjskich organizacji pozarządowych i w Karelii (Rosja) przedstawicieli polskich organizacji pozarządowych, umożliwiające wymianę doświadczeń i opracowanie nowych lokalnych inicjatyw. 74 806,54 zł

Gdańskie Towarzystwo Epileptyków, Gdańsk

„Społeczna integracja dzieci specjalnej troski” – wizyta studyjna w Polsce przedstawicielek organizacji rodziców i władz okręgowych z Tadżykistanu oraz seminarium w Duszanbe z udziałem polskich ekspertów, dotyczące metod pracy z rodzinami dzieci specjalnej troski oraz angażowania rodziców do współpracy z władzami i do podejmowania inicjatyw rzeczniczych. 29 783,90 zł

Grupa Zagranica, Warszawa

„Polsko-rosyjskie forum pozarządowe” – spotkanie w Polsce przedstawicieli polskich i rosyjskich organizacji, z udziałem obserwatorów z Białorusi, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Słowacji, Ukrainy i Węgier, poświęcone dyskusji nad możliwościami efektywnej współpracy. 94 163,75 zł

Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa

„Media lokalne i organizacje pozarządowe: partnerstwo dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego” – seminarium na Ukrainie i wizyta studyjna w Polsce ukraińskich dziennikarzy oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych, poświęcone przygotowaniu wspólnych kampanii społecznych. 40 656,32 zł

„Edukacja w zakresie praw człowieka: Polska, Białoruś, Ukraina” – cykl siedmiu seminariów na Ukrainie z udziałem polskich ekspertów, poświęcony przygotowaniu programów edukacyjnych na temat praw człowieka. 9 871,73 zł

„Obraz Europy: europejskie reformy” – wizyta studyjna w Polsce krymskich dziennikarzy i ekspertów oraz udział polskich ekspertów w cyklu programów krymskiej telewizji na temat możliwości wykorzystania doświadczeń nowych krajów członkowskich UE we wprowadzaniu reform na Krymie (w projekcie, zainicjowanym przez Fundację Odrodzenie w Kijowie, uczestniczył także Instytut Spraw Publicznych). 52 927,76 zł

„Standardy praw człowieka w pracy milicji z osobami z HIV/AIDS” – seminarium na Ukrainie i wizyta studyjna w Polsce ukraińskich wykładowców szkół milicyjnych, przedstawicieli milicji i organizacji pozarządowych, służące przygotowaniu specjalnych szkoleń dla pracowników milicji. 29 750,78 zł

Instytut Kościuszki – Instytut Integracji Europejskiej, Kraków

„Aktywny student” – wizyta studyjna w Polsce kazachskich i kirgiskich studentów oraz warsztaty w Kazachstanie i Kirgistanie z udziałem polskich studentów, prezentujące metody angażowania młodych ludzi do działań społecznych. 65 506,47 zł

Instytut Spraw Publicznych, Warszawa

„Obraz Europy: europejskie reformy” – wizyta studyjna w Polsce krymskich dziennikarzy i ekspertów oraz udział polskich ekspertów w cyklu programów krymskiej telewizji na temat możliwości wykorzystania doświadczeń nowych krajów członkowskich UE we wprowadzaniu reform na Krymie (w projekcie, zainicjowanym przez Fundację Odrodzenie w Kijowie, uczestniczyła także Helsińska Fundacja Praw Człowieka). 61 000,63 zł

Instytut Współpracy i Partnerstwa Lokalnego, Katowice

„Równy dla równego: koleżeńskie wsparcie jako metoda pracy z osobami bezrobotnymi” – szkolenie i wizyta studyjna liderów rosyjskich organizacji pozarządowych i przedstawicieli samorządu w Polsce oraz wizyta monitoringowa w Rosji, poświęcone przygotowaniu do wdrożenia tej metody w Karelii. 74 324,46 zł

Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Wrocław

„Partnerstwo samorządów i organizacji pozarządowych” – wizyta studyjna w Polsce przedstawicieli władz i organizacji pozarządowych z Ukrainy, prezentująca doświadczenia ze współpracy samorządów i trzeciego sektora w rozwiązywaniu problemów społecznych. 37 620 zł

Krakowskie Stowarzyszenie Zarządców Nieruchomości, Kraków

„Reformowanie mieszkalnictwa i usług komunalnych” – cykl pięciu seminariów na Ukrainie z udziałem polskich ekspertów, poświęcony przygotowaniu specjalistów w tej dziedzinie. 971,20 zł

Krakowskie Towarzystwo Pomocy Uzależnionym, Kraków

„Współpraca na rzecz poprawy efektywności usług socjalnych dla osób uzależnionych” – wizyta studyjna w Polsce przedstawicieli organizacji pozarządowych, władz lokalnych i centralnych z Macedonii oraz międzynarodowa konferencja w Skopje z udziałem polskich ekspertów, służące opracowaniu skuteczniejszego systemu rehabilitacji i resocjalizacji osób uzależnionych w Macedonii. 39 494,39 zł

La Strada Fundacja Przeciwko Handlowi Kobietami, Warszawa

„Przeciwdziałanie handlowi ludźmi” – seminarium w Polsce dla przedstawicieli organizacji pozarządowych, milicji i ministerstw spraw wewnętrznych z Białorusi i z Ukrainy, poświęcone kwestiom współpracy między instytucjami państwowymi i organizacjami w tej dziedzinie. 50 638 zł

Małopolskie Hospicjum dla Dzieci, Kraków

„Modele domowej opieki paliatywnej dla dzieci nieuleczalnie chorych” – wizyta studyjna w Polsce przedstawicieli organizacji pozarządowych i władz z Ukrainy i Tadżykistanu, służąca opracowaniu systemu wsparcia rodzin z chorymi dziećmi. 21 760 zł

Małopolskie Towarzystwo Oświatowe, Nowy Sącz

„Jesteśmy jednością: wspólne postrzeganie historii przez pryzmat losów Żydów w Europie Środkowej i Wschodniej” – spotkanie przygotowawcze dla nauczycieli i wizyta studyjna w Polsce uczniów z Czech, Węgier, Słowacji i Ukrainy, wprowadzające nowe metody edukacji wielokulturowej. 37 291,93 zł

Społeczny Instytut Ekologiczny SIE, Warszawa

„Promocja udziału społeczeństwa obywatelskiego w monitorowaniu decyzji dotyczących rozwoju energetyki jądrowej” – dwa seminaria: w Polsce z udziałem przedstawicieli białoruskich organizacji pozarządowych i na Białorusi z udziałem przedstawicieli polskich organizacji pozarządowych, służące wypracowaniu metod prowadzenia społecznych akcji edukacyjno-informacyjnych dotyczących jądrowej polityki energetycznej. 15 080 zł

Starostwo Powiatowe, Nowy Targ

„Społeczny monitoring realizacji budżetu lokalnego” – wizyta studyjna polskich ekspertów na Ukrainie, służąca wypracowaniu metod obywatelskiego nadzoru nad tworzeniem budżetu i wydatkowaniem środków budżetowych. 5 177 zł

Starostwo Powiatowe w Złotorzy, Złotoryja

„Współpraca międzysektorowa w przeciwdziałaniu bezrobociu osób niepełnosprawnych” – wizyta studyjna w Polsce przedstawicieli organizacji pozarządowych z Ukrainy, prezentująca system kształcenia i zatrudniania osób niepełnosprawnych w Polsce i Unii Europejskiej. 8 344,77 zł

Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Ziarno, Słubice

„Zrównoważone społeczności wiejskie” – trzy wizyty studyjne rolników białoruskich w Polsce, służące opracowaniu planów rozwoju gospodarstw agroturystycznych na Białorusi. 57 870 zł

Stowarzyszenie Euro-Concret, Wrocław

„Współpraca na rzecz wspierania migrantów” – seminarium w Polsce dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z Bułgarii, Niemiec i Ukrainy, służące wypracowaniu wspólnych obszarów i metod przeciwdziałania dyskryminacji migrantów. 36 120 zł

Stowarzyszenie Hospicjum Łódzkie, Łódź

„Wymiana doświadczeń w dziedzinie opieki paliatywnej” – dwa szkolenia w Polsce służące podniesieniu kwalifikacji zespołów interdyscyplinarnych: lekarzy, pielęgniarek, pracowników socjalnych i terapeutów z Ukrainy. 22 400 zł

Stowarzyszenie Jeden Świat, Poznań

„Edukacja na temat praw człowieka w praktyce” – udział w akcjach lokalnych, przygotowanych po ubiegłorocznych szkoleniach przez partnerskie organizacje w Rosji i w Mołdawii oraz seminarium w Polsce dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z Mołdawii, Rosji, Rumunii i Ukrainy, służące podsumowaniu dotychczasowych działań i przygotowaniu planów na przyszłość (kontynuacja projektu rozpoczętego w 2008 roku). 68 633,88 zł

Stowarzyszenie Odnowy Obszarów Wiejskich „Wieś i Europa”, Kraków

„Edukacja animatorów na obszarach wiejskich” – wizyta studyjna polskich ekspertów na Ukrainie oraz seminarium z ich udziałem, przygotowujące uczestników do realizacji lokalnych inicjatyw. 2 900,68 zł

Stowarzyszenie Ośrodek Współpracy Europejskiej, Dzierżoniów

„Jesteśmy obywatelami: promocja postaw obywatelskich” – dwa szkolenia na Ukrainie oraz dwie wizyty studyjne w Polsce dla przedstawicieli młodzieżowych organizacji pozarządowych, nauczycieli, pedagogów i pracowników administracji, służące opracowaniu nowych projektów w dziedzinie edukacji obywatelskiej na Ukrainie. 67 950,44 zł

Towarzystwo Edukacyjne Wiedza Powszechna, Gdańsk

„Organizacje pozarządowe na rzecz poprawy jakości życia osób starszych” – wizyta studyjna w Polsce pracowników socjalnych, przedstawicieli władz lokalnych i organizacji pozarządowych z Karelii (Rosja), prezentująca dobre praktyki w działaniach na rzecz aktywizacji seniorów. 41 270 zł

Uniwersytet Łódzki, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych, Łódź

„Czy powinniśmy bać się Rosji?” – dwa seminaria, w Rosji i w Polsce, z udziałem polskich, rosyjskich i tatarskich studentów i pracowników naukowych służące analizie i porównaniu stosunków polsko-rosyjskich i tatarsko-rosyjskich w kontekście integracji europejskiej. 35 522,19 zł

Wyższa Szkoła Zarządzania, Rzeszów

„Euroregiony: współpraca transgraniczna” – dwa spotkania robocze na Ukrainie z udziałem polskich ekspertów, służące zbudowaniu międzynarodowej sieci specjalistów ds. rozwoju regionalnego. 480 zł

Udział w projektach realizowanych w innych krajach regionu**Debata „Plany i perspektywy współpracy w Eurazji”, Wilno, Litwa**

Uczestnicy z Polski: Bartosz Cichocki (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa) i Agnieszka Kłosowska (Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa) 2 081,27 zł

Konferencja „Nowy kalendarz reform państw członkowskich UE z Europy Środkowej i Wschodniej – konsekwencje kryzysu gospodarczego i finansowego”, Sofia, Bułgaria

Uczestnicy z Polski: Marek Dąbrowski (Fundacja CASE, Warszawa), Adam Jasser (demosEUROPA Centrum Strategii Europejskiej, Warszawa), Piotr Maciej Kaczyński (Centrum Badań Polityki Europejskiej, Bruksela) 4 029,56 zł

Seminarium „Ekonomia i polityka w postkomunistycznej Europie – dyskusja w kręgu młodych intelektualistów”, Ryga, Łotwa

Uczestnicy z Polski: Leszek Jażdżewski („Liberte”, Warszawa) i Wojciech Przybylski („Res Publica Nowa”, Warszawa) 2 076,15 zł

Wizyta studyjna „Kryzys polityczny w Mołdawii po wyborach”, Kiszyniów, Mołdawia

Uczestnicy z Polski: Andrzej Brzezicki (Kolegium Europy Wschodniej, Wrocław) i Mariusz Zawadzki („Gazeta Wyborcza”, Warszawa) 3 745,05 zł

Debata „Czechy i Polska we współczesnej polityce międzynarodowej – partnerzy czy rywale?” , Praga, Czechy Uczestnicy z Polski: Agnieszka Łada (Instytut Spraw Publicznych, Warszawa), Piotr Maciej Kaczyński (Centrum Badań Polityki Europejskiej, Bruksela), Rafał Sadowski (Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa) i Eugeniusz Smolar (Centrum Stosunków Międzynarodowych, Warszawa)	8 900,54 zł
Konferencja „Proces integracji Mołdawii i Ukrainy z UE: działania społeczeństwa obywatelskiego” , Kijów, Ukraina Uczestnicy z Polski: Witold Rodkiewicz (Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa), Przemysław Żurawski vel Grajewski (Uniwersytet Łódzki)	1 674,64 zł
Konferencja „Ukraina, Rosja, Europa – wizja przyszłości” , Donieck, Ukraina Uczestnik z Polski: Zbigniew Cierpiński (Uniwersytet Wrocławski)	1 122,83 zł
Warsztaty „Prawa pacjentów w międzynarodowej ochronie zdrowia” , Budapeszt, Węgry Uczestnicy z Polski: Magdalena Bojarska (Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej, Warszawa) i Magdalena Ruskowska-Cieślak (Krajowe Centrum ds. AIDS, Warszawa)	3 094,52 zł
Konferencja „Organizacje pacjentów na rzecz bezpieczeństwa i praw pacjentów” , Skopje, Macedonia Uczestniczka z Polski: Jolanta Bilińska (Fundacja Bezpieczeństwo dla Pacjentów, Łódź)	1 272,33 zł
Warsztaty „Ochrona praw pacjenta” , Tirana, Albania Uczestniczka z Polski: Jolanta Bilińska (Fundacja Bezpieczeństwo dla Pacjentów, Łódź)	2 399,70 zł

Współpraca Międzynarodowa

Celami programu były: wspieranie demokratycznych przemian w Europie Wschodniej, kształtowanie przyjaznej polityki Polski i Unii Europejskiej wobec sąsiadów na Wschodzie oraz inicjowanie dyskusji publicznej i udział w debacie na temat spraw międzynarodowych w Polsce i na forum europejskim. W roku 2009 koncentrowaliśmy się na dwóch projektach: „Przyjazna granica” oraz „Więcej niż sąsiedztwo”.

Przyjazna granica

Od 2002 roku prowadzimy działania na rzecz liberalizacji polityki wizowej Polski i pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej wobec obywateli krajów Europy Wschodniej oraz na rzecz podniesienia standardów obsługi cudzoziemców na przejściach granicznych na wschodniej granicy Unii. Wspólnie z grupą organizacji pozarządowych z kilku krajów europejskich prowadziliśmy monitoring polskich przejść granicznych pod kątem zachowania służb wobec przybywających do Polski cudzoziemców (2002–2003), monitoring polskiej polityki wizowej (2003–2004), monitoring procedur wydawania wiz przez kraje Unii Europejskiej obywatelom Europy Wschodniej (2005–2006 i 2008) oraz monitoring zewnętrznych lądowych przejść granicznych Unii Europejskiej (2007). Raporty i wynikające z monitoringu rekomendacje wykorzystujemy w podejmowanej na forum unijnym kampanii na rzecz wprowadzania przyjaznych rozwiązań wizowych i granicznych wobec wschodnich sąsiadów Unii Europejskiej.

Na początku 2009 roku podsumowywaliśmy wyniki monitoringu polityki wizowej, który był prowadzony jesienią 2008 roku w konsulatach wybranych krajów UE w stolicach czterech państw Europy Wschodniej – w Kijowie, Kiszyniowie, Mińsku i Moskwie. W dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej) wydaliśmy raport *Zmiany w polityce wizowej państw UE. Raport z monitoringu*. Monitoring pokazał, że od czasu poprzednich badań, prowadzonych przez nas w 2005 roku, proces ubiegania się o wizę do Unii uprościł się. Jednak poprawa ta jest stosunkowo niewielka, gdyż dotyczy „starych” państw układu z Schengen – w tym samym czasie sprawność i wydajność konsulatów państw, które dołączyły do strefy Schengen w grudniu 2007 roku, znacząco się pogorszyła. Ponadto z analizy danych statystycznych wynika, że przyjęciu systemu wizowego Schengen przez nowe państwa członkowskie towarzyszył bardzo znaczący spadek liczby wiz wydanych obywatelom krajów Europy Wschodniej.

Wyniki monitoringu były prezentowane przez cały rok podczas serii konferencji i seminariów organizowanych w krajach Unii Europejskiej i w państwach Europy Wschodniej pozostających poza UE. Prezentacje raportu łączono z dyskusjami na temat możliwości liberalizacji polityki wizowej wobec państw Partnerstwa Wschodniego i Rosji. Spotkania odbyły się m.in.: w Kijowie (29 maja, konferencja zorganizowana przez Centrum Pokoju, Konwersji i Polityki Zagranicznej Ukrainy i Międzynarodową Fundację Odrodzenie), w Brukseli (15 czerwca, dyskusja ekspertów „Mobilność we wschodnim sąsiedztwie: trudna droga do Europy?”, zorganizowana w Centrum Polityki Europejskiej), w Mińsku (22 czerwca, konferencja na temat polityki

wizowej w kontekście stosunków UE–Białoruś, przygotowana przez białoruskie organizacje pozarządowe), w Kiszyniowie (3 września, prezentacja raportu zorganizowana przez tamtejszy Instytut na Rzecz Polityki Publicznej), w Rzymie (18 września, prezentacja wyników monitoringu zorganizowana we współpracy z rzymskim Instytutem Spraw Międzynarodowych) oraz w Wilnie (seminarium zorganizowane przez tamtejsze Centrum Studiów Wschodnioeuropejskich). Brali w nich udział przedstawiciele instytucji europejskich i administracji państwowej krajów-gospodarzy, dyplomaci, eksperci zajmujący się polityką wschodnią i migracjami, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz dziennikarze. Dzięki konferencjom problemy związane z istniejącym systemem wizowym i kwestia jego liberalizacji znalazły miejsce w międzynarodowej debacie dotyczącej relacji UE z państwami europejskiego sąsiedztwa.

W 2009 roku we współpracy z instytucjami z Czech (Stowarzyszenie Spraw Międzynarodowych, AMO), Słowacji (Centrum Badawcze Słowackiego Stowarzyszenia Spraw Zagranicznych) i Węgier (Stowarzyszenie Europejskie) realizowaliśmy projekt *Polityka wizowa wobec wschodnich sąsiadów. Rekomendacje z perspektywy państw grupy wyszehradzkiej* współfinansowany przez Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki. Przeprowadziliśmy analizę polityki wizowej państw wyszehradzkich, opublikowaliśmy też przygotowane przez wszystkich partnerów projektu opracowania dotyczące polityki wizowej Czech, Polski, Słowacji i Węgier. W Pradze, Warszawie, Bratysławie i Budapeszcie współorganizowaliśmy także cykl konferencji poświęconych polityce wizowej krajów wyszehradzkich wobec państw wschodniego sąsiedztwa. W trakcie spotkań zostały przedstawione: polityka wizowa poszczególnych państw, główne różnice między nimi, a także obszary, w których są możliwe wspólne działania grupy wyszehradzkiej. Prezentowano także wyniki naszego monitoringu polityki wizowej. Dyskusje, które dotyczyły przede wszystkim sytuacji sprzed wejścia do strefy Schengen i po nim, a także zmian w polityce wizowej, posłużyły do opracowania rekomendacji dla polityki wizowej państw wyszehradzkich: *What to do with visas for the Eastern Europeans? Recommendations from the perspective of Visegrad countries* [Co zrobić z wizami dla mieszkańców Europy Wschodniej? Rekomendacje z perspektywy państw wyszehradzkich]. Konferencje spotkały się z dużym zainteresowaniem mediów, podobnie jak towarzysząca im wystawa fotografii „Wschodni sąsiedzi i wize. Przyjazne relacje sąsiedzkie?”, na której pokazaliśmy zdjęcia konsulatów i osób aplikujących o wize, zrobione jesienią 2008 roku przez fotografa Jana Brykczyńskiego w Kijowie, Lwowie i Kiszyniowie. Ostatnim elementem projektu wyszehradzkiego była wydana w grudniu publikacja *Europe Divided. Then and Now* [Podzielona Europa. Wtedy i teraz]. Składa się ona z dwóch przeplatających się ze sobą części, które pokazują problemy mieszkańców Europy związane z podróżowaniem w różnych okresach i w różnych częściach kontynentu. O wyjazdach do Europy Zachodniej oraz ich znaczeniu przed rokiem 1989 i tuż po transformacji opowiedziało nam 15 znanych osób z państw wyszehradzkich. Fragmenty wywiadów są zestawione z portretami mieszkańców Europy Wschodniej, którzy aplikowali o wize i planowali wyjazd do wybranego państwa UE w 2008 roku.

Problemy związane z wizami dla mieszkańców Europy Wschodniej podejmowaliśmy także w trakcie bezpośrednich spotkań z przedstawicielami MSZ i reprezentantami instytucji unijnych, jak również podczas różnego rodzaju seminariów, konferencji i spotkań z dziennikarzami.

Na początku roku zajmowaliśmy się także działaniami związanymi z sytuacją na przejściach granicznych znajdujących się na zewnętrznych granicach lądowych UE. W styczniu opublikowaliśmy analizę *Gateways to Europe – a friendly border?* [Bramy do Europy – przyjazna granica?] autorstwa Marty Kindler i Ewy Matejko z Ośrodka Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego. W analizie tej zostały rozwinięte wnioski i rekomendacje z raportu z monitoringu przejść granicznych Unii Europejskiej, który prowadziliśmy we wcześniejszych latach. 24 lutego w Warszawie zorganizowaliśmy spotkanie eksperckie na temat sieci

polskich przejść granicznych na północno-wschodniej granicy Polski z udziałem przedstawicieli administracji centralnej i samorządów, ekspertów, dziennikarzy, działaczy organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców współpracujących z krajami Europy Wschodniej. W trakcie spotkania uczestnicy zastanawiali się, czy i gdzie należy budować kolejne przejścia graniczne oraz jakie przyjąć priorytety działania. W czasie spotkania głos zabrali: Grzegorz Polak (dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej i UE w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji), Rafał Wójcik (dyrektor Departamentu Polityki Transportowej i Spraw Międzynarodowych w Ministerstwie Infrastruktury) oraz Tomasz Komornicki (z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN).

Więcej niż sąsiedztwo

Celem projektu była promocja integracji krajów objętych Partnerstwem Wschodnim z Unią Europejską: Białorusi, Ukrainy, Mołdawii oraz państw Kaukazu Południowego (Armenii, Azerbejdżanu i Gruzji).

W 2009 roku byliśmy zaangażowani w działania mające na celu wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w Partnerstwie Wschodnim. W maju przedstawiciel Fundacji uczestniczył w konferencji „Eastern Partnership: Towards Civil Society Forum”, zorganizowanej w Pradze przez czeskie organizacje pozarządowe w przeddzień pierwszego szczytu Partnerstwa Wschodniego, który miał miejsce w tym samym mieście. Podczas konferencji wypracowano rekomendacje, które zostały przedstawione uczestnikom szczytu. Fundacja znalazła się także wśród około 200 organizacji zaproszonych do udziału w pierwszym spotkaniu Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Partnerstwa Wschodniego prowadzonym przez Komisję Europejską w Brukseli. Przed spotkaniem przedstawiciele zaproszonych organizacji z Polski przygotowali wspólną listę priorytetów i oczekiwań względem tej inicjatywy.

Ze względu na zaproszenie Białorusi do Partnerstwa Wschodniego zorganizowaliśmy dyskusję „UE – Białoruś. Przełom czy status quo?” (kwiecień). Była to próba oceny postępowania władz białoruskich w polityce wewnętrznej i zagranicznej od jesieni 2008 roku oraz określenia dalszych działań, jakie powinna podejmować Unia wobec Białorusi. W dyskusji wzięli udział: Paweł Kazanecki (prezes Wschodnioeuropejskiego Centrum Demokratycznego), Andrzej Kremer (podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP) oraz Robert Tyszkiewicz (poseł na Sejm RP, wiceprzewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych).

Wraz z litewskim Centrum Studiów Wschodnioeuropejskich oraz ze szwedzkim Międzynarodowym Centrum Liberalnym kontynuowaliśmy rozpoczęty w 2008 roku projekt „Wspieranie działań białoruskich ośrodków badawczych”, finansowany przez Radę Nordycką. W lutym przedstawiciele Fundacji wzięli udział w warsztatach dla ekspertów białoruskich, które odbyły się w Wilnie.

W czerwcu wraz z Fundacją Sorosa w Kiszyniowie zorganizowaliśmy wizytę grupy 10 ekspertów mołdawskich w Warszawie. Jej celem było zapoznanie polskich polityków i ekspertów z sytuacją w Mołdawii – po kwietniowych wyborach parlamentarnych doszło tam do manifestacji zwolenników opozycji, która oskarżyła zwycięskich komunistów o sfałszowanie wyborów. W Warszawie nasi goście spotkali się m.in. z posłem Andrzejem Halickim (szefem sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych), ekspertami Ośrodka Studiów Wschodnich (OSW) i przedstawicielami organizacji pozarządowych zainteresowanych współpracą z Mołdawią. W ramach wizyty zorganizowaliśmy publiczną dyskusję „Mołdawia po burzliwych wyborach”, w której uczestniczyli Vladislav Gribincea (Stowarzyszenie na rzecz Ochrony Praw Człowieka), Vladislav Kulminski (Stowarzyszenie Spraw Zagranicznych), Dumitru Minzarari (Instytut na rzecz Rozwoju i Inicjatyw Społecznych) oraz Oazu Nantoi (Instytut Polityki Społecznej). Jednym z efektów rozmów z mołdawskimi gośćmi – którzy za problem uznali brak rzetelnej informacji o ich kraju w mediach europejskich – była

decyzja o zorganizowaniu wyjazdu grupy dziennikarzy z krajów unijnych na przedterminowe wybory parlamentarne. Z Polski na lipcowe wybory pojechało do Mołdawii dwóch dziennikarzy.

W ramach grupy roboczej ds. polityki wschodniej UE, która powstała z inicjatywy Fundacji Batorego i OSW jako forum dyskusyjne przedstawicieli instytucji państwowych i ekspertów pozarządowych, zorganizowaliśmy w październiku spotkanie „Jak pomóc Mołdawii?”. Podczas rozmów zastanawiano się, w jaki sposób Unia jako całość oraz poszczególne państwa członkowskie, w tym Polska, mogłyby wspomóc w przeprowadzeniu niezbędnych reform nowy rząd mołdawski, który deklaruje jako swój priorytet integrację kraju z UE. Dyskusję poprzedziła krótkim wstępem Anna Kostrzewa, zastępczyni dyrektora Departamentu Wschodniego MSZ.

Jesienią wraz z Międzynarodową Fundacją Odrodzenie z Kijowa zebraliśmy grupę ekspertów do opracowania raportu o sytuacji, w jakiej znalazła się Ukraina pięć lat po pomarańczowej rewolucji. W skład grupy weszli znawcy problematyki ukraińskiej: Weronika Mowczan (Instytut Badań Gospodarczych i Konsultacji Politycznych, Kijów), Mykoła Riabczuk (publicysta ukraiński), Susan Stewart (SWP – Niemiecki Instytut do spraw Polityki i Bezpieczeństwa, Berlin), Ołeksandr Suszko (Instytut Współpracy Euroatlantyckiej, Kijów), Kataryna Wolczuk (Uniwersytet Birmingham). Raport opublikowany zostanie wiosną 2010 roku po wyborach prezydenckich na Ukrainie.

W 2009 roku program był finansowany ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego, w tym z regionalnego programu Wschód–Wschód: Partnerstwo ponad Granicami, Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego (98 643,90 zł) oraz Centrum Studiów nad Polityką Europejską (4 462 zł).

Razem koszty programu

637 377,82 zł

Przeciwdziałanie Uzależnieniom

Celem programu, działającego od 1996 roku, jest upowszechnianie w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i Azji Centralnej polskich doświadczeń w dziedzinie profilaktyki i terapii uzależnień oraz reedukacji sprawców przemocy domowej. Współpracujemy z organizacjami pozarządowymi i administracją publiczną, pomagając we wdrażaniu sprawdzonych metod leczenia i zapobiegania uzależnieniom. Organizujemy szkolenia, staże i konferencje oraz uczestniczymy w wydawaniu publikacji służących podniesieniu kwalifikacji specjalistów zajmujących się terapią uzależnień.

Program „Atlantis”: leczenie uzależnień w zakładach karnych

Od 1991 roku Polska z dużym powodzeniem stosuje przeniesiony z USA model terapii osób uzależnionych, które odbywają karę pozbawienia wolności. Oddziały dla alkoholików „Atlantis” działają w ponad 20 polskich zakładach karnych. Terapia i resocjalizacja opiera się na filozofii 12 Kroków Anonimowych Alkoholików oraz na współpracy ze wspólnotą AA. Polskie doświadczenia przekazujemy innym krajom organizując szkolenia dla psychologów, lekarzy i pedagogów penitencjarnych: współpracujemy z przedstawicielami resortów sprawiedliwości Ukrainy, Litwy, Bułgarii, Mołdawii, Gruzji, Armenii, Kirgistanu, Uzbekistanu, pracujemy też na Syberii i Dalekim Wschodzie Rosji. Zainteresowanym umożliwiamy uczestnictwo w szkoleniach na temat programu „Atlantis”, organizowanych co roku w Polsce we współpracy z Centralnym Zarządem Służby Więziennej oraz Aresztem Śledczym w Warszawie przy ul. Rakowieckiej i zakładem karnym w Barczewie koło Olsztyna.

Projekt „Bhutan”

Rozpoczęta w 2008 roku współpraca z Królestwem Bhutanu, dotycząca rozwiązywania problemów alkoholizmu i narkomanii, zaowocowała w 2009 roku wizytą studyjną w Warszawie przedstawicieli władz tego kraju oraz szkoleniem dla pracowników szpitala w stolicy Buthanu, Thimphu, gdzie powstaje pierwsza placówka pomocy uzależnionym. W Thimphu rozpoczęła spotkania kilkunastoosobowa grupa Anonimowych Alkoholików, współpracująca z przeszkolonym w USA psychiatrą z miejscowego oddziału detoksykacyjnego.

Szkolenia w Polsce i za granicą

W 2009 roku zorganizowaliśmy w kraju trzy seminaria dla terapeutów uzależnień, wzięto w nich udział blisko 80 zagranicznych uczestników. Kolejne 22 osoby z zagranicy odbyły kilkudniowe staże w polskich ośrodkach terapii uzależnień (również w zakładach karnych). Ponad 60 bułgarskich psychologów, lekarzy i przedstawicieli duchowieństwa, zajmujących się pomaganiem osobom uzależnionym i ich rodzinom, uczestniczyło w zorganizowanej przez nas w Bułgarii Szkole Letniej Terapii Uzależnień. Natomiast w Ussuryjsku na Syberii odbyło się szkolenie na temat zapobiegania przemocy domowej, prowadzone przez polskiego specjalistę.

Przedstawicielka programu Przeciwdziałanie Uzależnieniom uczestniczyła w konferencji penitencjarnej zorganizowanej w Wilnie (gdzie z naszym udziałem tworzone są programy dla więźniów oparte na modelu „Atlantis”) oraz w dwóch seminariach w Chicago, dotyczących terapii opartej na programie 12 Kroków AA (dla pracowników Zrzeszenia Amerykańsko-Polskiego oraz dla studentów Uniwersytetu Loyola).

Publikacje

W 2009 roku wydaliśmy 3 numery biuletynu o uzależnieniach „Arka” (w języku rosyjskim, bułgarskim i polskim), broszurę na temat wychodzenia z uzależnienia *Powrót z piekła* (w języku bułgarskim) oraz broszurę poświęconą rozwiązywaniu konfliktów i poprawie komunikacji między nauczycielami szkół podstawowych oraz uczniami i rodzicami *ABC wychowawcy* (po bułgarsku i po angielsku – specjalnie dla Królestwa Bhutanu). Książki Wiktora Osiatyńskiego *Alkoholizm. Grzech czy choroba?* oraz *Rehab* ukazały się w przekładzie na rosyjski.

Program finansowany ze środków Instytutu Społeczeństwa Otwartego.

Razem koszty programu

753 062,06 zł

Skrócone sprawozdanie finansowe

Dotacje i darowizny (PLN)

Fundacja Instytut Społeczeństwa Otwartego, Zug (Szwajcaria)	9 699 390,00
Fundacja Roberta Boscha, Stuttgart	1 006 818,55
Fundacja Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość, Berlin	752 622,09
Fundacja Społeczeństwa Obywatelskiego w Europie Środkowej i Wschodniej, Waszyngton	614 020,00
Wpłaty 1% podatku od osób fizycznych	474 798,51
Agora S.A., Warszawa	251 485,92
Unilever Polska, Warszawa	200 000,00
Fundusz na rzecz Fundacji Batorego, Waszyngton (z darowizn Fundacji im. Karola Urygi-Nawarowskiego i Fundacji Quo Vadis Rodziny Gavellów)	132 494,00
Fundacja Agory, Warszawa	100 000,00
Prywatni darczyńcy z Polski	38 776,22
Ambasada Królestwa Niderlandów, Warszawa	36 000,00
Unia Europejska – Środki Przejściowe 2005	35 970,06
Centrum Studiów nad Polityką Europejską CEPS, Bruksela	21 763,92
Narodowy Fundusz na rzecz Demokracji NED, Waszyngton	10 629,79
Fundacja im. Friedricha Naumanna na rzecz Wolności	7 821,40
Fundacja Społeczeństwa Otwartego, Londyn	4 019,85
Instytut Nauk o Człowieku, Wiedeń	3 614,20
Centrum Strategii Liberalnych, Sofia	1 584,34
Polityka Spółdzielnia Pracy, Warszawa	850,77
Ipsos Obserwer Sp. z o.o., Warszawa	500,00
Bank Handlowy, Warszawa	459,99
WycinkiPrasowe.pl, Warszawa	400,00
Świadczenia pieniężne z wyroków sądowych	100,00
Zwroty z rozliczeń dotacji	176 438,90
Aviva, dawniej Commercial Union Polska, Warszawa (zwrot niewykorzystanych środków)	(43 652,83)
Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Warszawa (zwrot niewykorzystanych środków)	(44 751,01)
Razem	13 482 154,67

Koszty (PLN)

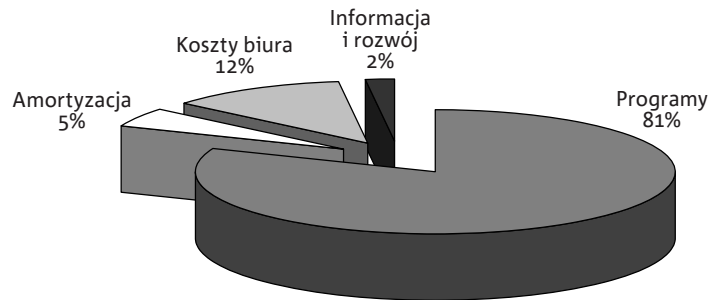
Programy	15 459 413,83
Informacja i rozwój	326 688,69
Administracja	2 331 414,95
Amortyzacja	894 531,80
Razem	19 012 049,27

Koszty programowe (PLN)

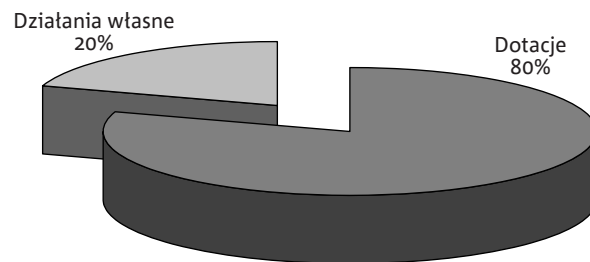
Programy krajowe	
Debata Fundacji Batorego	271 802,83
Masz Głos, Masz Wybór	930 817,04
Instytucje Obywatelskie	2 453 263,13
Równe Szanse	1 432 333,03
Dla Tolerancji	240 235,84
Działania Strażnicze	772 837,12
Edukacja Prawna	388 697,61
Przeciw Korupcji	504 692,33
Programy międzynarodowe	
Partnerstwo Inicjatyw Społecznych	1 994 558,12
Memoria	912 189,58
Wschód–Wschód	1 579 889,08
Inicjatywy Obywatelskie w Europie Wschodniej	2 587 658,24
Współpraca Międzynarodowa	637 377,82
Przeciwdziałanie Uzależnieniom	753 062,06
Razem	15 459 413,83

Struktura kosztów Fundacji

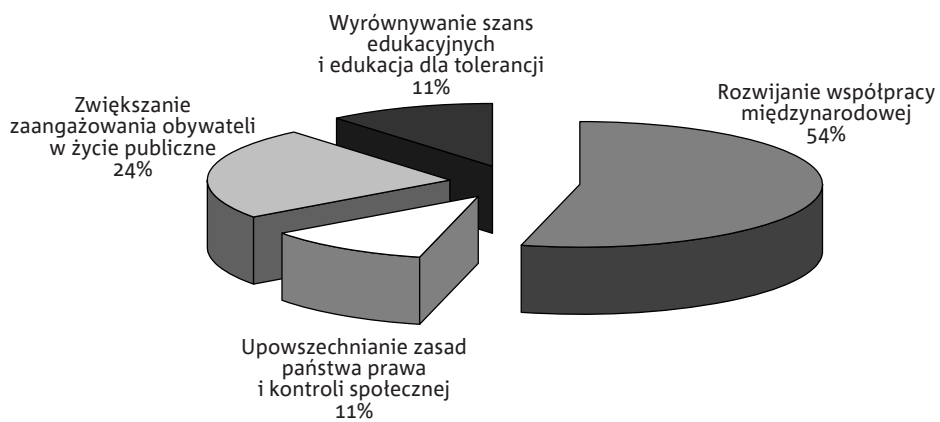
Struktura wydatków



Struktura wydatków programowych



Wydatki programowe według obszarów



Bilans Fundacji im. Stefana Batorego (stan na dzień 31.12.2009)

AKTYWA		Stan na dzień	
		31.12.2008	31.12.2009
1	2	3	4
A	Aktywa trwałe	56 771 373,12	26 585 240,43
I	Wartości niematerialne i prawne	22 730,02	10 896,12
II	Rzeczowe aktywa trwałe	25 022 143,10	24 356 849,31
	– grunty użytkowane wieczysto	3 450 805,08	3 450 805,08
	– budynek	20 984 272,56	20 324 284,20
	– urządzenia techniczne i maszyny	587 065,46	581 760,03
III	Inwestycje długoterminowe (obligacje skarbowe)	31 726 500,00	2 217 495,00
B	Aktywa obrotowe	100 679 905,09	166 182 564,75
I	Należności krótkoterminowe	442 166,56	231 762,64
	– należności z tytułu usług	237 653,50	206 697,64
	– należności z tytułu operacji finansowych	174 859,29	0,00
	– należności inne	29 653,77	25 065,00
II	Inwestycje krótkoterminowe	100 210 309,15	165 912 483,62
1	Krótkoterminowe aktywa finansowe	92 224 712,71	154 399 143,05
	– akcje	15 805 284,24	25 683 562,35
	– obligacje, lokaty, jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym, bony skarbowe	75 611 120,47	128 062 360,70
	– inne krótkoterminowe aktywa (odsetki od obligacji)	808 308,00	653 220,00
2	Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	7 985 596,44	11 513 340,57
	– kasa i rachunki bankowe	4 580 683,87	7 669 237,15
	– inne środki pieniężne (lokaty)	3 404 912,57	3 844 103,42
III	Rozliczenia międzyokresowe	27 429,38	38 318,49
	– krótkoterminowe	27 429,38	38 318,49
SUMA AKTYWÓW		157 451 278,21	192 767 805,18

PASywa		Stan na dzień	
		31.12.2008	31.12.2009
5	6	7	8
A	Fundusze własne	154 018 619,81	168 620 441,63
I	Fundusz statutowy	129 943 584,83	123 837 165,11
	– z rozliczenia wyniku finansowego	129 827 006,60	123 721 048,96
	– fundusz założycielski	116 578,23	116 116,15
II	Fundusz z aktualizacji wyceny	(2 526 354,38)	10 201 309,26
III	Wynik finansowy	26 601 389,36	34 581 967,26
	– z rozliczenia wyniku lat poprzednich	35 834 796,13	32 707 347,00
	– z rozliczenia wyniku bieżącego roku	(9 233 406,77)	1 874 620,26
B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	3 432 658,40	24 147 363,55
I	Zobowiązania długoterminowe	40 000,00	0,00
II	Zobowiązania krótkoterminowe	3 170 111,86	23 974 209,42
1	wobec pozostałych jednostek	3 107 149,95	23 898 680,46
	– zobowiązania grantowe	1 860 787,65	2 163 654,12
	– zobowiązania z tytułu dostaw towarów i usług	71 960,41	87 178,57
	– rozrachunki z budżetem	104 267,18	105 565,10
	– rozrachunki z ZUS	37 982,62	101 353,10
	– zobowiązania z tytułu operacji finansowych	393 687,95	21 215 322,12
	– zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	153 965,00	16 060,82
	– zobowiązania inne	484 499,14	209 546,63
2	fundusze specjalne	62 961,91	75 528,96
III	Rozliczenia międzyokresowe	222 546,54	173 154,13
	– krótkoterminowe	222 546,54	173 154,13
SUMA PASYWÓW		157 451 278,21	192 767 805,18

Rachunek zysków i strat (sporządzony za okres od 1.01.2009 do 31.12.2009)

Poz.	Wyszczególnienie	Kwota	
		2008	2009
1	2	3	4
A	Przychody na działalność statutową	18 054 994,23	16 447 326,79
1	Przychody z działalności pożytku publicznego	14 964 241,00	13 482 154,67
2	Pozostałe przychody określone statutem	3 090 753,23	2 965 172,12
B	Koszty realizacji zadań statutowych	12 806 017,29	15 459 413,83
C	Wynik na działalności statutowej A-B	5 248 976,94	987 912,96
D	Koszty biura Fundacji	3 176 574,30	3 552 635,44
1	Zużycie materiałów i energii	250 356,69	350 667,41
2	Usługi obce	1 062 611,09	1 361 874,37
3	Amortyzacja	914 678,53	894 531,80
4	Wynagrodzenia i narzuty	704 679,68	679 483,14
5	Pozostałe koszty	244 248,31	266 078,72
E	Pozostałe przychody	87 111,44	147 407,14
F	Pozostałe koszty	1 451,59	8 125,08
G	Przychody finansowe	4 921 824,96	4 773 367,93
H	Koszty finansowe	16 308 508,22	460 152,25
I	Wynik finansowy brutto na całokształcie działalności C-D+E-F+G-H	-9 228 620,77	1 887 775,26
J	Podatek dochodowy	4 786,00	13 155,00
	Wynik działalności za rok I-J	-9 233 406,77	1 874 620,26



PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o.

Oddział w Krakowie
Centrum Biurowe Lubicz
ul. Lubicz 23
31-503 Kraków
Polska
Telefon +48 (12) 429 6100
Faks +48 (12) 429 6535
<http://www.pwc.com/pl>

**OPINIA BIEGŁEGO REWIDENTA O
SKRÓCONYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM**

DLA RADY FUNDACJI IM. STEFANA BATOREGO

Załączone skrócone sprawozdanie finansowe Fundacji im. Stefana Batorego z siedzibą w Warszawie, ul. Sapieżyńska 10 a (zwanej dalej „Fundacją”) zostało sporządzone przez Zarząd Fundacji na podstawie zbadanego pełnego rocznego sprawozdania finansowego Fundacji za okres obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r. („sprawozdania finansowego Fundacji”). Sprawozdanie finansowe Fundacji zostało sporządzone zgodnie z obowiązującymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zasadami rachunkowości określonymi w Ustawie o rachunkowości oraz Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek nie będących spółkami handlowymi, nie prowadzących działalności gospodarczej.

Badanie sprawozdania finansowego Fundacji, na podstawie którego sporządzono skrócone sprawozdanie finansowe, przeprowadziliśmy stosownie do wiedzy i doświadczenia, w okresie obowiązywania, norm wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce. W dniu 23 kwietnia 2010 r. wydaliśmy opinię bez zastrzeżeń o sprawozdaniu finansowym Fundacji.

Naszym zdaniem przedstawione w dalszej części skrócone sprawozdanie finansowe jest we wszystkich istotnych aspektach zgodne w zaprezentowanym zakresie z pełnym rocznym sprawozdaniem finansowym Fundacji, które stanowiło podstawę do jego sporządzenia.

Dla pełnego zrozumienia sytuacji majątkowej i finansowej Fundacji oraz jej wyniku finansowego za okres obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r., należy czytać pełne sprawozdanie finansowe Fundacji, wraz z opinią i raportem z badania biegłego rewidenta dotyczącą tego sprawozdania finansowego.

Przeprowadzający badanie w imieniu PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o., Fundacji wpisanej na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem 144:

Michał Mastalerz
Kluczowy Biegły Rewident
Numer ewidencyjny 90074/7719

Kraków, 23 kwietnia 2010 r.

